

Sabir Grižak
Rašad Manafov

SANTUOKA IR VEDYBINIAI SANTYKIAI ISLAME

Muftiate of Lithuania
دار الإفتاء - مجلس المجتمعات الإسلامية الليتوانية

Stambulas – 1446 h. / 2024 m.

Iš originalo kalbos vertė:

İslam'da Evlilik ve Aile Hayatı

Autoriai:

Sabir Grižak

Rašad Manafov

Iš turkų kalbos vertė:

Lietuvos musulmonų religinių bendruomenių taryba – Muftiatas

Redaktorius:

Aleksandras Beganskas

Grafikos dizaineris:

Ilhan Baštaš

ISBN: 978-609-8334-06-7

El. paštas:

info@islamicpublishing.org

www.islamicpublishing.org

Tiražas 500 egz.

Leidėjas:

Lietuvos musulmonų religinių bendruomenių taryba – Muftiatas

Smolensko g. 19, LT-03200 Vilnius

Vilnius 2024

SANTUOKA IR VEDYBINIAI SANTYKIAI ISLAME

Sabir Grižak
Rašad Manafov

Muftiate of Lithuania
دار الإفتاء - مجلس المجتهدات الإسلامية الليتوانية

SANTUOKOS REIKŠMĖ ISLAME

Islamas tai teisingumo religija. Religija, kurios tikslas yra teisingas visų žmogaus poreikių išpildymas tiek kiekvienam žmogui, tiek visuomenei. Aukščiausiojo Visagalio Allaho Įstatymų laikymasis daro žmogų laimingą. Labai svarbią vietą Islame užima žmogaus giminės pratęsimas. Islamo mokslininkai pažymi penkias pagrindines vertybes, būtinas žmonijos gyvenime, kurias šis Tikėjimas liepia išlaikyti, ir viena iš jų yra palikuonių išsaugojimas. Aukščiausiasis Allahas neapsiribojo tik tuo, kad uždėtų šią prievolę žmogui, Jis padarė, kad šio tikslo išpildymas taptų natūralia būtinybe žmogui, sukurdamas jam potraukį priešingai lyčiai. Kiekvieno sveiko žmogaus gyvenimas su priešingos lyties atstovu yra būtinybė. Šių būtinybių patenkinimui, kaip ir visoms kitoms būtinybėms, yra nustatytos atitinkamos taisyklės, kurios negali būti nekontroliuojamos. Bendros vyro ir moters gyvenimo taisyklės yra nustatytos Aukščiausiojo Allaho ir yra vadinamos santuoka.

Žmogus yra socialinis kūrinys, kuris negali ramiai gyventi vienvėje. Kiekvienas nori, kad šalia jo būtų artimas žmogus, draugas, padėjėjas, tai yra toks,

su kuriuo jis ramiai praleistų gyvenimą, kuris padėtų reikiamu momentu. Aukščiausiasis Allahas sukūrė žmogų, sukūrė vyrą ir moterį padarydamas juos vyru ir žmona ir sukūrė tarp jų meilę ir gailestingumą. Aukščiausiasis Allahas Korane kalbėdamas apie vyro ir moters ryšius, pavartojo žodį „libas“, kas reiškia „rūbai“. Jis sakė, kad kiekvienas iš sutuoktinių yra rūbas vienas kitam, tai pabrėžia jų bendrą būtinybę. Santuoka yra viena iš Aukščiausiojo Allaho malonių žmonėms. Pačios laimingiausios žmogaus akimirkos tai laikas, praleistas abipusėje meilėje, supratime ir pagarboje kartu su sutuoktiniu. Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė, kad pats brangiausias kūrinys, dovanotas žmogui šiame gyvenime, yra dievobaiminga moteris ir moteriai jos dievobaimingas vyras.

Aukščiausiais Allahas Korane sakė:

وَأَنْكِحُوا الْأَيْمَىٰ مِنْكُمْ

„**Ir tuokite nesusituokusius...**“ (Dalis An Nur 32 Apreiškimas)

Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) norėjo, kad jauni žmonės, kurie turi galimybę, nedelsdami tuoktųsi, tai užtikrintų jiems ramų ir nenuodėmingą gyvenimą. Ir kurie neturi tokios galimybės, siekiant apsaugoti nuo nuodėmės, jis patarė pasninkauti.

Mūsų religija skatina santuokas. Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) patarė

žmonėms tuoktis, kad augtų jo bendruomenė. Islamo Tikėjimas santuoką laiko efektyvia priemone patenkinti fizinius ir dvasinius žmogaus poreikius, bet vedybos nėra pirmareikšmis tikslas. Islamas santuokoje įžvelgia ne tik kaip asmeninių reikmių patenkinimą, bet kaip socialinį institutą, kuris aprūpina žmoniją laimingu giminės pratęsimu. Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) paklaustas vieno iš savo pasekėjų, ar verta jam vesti gražią, įžymią, turtingą, bet nevaisingą moterį, atsakė neigiamai. Tada tas pats žmogus atėjo pas Allaho pasiuntinį (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) antrą kartą ir vėl uždavė tą patį klausimą, bet ir vėl gavo neigiamą atsakymą. Tada tas žmogus atėjo trečią kartą ir tada Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasakė: „*Veskite moteris, kurios gali pagimdyti jums vaikų, tada aš galėsiu pasigirti prieš kitas bendruomenes.*“ (Abu Davud, Nikiah, 4; Nasai, Nikiah, 11).

Vadinasi, iš daugelio tikslų, svarbiausias santuokos tikslas yra vaikų gimdymas, giminės pratęsimas ir musulmonų bendruomenės augimas. Musulmonai ir visa bendruomenė neturi teisės atsainiai atsižvelgti į santuokų instituciją. Bevaikės šeimos neturi tapti tradicija. Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) nemėgo tokių, kurie neveddavo savo iniciatyva, manydami, kad tai yra aukšto dievobaimingumo išraiška.

Kartą trys iš Allaho pasiuntinio (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasekėjų klausė jo žmonių apie tai, kaip jis atlieka garbinimą, ir, palyginę tai su savuo-

ju, nusprendė dažniau atlikti garbinimus. Vienas iš jų sakė, kad melsis ištisas naktis, kitas sakė, kad dienomis pasninkaus ir kitas sakė, kad vengs moterų ir niekada neves. Po kiek laiko prie jų priėjo Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) ir pasitikslinęs, ar visi jie taip pasižadėjo, pasakė: „*Prisiekiu Allahu, aš labiau nei jūs vengiu Allaho bausmės ir aš labiau nei jūsų bijau. Jo bausmės ir vis tik kai kuriomis dienomis aš pasninkauju ir kai kuriomis ne, aš meldžiuosi naktį, bet ir miegu ir taip pat aš vedu moteris ir kuris neseika manimi, neturi su manimi nieko bendra!*“ (Buhari, Nikiah)

Islamas kategoriškai draudžia santuokos nepaisymo ir bet kokius nesantuokinius ryšius. Aukščiausiais Allahas Korane (Dalis 17; Apreiškimas 32), pažymi paleistuvystę kaip nuodėmę ir nurodo prie to nesiartinti. Korane taip pat yra nurodymas tikintiems vyrams ir moterims saugoti savo garbę, orumą, nespoksoti į priešingos lyties atstovus, nurodo moterims prisidengti esant tarp svetimų vyrų, išskyrus prieš savo pačius artimiausius giminaičius. Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) nurodė, kad paleistuvystės paplitimas bus vienas iš pasaulio pabaiigos ženklų. Jis ypač pabrėžė, kad kasdieniniuose vyro ir moters santykiuose, jei jie nėra giminaičiai, turi būti laikomasi nustatytų taisyklių. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „*Vyras negali pasilikti atskirai su ta moterimi, kurios vesti jam nedraudžia įstatymas*“ (Buhari, Nikiah, 111; Muslim, Hadž, 424). Šiame „hadise“ (hadisas – pranašo Muhamme-

do (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) išmintis) jis kviečia vyrus ir moteris vengti tokių veiksmų, kurie gali būti suprasti neteisingai. Daugelyje taip vadinamų „draugysčių“, kurios vadinamos bendru gyvenimu ir kitokie nesantuokiniai santykiai tarp vyro ir moters, neatitinka Islamo normų.

Be jokios abejonės, šeima turi didžiulę reikšmę išsaugant visuomenę, nepriklausomai nuo to, ar tai musulmonų bendruomenė, ar ne. Visuomenė, kurioje neskiriamas ypatingas dėmesys šeimai – pasmerkta išblaškymui ir išnykimui.

SANTUOKOS ĮTVIRTINIMAS

Įprastomis sąlygomis santuoka yra „sunna“ (nėra privaloma, bet yra patartina, kadangi taip darė pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*)). Tai reiškia, kad žmogui, turinčiam galimybę susituokti, bet nesituokiančiam ir tuo pačiu vengiančiam paleistuvavimo, santuoka yra „sunna“. Tuo tarpu visiškai santuokinio gyvenimo atsisakymas nėra leistinas. Kai kuriose musulmonų mokyklose santuoka kiekvienam yra „fard kyjafa“ (privaloma tik tam tikrai daliai), taip pat yra nuomonė, kad tai yra „fard ajn“ (kiekvieno musulmono asmeninė atsakomybė). Kita vertus, priklausomai nuo situacijos, pavyzdžiui, įkalinimas gali kirstis tarp būtinybės ir draudimo, kaip ir bet kurie kiti žmogaus veiksmai.

Musulmonui, kuris turi galimybę vesti, santuoka yra privaloma, jei priešingu atveju jis pulstų į paleistuvystę. Tokiam vyrui, kuris negali išpildyti visų įsipareigojimų, kas liečia šeimyninį gyvenimą arba tikrai yra žinoma, kad jis skriaus savo žmoną, jam vesti draudžiama.

PASIRUOŠIMAS SANTUOKAI IR VESTUVĖS

I. NUOTAKOS IŠSIRINKIMAS IR PASIPIRŠIMAS

Vyras, kuris ruošiasi pradėti santuokinį gyvenimą, turi pagalvoti apie tai, kodėl jam reikia žmonos (moteriai vyro) ir tokio gyvenimo ir ką jis pats gali duoti. Būtina įvertinti, kiek viena pusė sugebės pateisinti kitos pusės lūkesčius. Kai visi šie momentai bus rūpestingai įvertinti, atsiklausta tėvų, atsižvelgiant į šios tautos tradicijas ir kultūrą, galima pasipiršti. Tam, kuriam pasipiršo, taip pat būtina viską pasverti ir priimti atitinkamą sprendimą.

Jei abu užtikrinti tuo, kad jie vienas kitą supras, tada kiekvienas iš jų turi tinkamai, sąžiningai ir kiek įmanoma smulkiau pristatyti save, tuo pačiu stengiantis pažinti ir kitą pusę. Visa tai atlikus reikia būti realistui, neieškoti kitoje pusėje ypač aukštų, neeilinių savybių, nes tai gali nulemti neigiamus veiksmus. Kita vertus santuoka neturėtų būti sudaroma remiantis posakiu: „Nesvarbu su kuo, svarbu tuoktis“ arba norint kažkam kerštauti. Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) patardavo būsimiems

sutuoktiniais pamatyti vienas kitą, kad tai juos suar-
tintų ir jie geriau pažintų vienas kitą. Tokį susitikimą
galima suorganizuoti, pranešant kitai pusei, to nevie-
šinant. Nereiktų apsiriboti tik tuo, kad jie tik pamatys
vienas kitą priimtinomis sąlygomis, jie gali pasikalbėti
apie savo gyvenimus, kad labiau suprastų išrinktojo
vidinį pasaulį, tai padeda priimti teisingą sprendi-
mą dėl santuokos. Tuo tarpu vyras ir moteris neturi
pamiršti, kad kol kas jie nėra susituokę.

Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho
palaima*) paminėjęs tokius moters bruožus kaip tur-
tinga, kilminga, graži ir dievobaiminga, pagal kuriuos
vyras renkasi sau žmoną, pasakė: „*Rinkitės dievobai-
mingą moterį*“ (Buhari, Nikiah, 15; Muslim, Rada, 53).

Taip pat Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir
Allaho palaima*) paklaustas: „Kokia moteris yra geriau-
sia?“ Atsakė: „*Tokia, į kurią pažiūrėjęs vyras ja džiau-
giasi, padaro tai, ko ji neprašo, moteris nepertraukia
savo vyro, kai jis kalba*“ (Ahmad bin Hanbal, Musnad, 251).

Kitame „hadise“ Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam
taika ir Allaho palaima*) sakė: „*Pati geriausia šio gyve-
nimo dovana vyrui yra teisi žmona*“ (Muslim, Rada, 59;
Nasai, 16).

Tos savybės, apie kurias kalbėta aukščiau pami-
nėtuose „hadisuose“, turi laikytis ne tik moterys, bet ir
vyrai. Renkantis vyrą, jo dievobaimingumas, orumas
ir išsilavinimas turi būti svarbiausi. Allaho pasiun-
tinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „*Jei
pas jus ateis pirštis žmogus, kurio dievobaimingumu*

ir mandagumu jūs patenkinti, tada apvesdinkite jį. Priešingu atveju žemę ištiks sumaištis ir chaosas“ (Ibn Madža, Nikiah, 4).

II. SUŽADĖTUVĖS

Sužadėtuvės – tai paskelbimas apie tai, kad abi pusės pasižadėjo viena kitai būti susietos santuoka. Daugumoje kultūrų ši ceremonija būtina, nes tai padeda geriau pažinti išrinktąjį.

Sužadėtuvės nėra „nikiah“. Sužadėtuvės vyrui ir moteriai nesuteikia teisės į laisvus santykius, ką gali sau leisti susituokę žmonės. Iš „halial“ (leistino pagal Islamo kanonus) „haram“ (uždrausto pagal Islamo kanonus) požiūrio taško, jų padėtis yra tokia pat, kaip ir iki sužadėtuvių, išskyrus, kad jie karts nuo karto gali susitikti ir pasikalbėti. Jie turi prisiminti, kad jie dar nesusituokę, jie dar negali suartėti ir apie tai kalba „hadisai“. Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) uždraudė sužadėtiniams pasilikti vienumoje, kol jie nesusituokę (Buhari, Džihad, 140, Nikiah, 111; Muslim, Hadž, 424).

Sužadėtuvės reiškia pažadą santuokai. Nutraukti šį pažadą be priežasties nėra geras poelgis atsižvelgiant į mandagumą, nes Islame privalu laikytis duoto žodžio. Bet nežiūrint į tai, kiekviena pusė turi teisę nepateikusi priežasties atsisakyti šio pažado.

Tokiais atvejais, kada susitarimas buvo nutrauktas, kai abi pusės jau dovanojo viena kitai dovanų, priklauso nuo to, kokių tikslų jos buvo dovanojamos.

Sužadėtinis neprivalo duoti „mahr“ (vedybinio garantinio bonusu), bet jei jis dovanojo jai auksinius papuošalus ar kitas brangias dovanas, kurios ateityje turėjo būti vestuvinio kraičio dalis, tokios dovanos turėtų būti gražinamos. Jei dėl šio klausimo kiltų nesutarimų, jie sprendžiami atitinkamai pagal tos tautos tradicijas.

III. VESTUVĖS

Vestuvių tradicijos tikslas yra pranešti apie tai aplinkiniams, susitikti su draugais ir artimaisiais ir pasilinksminti. Bet pagrindinė vestuvių funkcija yra paskelbimas. Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) norėjo, kad apie vestuves būtų pranešama visiems aplinkiniams ir kad tai, kas buvo tarp jų draudžiama, jau yra leidžiama, vestuvių linksmybėms aidint po apylinkes (Tirmizi, Nikiah, 6; Nasai, Nikiah, 72).

Yra žinoma, kad Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) per vestuves vaišindavo svečius. Kiek galima suprasti iš „hadisų“, šventinis stalas buvo patiesiamas kitą dieną po vestuvių nakties ir šią žinią pranešdavo tam skirtas žmogus, kuris kviesdavo aplinkinius žmones prie paruošto vestuvinio stalo. Yra žinoma, kad kai kurios pasekėjos iš moterų tarpo, atsiųsdavo pranašui Muhammedui (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) specialiai tam paruošto maisto. Nežiūrint į tai, yra skirtingų nuomonių, ar puota vyksta prieš ar po santuokos įtvirtinimo. Vestuvių laikas gali skirtis priklausomai nuo tautos tradicijų (Buhari, Nikiah, 67–71; Muslim, Nikiah, 90, 91, 93–95).

Pakviestajam dalyvauti vestuvėse turėtų būti kaip pareiga, nebent jis turi rimtų priežasčių nedalyvauti, pavyzdžiui, liga, jau gavęs pakvietimą kitur, didelis atstumas ar kitos priežastys, keliančios sunkumų atvykti.

Vestuvių linksmybės gali skirtis priklausomai nuo tos tautos tradicijų. Mums nėra žinoma, kokie buvo vestuviniai pasilinksminimai Allaho pasiuntinio (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) vestuvėse. Pranešama, kad Aiša (*tebūna Allahas ja patenkintas*) į jaunojo namus atsivedė vieną moterį, kuri buvo iš ansaarių. Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) paklausė: „O Aiša (*tebūna Allahas ja patenkintas*), ar žinai kokius nors pasilinksminimus, juk *ansaarams patinka pasilinksminimai*“ (Buhari, Nikiah, 63). Pranešama, kad vienoje vestuvėse Amir bin Sad pamatė, kad Kuraza bin Kaaba ir Abu Masuda al Ansari akivaizdoje dainuoja vergės ir nustebęs pasakė: „Jūs Allaho pasiuntinio (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasekėjai, mūsų prie Badros dalyviai ir leidžiate, kad jūsų akivaizdoje tai vyktų?“ Jam buvo atsakyta: „Jei nori, sėskis ir klausykis kartu su mumis, o jei nori, gali išeiti. Mums buvo leista linksmintis per vestuves“ (Nasai, Nikiah, 80). Tai rodo, kad pasilinksminimai per vestuves neperžengiant ribų buvo leidžiami, bet buvo ir tokių, kuriems tai nepatikdavo.

Musulmonai per vestuves turi vengti švaistymosi, lygiai taip, kaip ir kasdieniniame gyvenime, ir visko, kas prieštarauja Islamo normoms. Organizuojant vestuves būtina laikytis kuklumo. Tam, kad surengtum vestuves nebūtina labai išlaidauti, imant ištaigingus

salonus su daugybe svečių, dovanojant jiems labai brangias dovanas. Jei vestuvės keliamos atsižvelgiant į Allaho pasiuntinio (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) nurodymus, pakanka paprastų vestuvių, pavaišinant nedidelį kiekį svečių. Kad nebūtų taip, kad kai kurie jauni žmonės net negali susituokti neturėdami tam pakankamai lėšų, kai kiti vestuvėms išleidžia astronomines sumas. Vietoje to, turtingi musulmonai turėtų padėti neturtingiems musulmonams susituokti ir sukurti jiems laimingą šeimos židinį. Negalima pamiršti, kad visuomenės laimė ir ramybė įmanoma tik tada, jei yra daug stiprių šeimų.

IV. SUTUOKTUVIŲ CEREMONIJA IR MALDA

Įstatymų literatūroje kalbama apie tai, kad sudarant sutuoktuvių įtvirtinimą pakanka, kad moteris ir vyras sutinka tuoktis ir nėra tam jokių kliūčių ir abu dalyvaujant liudininkams išreiškia sutikimą. Taip pat priimta, kad į ceremoniją pakviečiami draugai ir giminaičiai, kad pasidalintų šiuo džiaugsmu, paskelbtų šią žinią bendruomenei ir iš jų gautų palaiminimus. Susirinkusiems primenama apie vyro ir žmonos pareigas vienas kitam ir jie kreipiasi į Allahą su malda, kurioje prašoma jauniesiems laimingo gyvenimo, meilės ir savitarpio supratimo.

Šiuo tikslu žmogus, turintis žinių apie santuoką ir turintis oratoriškų sugebėjimų, pradeda kalbą nuo „Bismiliahi Rahmani Rahim“ atiduodamas šlovę

Aukščiausiam Allahui, tada skaito „salavatą“ (pagarbą) Allaho pasiuntiniui (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*). Tada perskaito Korano Apreiškimus, susijusius su vedybomis ir dievobaimingumu (Ali Imran 3/102; An Nisa 4/1; An Nur 24/32; Al Ahzab 33/70-71). Po to seka trumpa kalba, kuria paaiškinama šių Apreiškimų reikšmė ir esantys juose paliepitimai jauniesiems, tada skaitoma malda jauniesiems.

„O Allah! Palaimink šią santuoką, sukurk tarp jų meilę, harmoniją ir stabilumą ir neduok jiems nepakantumo ir nesusipratimo tarpusavy.

O Allah! Sukurk tarp jų tokią harmoniją, kokią Tu sukūrei tarp Adomo ir Ievos, Muhammedo ir Hadidžos, Ali ir Fatimos“.

SANTUOKOS ESMĖ IR BŪTINOSIOS SĄLYGOS

Islamo teisininkai į santuoką žiūri kaip į abipusią elementų kompensaciją. Iš tiesų Nikach turi būti laikomas kaip ypatingas aktas, kurio sąlygos nustatytos Aukščiausiojo Allaho ir Jo pasiuntinio (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*). Abi pusės tiksliai priima šios santuokos sąlygas ir vykdo Allaho ir Jo pasiuntinio (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) suformuotas procedūras.

Kai kurių Islamo mokyklų („hanifu“) nuomone, kaip ir kituose aktuose, santuokos įtvirtinimo būtinomis sąlygomis yra pasipiršimas ir sutikimas. Kiekvienoje sutartyje viena iš pusių išreiškia pageidavimą minėto akto įtvirtinimui, tada kita pusė pareiškia apie savo sprendimą ir tokiu būdu sudaromas sandoris. Pirmiausia pasiūlymas ir po to sutikimas. Sudarant santuoką tas, kuris pasiūlymą davė pirmas, bus tas, kuris pasipiršo, o teigiamas antrojo atsakymas bus laikomas tas, kuris sutiko. Iš šio požiūrio taško tarp vyro ir moters nėra jokio skirtumo. Kitų Islamo mokyklų nuomone, būtina sąlyga sudarant santuoką yra kad dalyvautų globėjai. Kitų Islamo mokyklų nuomone, „mahr“ (vedybinis garantinis bonusas) ir liudininkai taip pat privalomi sudarant vedybų sutarties aktą.

I. SANTUOKOS AKTO SALYGŲ GALIOJIMAS

Islamo teisėje, kai kalbama apie santuokos sąlygas, peržiūrimos trys atskiros kategorijos: sutarties sąlygos, galiojimo sąlygos ir patikimumo sąlygos. Toliau trumpai, nesileidžiant į smulkmenas, paaiškinamos šios sąlygos.

1. Teisinis galiojimas

Abi pusės, sudarančios santuoką, turi būti teisiskai įgalios, veiksnius. Pasipiršti ir sutikti tuoktis gali pilnaverčiai, sveiki, neturintys mentalinių negalavimų pilnamečiai žmonės arba jų atstovai.

2. Kalba turi būti aiški ir suprantama. Pasipiršimo ir sutikimo žodžiai neturi būti prieštaringi ir atitikti abi puses

Būtina, kad santuokos sudarymo metu, žodžiai, kuriais išreiškiamas noras tuoktis, būtų tariami suprantamai ir kategoriškai aiškiai. Pasiūlymas ir sutikimas turi atitikti vienas kitą. Pavyzdžiui, jei santuokos pasiūlyme bus paminėtas tam tikro dydžio „mahr“ ir kita pusė sutiks, bet su mažesne „mahr“ suma, tokia sutartis negalės būti sudaryta, nes nesutampa pasiūlymo ir sutikimo sąlygos.

3. Susirinkimas sudarant santuoką

Pareiškimai pasipiršant ir sutinkant turi vykti viename ir bendrame susirinkime vienu laiku. Pasipiršdamos ir sutingdamos pusės negali užsiimti kokia

kita veikla, todėl yra reikalingas bendras susirinkimas, kad jame būtų atliekamas pasipiršimo ir sutikimo aktas vienoje vietoje. Net jei pusės bus vienoje vietoje ir po pasipiršimo pareiškimo nebus išreikštas sutikimas ir jie aptarinės ką kitą ir tik vėliau bus išreikštas sutikimas, tokiu atveju toks sutikimas yra laikomas ne sutikimu, o nauju pasiūlymu. Bet jei iš karto po to kita pusė išreiškia sutikimą, tada aktas įskaitytas. Tokiu atveju jei pasipiršanti pusė atsisako arba kita pusė jo nepriima, tada aktas laikomas negaliojančiu.

4. Liudininkų dalyvavimas sudarant santuokos sutartį

Atviras santuokos sutarties priėmimas yra būtina sąlyga. Todėl santuokos sutarties sudaryme turi dalyvauti liudininkai. Dauguma Islamo teisininkų tvirtina, kad liudininkai yra būtina sąlyga, kad aktas būtų galiojantis, nes nesant liudininkų, jaunųjų valios išreiškimas, kas liečia sutuoktuves, yra negaliojantis. Liudininkų pareiga ne sudaryto akto slėpimas bet atvirkščiai, paskelbimas apie tai tinkama forma kitiems.

Liudininkai turi būti pilnaverčio proto, pilnamečiai ir laisvi. Liudininkų pakanka dviejų vyrų arba vieno vyro ir dviejų moterų. Kadangi jaunieji yra musulmonai, tai ir liudininkai turi būti musulmonai. Liudininkai turėtų būti padorūs ir teisūs žmonės, ne nuodėmiautojai, bet tai neįeina į liudininkų būtinąsias sąlygas. Tuo tarpu kitos Islamo mokyklos uoliai atrunka padorius liudininkus. Kokios žmogaus savybės yra

nepatenkinamos ir galėtų pakenkti, yra daug nuomonių, bet vis tik jos artimos viena kitai.

5. Negali būti jokių trukdžių santuokai

Visi trukdžiai bus detalčiai nagrinėjami tolesniuose skyriuose. Jie skirstomi į visiškus uždraudimus ir į laikinus. Visiški uždraudimai dažniausiai yra susieti su kraujo ryšiais, o laikinieji yra tokie, kuriuos galima panaikinti. Pavyzdžiui, negalima vesti ištekęsios moters. Bet jeigu dėl kokių nors priežasčių ji išsiskyrė ir baigėsi jai nustatytas išlaikymo laikotarpis („iddat“), tada naujai santuokai nėra jokių kliūčių.

Negali būti jokių kliūčių, jei vyras ir moteris nusprendė tuoktis. Jei santuoka buvo sudaryta esant kokioms nors kliūtims, tada priklausomai nuo to, kokios buvo tų kliūčių priežastys, tokia santuoka bus uždrausta arba neteisėta. Jei santuoka įvyko, kai tokios vedybos visiškai uždraustos, tada Islamo teisininkų nuomone tokia santuoka bus uždrausta. Jeigu įvyko vedybos ir Islamo teisininkų nuomonės išsiskyrė, tada tokia santuoka bus priskirta laikiniams uždraudimams ir bus pripažinta neteisėta. Jei santuoka negaliojanti, abi pusės praras teises, kurios priklauso sudarant santuokinę sutartį, tokios vedybos turi būti nedelsiant nutrauktos. Jei abi pusės jau gyveno kaip vyras ir žmona, tada tai sprendžiama kitais teisiniais būdais, kurie skiriasi nuo to, kas susiję su santuokos uždraudimu.

Santuoka pripažįstama tik tarp vyro ir moters, neįmanoma įsivaizduoti dviejų moterų arba dviejų vyrų santuokos. Deja, kai kuriose šalyse tai pripažįstama. Net

jei valstybiniu lygiu priimami tokie įstatymai ir duodama tokia tarpusavio veiksmų laisvė, jie yra bjaurūs ir beprasmiški. Musulmonams tai griežtai uždrausta.

6. Santuoka negali būti susieta su kokia nors sąlyga

Santuoka negali būti sudaroma remiantis kokių nors sąlygų įvykdymu. Pavyzdžiui: „Aš ištekėsiu už tavęs, jei sutiks mano tėvas.“ Taigi čia santuoka susiejama su tėvo leidimu ir tokio pasakymo nepakanka, kad būtų sudaryta santuoka, net jei tėvas duoda leidimą. Tuo tarpu jei nuotakos tėvas dalyvaus santuokos sudarymo metu ir nuotakai išreiškus sutikimą ištekėti, jis taip pat išreikš savo sutikimą, tada santuoka bus teisėta.

Jei santuoka sudaroma tokiomis sąlygomis, kurios įsigalios ateityje, pavyzdžiui, po metų, jos yra neteisėtos.

Jei abi pusės susituoktų po to, kai būtų išpildytos atitinkamos sąlygos ar įsipareigojimai ateičiai, tada jie turėtų tuoktis iš naujo. Taip pat neteisėta yra tokia santuoka, kuri būtų anuliuota pagal susitarimą, jei nebūtų įvykdytos kokios nors sąlygos.

7. Negali būti santuokos, jei ji nustatyta iki tam tikro laiko

Santuoka negali būti padaryta tam tikram laikotarpiui. Abi pusės tuokiasi tam, kad neišsiskirtų, ir negali būti vedybų, jei yra tokių ketinimų. Islamo teiseje tokia santuoka vadinama „muta“ (vyro ir moters,

kuriems dėl religinių nuostatų nedraudžiama tuoktis, vedybinis susitarimas tam tikrą laiką gyventi kartu kaip vyras ir žmona). Net jei sutarime nurodytas terminas viršytų žmonių gyvenimo laikotarpį, tokios vedybos – neteisėtos.

8. Negali būti priverstinės santuokos

Privertimas – tai yra spaudimas žmogui siekiant, kad jis išpildytų tai, ko jis nenori. Remiantis Abu Hurayrah žodžiais, tebūnie Allahas juo patenkintas, pranešama, kad (kartą) pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasakė: „Neturėtumėte vesti moters nepasitarę su ja ir neturėtumėte vesti merginos be jos leidimo (tai padaryti). (Žmonės) paklausė: „O Allaho pasiuntiny (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*), kaip mes sužinosime apie jos leidimą? (Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*)) pasakė: „Iš jos tylėjimo“ (Buhari, Nikâh, 42/5136). Hansa bint Hizam al-Ansariyya, tebūnie Allahas ja patenkintas, papasakojo, kad kai jos tėvas jai suteikė antrą kartą prieš jos valią, ji atėjo pas Allaho pasiuntinį (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) ir jis (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) santuoką nutraukė (Buhari, Nikâh, 43/5138). Todėl priverstinė santuoka Islame yra draudžiama.

II. TEISĖ NUTRAUKTĮ SANTUOKĄ ATSIŽVELGIANT Į KAI KURIAS APLINKYBES

Savo esme santuoka yra abiejų pusių įsipareigojimas vienas kitam. Kai kuriais atvejais sutuoktiniams

arba jų globėjams suteikiama teisė į vienpusį santuokos nutraukimą.

Jei po santuokos pas vieną iš sutuoktinių yra nuolatinių problemų dėl lytinio suartėjimo, turi mentaliteto sutrikimų ar fizinio išsivystymo negalavimų, apie kuriuos nebuvo pranešta prieš santuoką, tada kita pusė gali kreiptis į teismą, kad santuoka būtų nutraukta. Dėl kokių būtent trūkumų santuoka gali būti nutraukta, galima sužinoti Islamo teisės aktuose.

Jei santuokos metu ar iki jos viena iš pusių suteikė klaidingą informaciją apie save, tokiu atveju dviejų iš Islamo mokyklų, tai yra „Malik“ ir „Šafii“, nuomone, nukentėjusi šalis gali vienpusiškai nutraukti santuoką.

Islamo „Hanifi“ mokyklų nuomone, pilnametė mergaitė arba moteris turi teisę ištekti be savo globėjų leidimo. Tokiu atveju, jei moteris ištekojo už nelygaus sau vyro arba sutiko priimti tokį „mahr“, kuris yra mažesnis už bendrai priimtą jos lygio „mahr“, tada jos globėjai gali kreiptis į teismą ir pareikalauti, kad santuoka būtų nutraukta. Teismas išsiaiškinęs aplinkybes priims sprendimą.

DRAUDŽIAMA SANTUOKA

Draudžiamos santuokos yra dviejų rūšių: nuolat uždraustos ir laikinai uždraustos. Nuolat uždraustos santuokos niekada nebus leidžiamos. Laikinai uždraustos, pašalinus kai kurias kliūtis, gali būti leidžiamos. Pavyzdžiui negalima vesti ištekęsios moters, bet jei ji išsiskyrusi, tada tokioms vedyboms nėra kokių kliūčių.

I. NUOLATINIAI DRAUDIMAI

Tai draudimai dėl giminytės kraujo ryšių gimusių vaikų šeimoje arba pieno seserų ar brolių, tai aprašoma Korane 4/23: **Jums draudžiama** (vesti) **jūsų motinas** (mamas, močiutes,...), **ir jūsų dukteris** (dukteris, anūkes,...), **ir jūsų** (gimtąsias) **seseris** (tai buvo svetimavimo pozicija Islamo pradžioje. Po to ji buvo papildyta kita nuostata – „Al Ahzab“ 50 Apreiškimas –, po kurios jau galima vesti pusseseres), **ir jūsų tetas** (iš tėvo pusės), **ir jūsų tetas** (iš motinos pusės), **ir brolio dukteris, ir sesers dukteris ir jūsų motinas, kurios jus žindė** (pieno motinas žindyves), **ir jūsų pieno seseris** (turėjote bendrą žindančią moterį), **ir jūsų žmonių motinas** (Ibn Kesir: Žmonos motina tampa draudžiama iš karto po vedybų sutarties sudarymo, nepriklausomai nuo to, ar

turėjo lytinių santykių, ar ne. Tačiau žmonos dukros netampa draudžiamos iš karto sudarius vedybų sutartį su mama iki santuokos su mama momento. Jei vyras išsiskyrė su mama prieš tai, kai turėjo lytinių santykių, jis gali vesti jos dukrą.) (nepriklausomai nuo to, ar jūs turėjote lytinius santykius, ar ne), **ir jūsų podukras, kurios** (yra) **jūsų globoje** (rūpyba ir auklėjimas) **iš savo žmonių, į kurias jau įėjote** (turėjote lytinių santykių); **o jei dar neįėjote į jas** (neturėjote lytinių santykių), **tai jums nėra nuodėmės** (tuoktis su savo podukromis, po skyrybų su motina ar jų mirties); **ir jūsų sūnus žmonas, kilusias iš jūsų strėnų** (gimtas, o ne įvaikintas); **ir** (taip pat) (draudžiama) **sujungti dvi seseris** („sunroje“ – pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pamoksle draudžiama tuo pačiu metu būti vedusiam moterį ir jos tetą tiek iš tėvo, tiek iš motinos pusės) (vesti moteris, kurios yra seserys ir net kai jos pieninės, t. y. turėjo tą pačią žindančią moterį, seserys), **nebent tai atsitiko anksčiau** (iki šio Allaho nurodymo). **Iš tiesų, Allahas yra Atlaidus** (tiems, kurie nusideda, jei jie atgailauja), (ir) **Gailestingiausias** (nes Jis neapkrauna to, išskyrus tai, kas įmanoma)!

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ
وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي
أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضْعَةِ وَأُمَّهُتِ نِسَائِكُمْ
وَرَبِّبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِّن نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُم
بِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ

أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا
مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

1. Draudimai dėl kraujo ryšių

Artimi giminaičiai. Tai tėvai, seneliai ir senelės, proseneliai ir prosenelės, tikri vaikai, anūakai ir proanūakai ir t. t.

Broliški ryšiai. Broliai ir seserys, taip pat broliai ir seserys tik iš tėvo ar tik iš motinos pusės.

Giminystės ryšiai. Dėdės ir tetos iš tėvo ar motinos pusės, taip pat tėvo ir motinos dėdės ar tetos, senelio ir senelės dėdės ar tetos ir t. t.

Vyras negali vesti savo brolio ar sesers vaikų ar anūkų. Moteris negali ištekėti už savo dėdžių iš tėvo ar motinos pusės, taip pat už savo brolio ar sesers vaikų ar anūkų.

2. Draudimai dėl giminystės ryšių, kuriuos sieja vedybos. Tai yra sutuoktinio ar sutuoktinės giminystės, atsiradusios dėl santuokos

Artimi giminaičiai susieti vedybomis. Asmuo negali tuoktis su savo sutuoktinio tėvu ar motina. Santuokos akto atlikimas yra pakankama priežastis šiai kliūčiai atsirasti, tačiau vestuvių naktis nėra sąlyga. Taigi, jei du žmonės yra susituokę, o po to išsiskiria nebūdami vieni ir neturėdami intymių santykių, tai nėra vienas iš jų negalės susituokti su kito tėvais. Santuoka yra pakankama priežastis santuokos uždraudimui. Net

jei jaunieji susituoktų ir neturėtų jokių intymių ryšių tarpusavy ir išsiskirtų, tada nei vienas iš jų negalėtų susituokti su buvusio sutuoktinio ar sutuoktinės tėvu ar motina.

Lygiai taip pat žmogus negali vesti sutuoktinio iš kitos santuokos vaikų, taip pat anūkų. Tačiau šiuo atveju vien vedybų aktas nebus kliūtis vyrui vesti savo podukrą, jei tarp vyro ir jo įvaikintos dukters motinos nebuvo intymumo. Šis punktas yra pabrėžtas aukščiau esančiame Korano Apreiškime.

Kurio nors iš tėvų vyras ar žmona. Žmogus negali tuoktis su tuo, kuris anksčiau buvo santuokoje su vienu iš jo tėvų. Pavyzdžiui, kai kalbama apie tai, kad vyras negali vesti savo tėvo žmonos, turima galvoje ne jo tikra motina, o kita moteris.

3. Draudimas, susietas pieno ryšiais

Pagal Islamo teisę, nors žindytė nėra laikoma jo tikra motina, bet dėl atsiradusio tarp jų ypatingo ryšio, santuoka tarp jų draudžiama. Apie santuokų uždraudimą su žindytėmis ar pieno broliais ar seserimis kalbama aukščiau išdėstyta Korano Apreiškime. Viename iš „hadisų“ Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) išreiškė aiškų uždraudimą, sakydamas: „*Uždrausta ir pagal kraujo ir pagal pieno ryšius.*“ (Muslim, Rada, 9).

Tokiu būdu santuoka uždrausta tiek kraujo, tiek pieno ryšiais. Žindytė vaikui yra jo pieno motina, o jo tėvas yra pieno tėvas, o vaikai pieno broliai ar seserys.

Taip pat ir jų tėvų giminės tampa pieno giminėmis, dėdėmis, tetomis ir t. t. Taigi ir vedybos su jais yra uždraustos.

II. LAIKINIEJI DRAUDIMAI

Laikinieji draudimai santuokai reiškia kliūtis, kurios nėra nuolatinės, kurias galima pašalinti. Sąlygos, dėl kurių šalys negali sudaryti santuokos, gali bet kada pasikeisti ir tokiu atveju santuokai nebus jokių kliūčių. Šios kliūtys yra laikinos:

1. Priklausymas įvairioms religijoms

Musulmonei moteriai draudžiama ištekti už ne musulmono. Vyras musulmonas turi atiduoti pirmenybę musulmonei ir ją vesti, bet dar gali vesti judėję ir krikščionę (žr. Al-Bakara, 2/221; Al-Maida, 5/5; Al-Mumtahana, 60/10).

2. Santuoka ir išlaikymo periodas („iddat“)

Ištekėjusi moteris negali ištekti už kito vyro neišsiskyrus su pirmuoju. Išsiskyrusi moteris arba našlė taip pat negali ištekti už kito vyro, kol neišlaukė nustatyto periodo. Pasibaigus šiam laikui („iddat“), ji gali ištekti.

3. Santuoka su žmonos seserimi arba jos teta

Yra žinoma, kad Islame vyras turi teisę turėti keturias žmonas. Draudžiama vienu metu turėti žmonas seseris ar jų giminaites. Aukščiau nurodytame Korano Apreiškime sakoma: „Jums draudžiama vesti

dvi seseris vienu metu.“ Taip pat viename iš „hadi-sų“ Džabir bin Abdulla sako: „Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) uždraudė atiduoti moteris į žmonas tokiam vyrui, kuris jau vedė jų tetas iš tėvo ar motinos pusės“ (Buhari, Nikah, 24; Muslim, Nikah, 33–34).

4. Skyrybos trečią kartą

Jei vyras išsiskyrė su (ta pačia iš eilės) žmona tris kartus, negali vėl jos vesti tol, kol ji neištekėjo už kito vyro ir su juo neišsiskyrė. Nežiūrint į tai, kad Islame santuokos pagrindas yra būti kartu visą gyvenimą, skyrybos yra leidžiamos. Jei sutuoktiniai išsiskyrė, jie gali susituokti vėl, bet čia yra ribos. Laikoma, kad po trečio išsiskyrimo abi pusės negali gyventi kartu ir išlaikyti pilnavertės šeimos. Bet šis draudimas yra laikinas, jei ta pati žmona ištekės už kito ir su juo išsiskirs, tada pirmasis vyras vėl gali ją vesti.

Kad išsiskyrusi tris kartus moteris ir išsiskyrusi su paskutiniu juo vėl galėtų ištekėti už pirmojo, jos ketvirta santuoka negali būti fiktyvi arba su tikslu grįžti pas pirmąjį vyrą, tarp jų turi būti artimi intymūs santykiai. Nebent jie susipyktų ir išsiskirtų arba ji taptų našle.

SANTUOKOS SUDARYMO PASEKMIŲ TEISINĖS NORMOS

Sudarant santuoką, vyras ir moteris tampa šios sutarties pusėmis, įgauna naują statusą ir pakloja šeimos pamatus. Šio įvykio pasekmė – daugybė išskylančių teisinių normų, kurių privaloma laikytis. Nesilaikant nors vienos santuokos sutarties sąlygų, santuoka gali tapti negaliojanti arba neteisėta. Sandoris, kuriame nėra jo pamatuose būtinų sąlygų, yra neteisėtas. Kalbant apie aktą, kuriame nėra galiojimo sąlygų, jis negalioja. Pirmiausia mes papasakosime apie teises normas, išėinančias iš teisinio santuokų sandorio, ir po to apie kitas normas.

1. Abi pusės tampa leistinos viena kitai

Islamo Tikėjimas skiria ypatingą dėmesį tam, kad santykiai tarp vyro ir moters būtų grindžiami atitinkama tvarka. Islamas draudžia nesantuokinius santykius įsakymu – nesiartinti paleistuvystei (Al-Isra, 17/32). Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) uždraudė likti vienumoje su svetimu vyru ar moterimi (Buhari, Džihad, 140; Nikah, 111). Tik po santuokos šis draudimas panaikinamas ir jie tampa leidžiami

vienas kitam. Ir net jei nebuvo vestuvių, juridškai šie žmonės yra vyras ir žmona ir gali būti dviese atskirai kada tik nori.

2. Išlaikymo ir aprūpinimo pareigos

Laikantis Islamo šeimos normų, vyras privalo išlaikyti šeimą. Net jei vyras yra neturtingas, o žmona turtinga, ši norma nesikeičia. Po santuokos vyras turi aprūpinti savo žmoną ir namiškius viskuo, kas būtina. Atkreipiamas dėmesys į socialinę ir materialinę abiejų pusių padėtį. Šiuo klausimu yra įvairių nuomonių, kai kurie iš jų remiamasi vyro, o kiti – žmonos materialine padėtimi.

Santuoka turi būti grindžiama remiantis abipusiu supratimu ir pasiaukojimu vienas kitam. Kad perspėtų apie įmanomus nesusipratimus, Islamo teisininkai nustatė teises ir pareigas tarp sutuoktinių – Islamo šviesoje. Manoma, kad sutuoktiniai turi gyventi atskirame būste. Be žmonos sutikimo vyras negali apgyvendinti namuose savo tėvų ar vaikų iš kitos santuokos. Vyras taip pat gali uždrausti ateiti į namus tokiems žmonėms, kurių nepageidauja matyti. Šis draudimas gali būti sušvelnintas žmonos giminaičiams.

Jei po santuokos žmona be svarbių priežasčių nenorės persikelti gyventi į vyro parinktus namus, ji bus laikoma nepaklusni ir tol, kol ji priešinsis, ji praras teisę būti išlaikoma ir aprūpinta. Bet jei žmona palieka vyro namus su pateisinama priežastimi, tada vyras privalo ją išlaikyti ir aprūpinti ir tokiu atveju ji nebus laikoma nepaklusni.

Jei moteris turi tarnaitę, Islamo teisininkų nuomone, vyras ir ją turi aprūpinti ir išlaikyti.

Esant normaliomis sąlygomis, valstybė ir valstybės teismų instancijos neturėtų kištis į šeimos vidaus reikalus. Bet jei vyras neišlaiko ir blogai aprūpina savo žmoną, ji gali kreiptis į teismą ir teismas nustatys konkrečią sumą, kuria jis aprūpins ir išlaikys žmoną.

3. Moteris įgauna teisę į „mahr“ (vedybinį garantinį bonusą)

Po santuokos sutarties sudarymo, moteris įgauna teisę į „mahr“ (vedybinį garantinį bonusą), priklausomai nuo to ar sudarant santuokinę sutartį buvo nustatytas „mahr“ dydis ar ne, ji turi teisę į jį tuomet, kai moteris išreiškė norą pasinaudoti savo „mahr“ teise. Moteris, kuri nežinojo apie savo teisę į „mahr“ arba tiksliai nesuprato „mahr“ reikšmės, po santuokos sudarymo gali pareikalausti iš vyro šios teisės į „mahr“. Ši teisė keičiasi esant šioms sąlygoms. Gali būti nustatytas „mahr“ dydis, tada ši teisė vadinama „mahr – musamma“ ir jei nenustatytas, ši teisė vadinama „mahr – misli“. Taip pat gali būti nustatytas terminas. Teisę į pilną „mahr“ didį moteris įgauna po santuokinės nakties, kuri yra santuokos sutarties kulminacija. Jei viena iš pusių mirtų iki santuokinės nakties, tada ir tokiu atveju moteris turi teisę į visą „mahr“. Jei mirė vyras, „mahr“ išskaičiuojamas iš jo palikimo, jei moteris, vyras išmoka kraitį jos paveldėtojams.

Jei skyrybos įvyktų iki santuokinės nakties, „mahr“ dydis sumažinamas iki pusės ir jei skyrybos

įvyktų iki santuokinės nakties dėl moters kaltės, tada ji prarastų teisę į „mahr“.

4. Leidžiamas sutuoktinių atsiskyrimas vienumoje ir leidžiamoje vietoje prilyginamas santuokinei nakčiai

Dauguma su santuoka susijusių teisės normų įsigalioja nuo „nikah“ sudarymo momento, kartu su jomis yra ir normų, kurios įsigalioja po pirmosios vestuvių nakties. Islamo teisės literatūroje terminas „zifaf“ vartojamas pirmiesiems intymiams santykiams apibūdinti. Jei po vedybų šalys išsiskirs, tai bus laikoma „zifafu“ ir dėl to įsigalios atitinkami teisiniai sprendimai. Jei sutuoktiniai jau sudarius santuokos sutartį išeitų ir liktų atsiskyrę vienumoje, kur jie galimai galėtų turėti intymių santykių, išskyrus Tikėjimo uždraustose vietose, mečetės, jų apylinkės ir pan., pagal Islamo teisę bus laikoma, kad santuoka pilnai įsigaliojusi.

5. Vaiko kilmės nustatymas

Pagal Islamo teisę, teisėtas vaikas laikomas gimęs tik iš tėvų, kurie yra santuokoje. Intymūs vyro ir moters santykiai nesant jiems susituokus, laikomi paleistuvyste ir tokiu atveju vaiko kilmė bus laikoma nenustatyta. Todėl tarp „nikah“ ir gimdymo turi praeiti bent minimalus nėštumo laikotarpis. Atsižvelgiant į tai, kad kanoniniuose tekstuose nėra jokių konkrečių nėštumo laiko nurodymų, kuris turi būti tarp santuokos sutarties įsigaliojimo ir gimdymo, Islamo teisininkai remdamiesi Korano dalies „Ahkaf“ 15-tu Apreiškimu ir Korano dalies „Lukman“ 14-tu Apreiš-

kimu nustatė šešių mėnesių laikotarpį. Šiuo klausimu taip pat būtina atkreipti dėmesį į jau atliktus medicinius tyrimus ir taip pat tuos tyrimus, kurie bus atlikti ateityje. Per šį laikotarpį gimę vaikai laikomi teisėtais. Norint pripažinti vaiką teisėtu, tėvo sutikimas nėra sąlyga, pakanka, kad tėvas, sužinojęs apie vaiko gimimą, nepaneigtų savo santykių su juo. Jei tėvas neigia savo santykius su vaiku, tai iš karto nereikš, kad vaikas šioje situacijoje yra nesantuokinis, prasideda procedūra, vadinama „lian“.

6. Sudarius santuoką tarp sutuoktinio ir sutuoktinės giminių užsimezga giminystės ryšys

Kaip buvo minėta anksčiau, tokio tipo giminystė draudžia sudaryti vedybų sutartį. Tokie giminystės ryšiai išlieka ir tuomet, net jeigu tarp sutuoktinių nebuvo jokių intymių santykių.

7. Vieno iš sutuoktinių mirties atveju pradeda veikti teisiniai sprendimai, susiję su palikimu

Ši situacija nurodyta Korano dalyje „An Nisa“ 12-ame Apreiškime. Po santuokos vyras ir moteris tapdami sutuoktiniais, tampa vienas kito paveldėtojais, net jei tarp jų nebuvo intymių ryšių.

TEISINIAI SPRENDIMAI, KYLANTYS IŠ NEGALIOJANČIO SANTUOKOS SUTARTIES AKTO

Čia trumpai aprašomos tos pasekmės, kurios iškyla iš tokių santuokų, kurios pripažintos neteisinėmis, negaliojančiomis ar pristabdytomis.

Neteisinė santuoka yra niekinė. Tai yra pusės neįgauna jokių teisių ir pareigų. Tokioje situacijoje jie turi nedelsdami išsiskirti. Jei ne, atitinkamos instancijos turi užkirsti kelią jų tolesniems bendriems santykiams. Jei gyvenant kartu jiems gimtų vaikas, jų santykiai būtų laikomi neteisėtais ir vaikas būtų neteisėtas.

Negaliojanti santuoka taip pat nesuteikia teisės gyventi kartu. Būtina nedelsiant nutraukti tokias vedības, jei jie neišsiskiria, tada bet kuris iš jų, žinodamas apie situaciją, gali kreiptis į teismą ir pareikalauti priverstinio jų bendro gyvenimo sustabdymo. Jei pusės išsiskyrė neturėjusios intymaus suartėjimo, tuomet jie išvengs kokių nors teisinių sprendimų, bet jei turėjo, tuomet pradeda veikti keturi teisiniai sprendimai.

1. Moteris turėtų išlaukti atitinkamo laikotarpio („iddat“);

2. Jei to pasekmė – gimęs vaikas –, jis būtų teisėtas;

3. Tarp giminių susidarytų bendros giminystės ryšiai;

4. Moteris įgautų teisę į kraitį, bet kitokia forma nei teisėtoje santuokoje.

Pristabdyta santuoka nesuteikia pusėms teisės intymiai suartėti iki turintis tam tikrus įgaliojimus žmogus neišreikš sutikimo, kad santuoka yra teisėta. Jei būta intymių ryšių, tada veikia teisiniai aktai, atitinkamai susiję su neteisėta santuoka ir intymiu suartėjimu. Jei santuokai nebuvo duotas leidimas ir intymių ryšių nebuvo, tada bus laikoma kad jokios santuokos nebuvo.

SUTUOKTINIŲ PAREIGOS VIENAS KITAM

Tarp vyro ir moters egzistuoja natūralūs fiziniai ir psichologiniai skirtumai, kurie ir nulemia jų rolę visuomenėje, socialines ir kitas pareigas. Todėl sutuoktiniai turi laikytis ir gerbti vienas kito teises, kurias jiems paskyrė Allahas.

Yra žmonių, kurie įžiūri moterų teisių pažeidimus Islamo santuokoje ar kaltina moterų laisvės suvaržymu. Susipažinus su sutuoktinių teisėmis ir pareigomis Islame darosi aišku, kad tai neatitinka tiesos. Pagal „šariatą“ (Islamo teisę) žmonos turi tiek teisių, kiek pareigų.

Tikintys Islame sutuoktiniai kaip dovana ir didžiausia Malone iš Allaho džiaugiasi vienas kitu šiame pasaulyje, kurią Jis jiems suteikė, jie yra ramybė vienas kitam užklupus šio gyvenimo negandoms, jie dovanoja poilsį vienas kitam, paguodą ir pasitenkinimą. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Šis pasaulis duodamas laikinam naudojimuisi ir geriausia tai, ką galima gauti šiame pasaulyje yra teisi ir tikinti žmona“ (Muslim). Ir į klausimą: „Kokia žmona yra geriausia?“ Pranašas (*tebūnie*

jam taika ir Allaho palaima) atsakė: „Tokia, kuri džiugina vyrą, kai ji žiūri į jį, paklūsta jam, kai jis ko nors prašo, ir neprieštarauja jam, jei jis pastebi kokį trūkumą joje ar tame, kas liečia jos nuosavybę“ (Ahmad).

I. ŽMONOS PAREIGOS

Pirma, teisi žmona turi laikytis to, ką įsakė Allahas, antra, būti paklusni savo vyrui ir išpildyti visas pareigas prieš jį. Svarbiausios yra šios:

1. Musulmonė pareigą vyrui turi laikyti aukščiau už pareigą savo giminaičiams. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Jei jis lieptų kam nors iš žmonių garbinti kitą žmogų, tada įsakytų žmonai garbinti savo vyrą, nes jos pareigos prieš jį, tikrai didelės“ (Al-Buhari; Muslim).

2. Žmona turi bet kada patenkinti savo vyro fizinius poreikius, išskyrus jei ji yra savo dienoje, pogimdyviniame apsivalyme ar ligos atveju. Žmona negali atstumti vyro lovoje. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Jei vyras pakvietė savo žmoną į lovą ir ji atsisakė, angelai keiks ją visą naktį, nes ji pyksta ant jo“ (Al-Buhari; Muslim).

Ši žmonos pareiga yra pati svarbiausia, nes iš esmės būtent ji lemia sutuoktinių laimę. Žmonos nevykdymas santuokinių pareigų ir vyro teisių į intymumą ignoravimas dažnai sukelia skyrybas ir nesantą taiką šeimoje. Todėl ji turėtų stengtis būti patraukli ir geidžiama, reaguojanti ir aktyvi.

3. Žmona negali atlikti papildomo pasninko be vyro leidimo, nes pasninkaudama ji negalės intymiai suartėti pasninko metu (išskyrus Ramadano mėnesio pasninką, kuris yra privalomas). Pranašas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Žmona negali pasninkauti esant vyrui namie be jo leidimo“ (išskyrus Ramadano mėnesį) (Al-Buhari).

„Hadise“ taip pat sakoma, kad žmona, kuri nusprendė laikytis pasninko be vyro leidimo, toks pasninkas yra beprasmiškas ir jis nebus priimtas.

4. Žmona atsakinga už savo vyro namus, todėl jai draudžiama atiduoti ką nors reikšmingo iš jo namų, net jei tai būtų jos giminaičiai, be vyro leidimo. Bet dėl maisto pranašas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Jei žmona atiduos ką nors iš vyro gauto (leistinu būdu) maisto, laikydamasi saiko, ji už tai bus apdovanojama, o vyras už tai, kad jis gavo, nes tam, kuris saugo yra lygus apdovanojimas“ (Al-Buhari).

Taip pat ji gali atiduoti ką nors nelabai reikšmingo iš vyro daiktų, jei ji iš anksto žino, kad vyras neprieštaraus.

5. Be vyro leidimo, žmona negali išeiti iš namų, bet vyras negali jai uždrausti išeiti savo būtinoms reikalsams ir aplankyti giminaičius, jei nėra pavojaus, kad ji papuls į tai, kas uždrausta, ir jei jis tuo abejoja. Vyras yra atsakingas už šeimą, todėl jis privalo būti atidus viskam. Jei žmona užtikrinta, kad vyras jai leido eiti ten, kur nedraudžia „šarijatas“ (Islamo teisė), ji gali eiti. Čia slypi didelė nauda išsaugant šeimą. Bet žmona

negali susitikti ir bendrauti su tomis moterimis, kurios jam nepatinka arba dirbti už namų ribų be jo leidimo. „Hadise“, kurį perdavė At- Tabarani, sakoma: „Žmogus išsiruošė ilgai kelionei ir įsakė žmonai neišeiti iš namų. Netrukus susirgo jos tėvas ir ji nuėjo pas pranašą (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) paklausti ar gali ji aplankyti savo sergantį tėvą. Jis atsakė, kad ji privalo būti paklusni savo vyrui. Tėvas mirė ir jai vėl buvo įsakyta būti paklusniai savo vyrui. Ji išpildė įsakymą. Ir tada pranašas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasiuntė pas ją pasiuntinį su džiugia žinia: „Už tai, kad dukra išliko paklusni vyrui, Aukščiausiasis Allahas atleido jo tėvui nuodėmes“.

6. Žmona negali niurzgėti ir turi tenkintis tuo, ką Allahas davė jos vyrui, ji negali bjaurėtis vyru ir pykti dėl jo sunkios padėties. Atvirkščiai ji turi būti dėkinga Allahui už tai, ką gavo, būti taupi ir padėti vyrui įsigyjant tai, kas būtina, ir sulaikyti jį nuo neteisėto uždarbio. Praeityje žmonos išlydėdavo savo vyrus darbo paieškomis, prašydamos, kad jis namo parneštų tik sąžiningu darbu uždirbtą atlygį ir sakydamos, kad lengviau kentėti nepriteklių ir badą nei kančias Pragare.

7. Žmona turi saugoti save nuo pašalinių akių, dengti savo kūno vietas nuo visų, išskyrus savo vyrą, nenešioti rūbų, kurie prieštarauja „šarijatui“. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Moteriai negalima nusirengti, išskyrus vyro namuose“ (Ahmad, At-Tirmizi).

8. Jai draudžiama savo nuožiūra susipažinti su savo vyro draugais, prisistatyti jiems, likti su svetimu vyru atskirai ar priimti ką nors į namus, jei vyro nėra namie.

9. Negalima didžiuotis savo vyro grožiu arba girtis jo turtu. Taip pat draudžiama juoktis iš jo negražios išvaizdos, ginčytis su juo, sukelti jam skausmą ar kančią. Žmona turi gerbti savo vyrą kaip šeimos galvą. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „*Kai moteris sukelia skausmą savo vyrui šiame pasaulyje, hurijos, kurios skirtos jam Rojuje, sako: „O moterie, nekankink jo, lai tave sunaikina Allahas. Juk jis tik tavo svečias, jis greitai atsisveikins su tavimi ir ateis pas mus“*“ (At-Tirmizi, Ibn Madža).

10. Jei žmona padarė ką nors, kas supykdytų jos vyrą, ji turi paskubėti ir padaryti viską, kad jis jai atleistų. Ibn Hibani, Ibn Madža ir kiti, perdavę „*hadi-są*“, kuriame sakoma: „*Maldos nepriimamos iš tokių žmonių, ant kurių pyksta vyras ir jos geri darbai nekyla į dangų. Bet jei žmona nesutinka su kokiomis nors vyro užgaidomis, kas draudžiama „šarijate“, tada ji nekalta.*“

11. Žmona turi rūpintis vaikais, auklėti juos, būti švelni jiems ir juos užjausti. „Šarijatas“ kategoriškai draudžia prakeikti vaikus.

12. Žmona turi būti paklusni vyrui, išskyrus tada, jei jis verčia daryti ją tai, kas uždrausta „šarijate“. Viename iš „*hadi-sų*“, kurį perdavė Ibn Hibani, sakoma: „*Jei moteris atlieka penkias kasdienes maldas, laikosi*

Ramadano mėnesio pasninko, saugo savo kūną nuo svetimų vyrų – ji įeis į savo Viešpaties Rojų.“

Tokiu pavyzdžiu moteriai derėtų skirti didelį dėmesį atliekant savo pareigas prieš savo vyrą, nes vyras jai yra tiek Rojus, tiek Pragaras. Mūsų pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) nurodė į tai, kad žmona gaus labai didelį atlygį, sakydamas: „*Kiekviena mirusi moteris, kuria buvo patenkintas jos vyras – įeis į Rojų*“ (At-Tirmizi, Ibn Madža).

Koranas ir pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) „sunna“ (išmintis) taip pat ir vyrui įsako būti geram, elgtis su savo žmona švelniai, būti teisiam jai. Vyras visiškai atsakingas už savo šeimą, apie tai sakoma hadise: „*Kiekvienas iš jūsų yra piemuo ir kiekvienas iš jūsų visiškai atsakingas už savo kaimenę*“ (Al-Buhari, Muslim).

II. VYRO PAREIGOS

1. Vyras turi elgtis su žmona kaip sau lygia ir nedrausti jai to, ką leidžia šarijatas. Šia tema kalba daug „hadisų“, pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „*Patys geriausi iš jūsų tie, kurie gerai elgiasi su savo žmonomis. O aš esu pats geriausias savo žmonoms*“ (At-Tirmizi).

2. Vyras turi kantriai ir nuolaidžiai išgyventi žmonos susierzinimą, kai ji pyksta. Gali būti, kad žmona supykusi vengia savo vyro, tada jis turi parodyti kantrybę, nepykti ant jos ir pademonstruoti savo

žinias apie pačią moters esmę ir supratimą apie jos gamtinę prigimtį, kas lemia jos charakterį.

3. Vyras turi pradžiuginti savo žmoną, elgtis su ja švelniai, užpildyti jos širdį laime. Visa tai turi vykdyti remiantis tuo, kas leidžiama, kad vyro autoritetas nekristų žmonos akyse.

4. Vyras pagal galimybes turi sudaryti geras sąlygas žmonai, gerai būtų, jei ji namuose turėtų savo atskirą kambarį.

5. Vyras privalo išlaikyti žmoną, aprūpinti ją maistu, rūbais, bet nesišvaistyti ir nebūti godus. „Hadise“ sakoma: *„Jei vyras išleidžia pinigus šeimai, nedūsaudamas dėl jų, tai jam bus įskaityta kaip auka“* (Al-Buhari, Muslim). Taip pat sakoma: *„Iš dinarų, kurie išleisti Allaho Kelyje išperkant vergą ar šelpiant vargšą, ir išleisti savo šeimai, patį didžiausią atlygį žmogus gaus už tą dinarą, kurį jis išleido dėl savo šeimos.“*

Tuo pačiu metu žmona turi visišką teisę į finansinę nepriklausomybę ir gali savo pinigus išleisti bet kurioms savo reikmėms ir savo nuožiūra.

Jei žmona užsispyrusi ir nepaklusni, vyras gali sumažinti jai išlaidas.

6. Vyras turi mokyti žmoną ir suteikti jai Tikėjimo žinių arba leisti jai lankyti tas vietas, kur ji gaus šių žinių. Jis iš visų jėgų turi stengtis, kad ji laikytųsi Islamo normų (atliktų kasdienines maldas, laikytųsi Ramadan mėnesio pasninko ir t. t.) kaip Allahas įsakė Korane, sura Ta-Ha 20/132:

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا

Ir nurodyk (o pranaše Muhammedai (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*)) **savo šeimai** (atlikti) „**saliat**“ (privalomą paros malda) **ir pats būk kantrus joje** (atlikdamas malda).

7. Jei vyras turi daugiau nei vieną žmoną, su visomis jis turi elgtis lygiai ir teisingai ir nesuteikti pirmenybės vienai, skirdamas kitai mažiau dėmesio ar atlikdamas kitas pareigas. Hadise sakoma: „*Kuris turi dvi žmonas ir vienai rodo dėmesio daugiau nei kitai, Teismo dieną prisikels kreivu šonu*“ (Abu Daud).

8. Jei žmona nepaklusni, vyras turi ją mokyti ir išaiškinti jai tai, ką jai įsakė Allahas. Jei ji ir toliau nepaklūsta, jis gali nesidalinti su ja lova, jei ir tai nepadeda, jam leidžiama bausti ją, bet ne stipriai. Vyrui draudžiama naudoti smurtą prieš moterį, jam leidžiama panaudoti fizinę jėgą, kad užkirstų kelią bjauriems veiksams, kuriuos nepaklusni žmona ketino atlikti.

9. Žmonai tapus paklusniai, vyras negali su ja pyktis, priekaištauti, atsiskirti nuo jos ar liūdinti jos.

10. Vyras neturėtų pasišalinti nuo žmonos po abipusių intymių santykių be jos sutikimo, jam nederėtų vienpusiškai spręsti, o siekti abipusio pasitenkinimo. Jei žmona lieka nepatenkinta, tai reiškia, kad vyras neatlieka pareigos prieš ją. Tai gali tapti pykčio ir nesutarimo priežastimi tarp sutuoktinių. Vyras atsakys už tai prieš Allahą. Vyras privalo gerbti žmonos jausmus, rodyti jai gerumą ir pagarbą. „Hadise“ sakoma, jei

vyras pasitenkino pirmas, tegul neskubina savo žmonos, kol ir ji pasitenkins.

11. Vyras turi saugoti savo žmoną nuo visko, kas uždrausta, būti pasiruošęs ginti ją ten, kur leidžia „šarijatas“.

12. Vyras jokiais būdais negali žeminti savo žmonos nei žodžiais, nei darbais, taip pat negali žeminti jos giminaičių ar šaipytis iš jų. Tikras musulmonas niekada nepastatys savo žmonos į nepatogią padėtį prieš žmones.

13. Jei vyras nemyli savo žmonos, tai nesuteikia jam teisės spausti jos, sukelti jai kančias, demonstruoti jai savo nepasitenkinimą, diegti jai nepilnavertiškumo ar nepasitikėjimo savimi jausmą. Jis privalo būti kantrus. „Hadise“ pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sako: „Tegul nei vienas tikintis vyras nejaučia neapykantos savo tikinčiai žmonai, jei kuri nors jos savybė jums nepatinka, tenkinkitės kita gera jos savybe“ (Muslim).

Islamas įsako gerai elgtis su savo žmona. Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) kreipėsi į vyrus: „Kurie esate geri žmonoms – gaus kilniadvasių atlygį. Blogi tie, kurie negerbia savo žmonių ir įžeidinėja jas.“ Kitame „hadise“ sakoma: „Visada gerai elkitės su moterimis, tikrai moteris sutverta iš šonkaulio ir ypatingai kreiva jo viršutinė dalis, jei bandysite ištiesinti – sulaužysite, jei paliksite, jis ir liks kreivas, todėl visada elkitės su moterimis gerai!“ (Al-Buhari, Muslim).

Šiame „hadise“ labai gerai parodoma moters prigimtis, ji niekada negalės nekintamai laikytis tiesiai, taip, kaip nori jos vyras, ir jis turi žinoti, kad tai moters prigimtinė savybė ir jis neturėtų jos spausti smulkmenose taip, kaip jam atrodo teisinga ir tobula. Vyrui derėtų nuolaidžiai priimti, kai kuriuos savo žmonos trūkumus ir kai kada nepastebėti jų, suprantant, kad tai prigimtinių gražiosios lyties savybės. Šeimoje, kurioje taip elgiamasi, bus išvengta ginčų, pykčių, išivyrus taika, ramybė ir laimė.

Kaip matome dauguma čia išdėstytų „hadisų“ prasideda ir baigiasi mūsų pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) žodiais: „*Visa da gerai elkitės su savo žmonomis.*“ Tai rodo ypatingą dėmesį, kurį Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) skiria moterims. Jis net prisiminė jas pamoksle savo „Atsisveikinimo kelionėje“. Tame pamoksle musulmonams jis pasakė tai, kas svarbiausia, nes jautė, kad tai paskutinis susitikimas.

Islame yra aiškūs skirtumai vyro ir moters pareigų, bet jame nesumažinamos musulmonės teisės. Tvirtinimai, kad Islame pažeidžiamos moters teisės, yra neteisingi. Islamas parodo, kad vyro ir moters savybės skiriasi, todėl skiriasi jų galimybės. Juk niekas nieieško vaikų teisių pažeidimo tuose apribojimuose, kuriuos jie gauna jiems augant. Pavyzdžiui, tėvai neleidžia vaikui kelti ar nešioti sunkumų, nes tai pavojinga jų sveikatai, tėvai saugo savo vaikus jų pačių naudai. Taip ir čia, gražiosios lyties atstovės turi daug ypatumų ir skirtumų nuo vyrų, taigi ir reikalavimai joms skirtingi,

atitinkantys jų galimybes ir sugebėjimus ir jie nustatyti tik jų pačių naudai.

Pasižiūrėkite į mus supantį pasaulį. Mokslas tvirtina, kad visata harmonigai sutvarkyta ir kaip mes besistengtume, geriau jos sutvarkyti negalime. Tas pats ir šeimoje, nes jos tvarką nustatė Kūrėjas, todėl sukurti geriausią šeimą galima tik pagal „šariatą“. Jei nustatytume pilną lygybę tarp sutuoktinių, duotume jiems tas pačias pareigas, atsakomybę ir reikalavimus, tai būtų neteisinga pirmiausia moteriai. Jei sutuoktiniai žinos savo teises ir pareigas ir naudosis jomis, tai ir Allahas dovanos jiems nuostabų gyvenimą ir abu jie bus laimingi šiame pasaulyje ir kitame.

Korane dalis An-Nahl 16/97 sakoma:

Kas daro teisingumą (vykdo tai, ką Allahas nurodė, ir susilaiko nuo to, ką Jis uždraudė), (nepriklausomai nuo to) (ar) **jis yra vyras ar moteris, ir** (būdamas) **tikinčiu** (monoteistu), **Mes tikrai jį atgaivinsime geru gyvenimu** (padarysime taip, kad jis gyventų nuostabų gyvenimą šiame pasaulyje su ramybe sieloje) **ir, be jokios abejonės, atlyginsime jiems** (Amžinajame gyvenime) **jų atlygiu už tai, ką jie padarė geriausia** (žemiškame gyvenime).

TĖVŲ PAREIGOS VAIKAMS

1. Duoti vardą

Tėvai turi duoti vaikui gražų vardą. Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) kalbėjo apie tai, kad Teismo dieną žmonės šauks jų vardais ir jų tėvų vardais ir kad vardai turi būti geri (Abu Davud, Adab, 69). Perduodama, kad Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pakeitė kai kurių iš savo pasekėjų vardus, nes jų vardų reikšmės buvo blogos arba per daug išdidžios. Pavyzdžiui Hazn (Rūstus), Asram (Tvirtas), Harb (Karas), Asija (Nepaklusni), Barra (Geroji).

Perduodama, kad Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) duodavo pats ir patardavo kitiems duoti tokius vardus savo vaikams, pavyzdžiui: Abdullah, Abdurrahman, Ibrahim, Haris ir Hammam (Buhari, Adab, 105–106, Muslim, Adab, 2, 7, 22–25).

Aiškliai matyti, kad viso pasaulio musulmonai turi pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) ir jo pasekėjų vardus. Kai kurie vardai, priklausantys Aukščiausiam Allahui, duodami žmonėms vartojant priedėlį „abd“, tai reiškia *vergas*, pavyzdžiui: Abdurrahman (Maloningojo vergas) Abdullah (Allaho vergas). Kiti vardai, kurie priklauso Aukš-

čiausiajam Allahui, vartojami Jam ir žmonėms, kiti tik Allahui, todėl jų duoti žmonėms negalima. Abdul Kahira nuomone, žmonių negalima vadinti šiais vardais: „Allah“ „Iliah“ „Rahman“ „Halik“ „Kuddus“ „Razzak“ „Muhiji“ „Mumit“ „Malikul – Mulk“ „Zul Džialiali val Ikram“.

„Azano“ (deklamuojami žodžiai, kviečiantys į privalomą maldą) skaitymas į kūdikio dešinę ausį ir „ikamat“ (deklamuojami žodžiai prieš atliekant privalomos maldos privalomą dalį) skaitymas į kairę yra perduota praktika iš Allaho pasiuntinio Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*), perduodama, kad jis skaitė „azano“ į ausį savo anūkui Hassanui (Abu Davud, Adab, 107; Tirmizi, Adab, 16). Tokia praktika nėra privaloma, bet derėtų tai padaryti.

2. Žindymas

Korane sakoma 2/233: **„O gimdyvės, norinčios nujunkymo užbaigimo, žindo savo kūdikius pilnus dvejus metus.“** Yra įvairių nuomonių, ar tai nurodo moters pareigą, ar moters teisę. Pagal vieną iš Islamo mokyklų, tai tikinčios moters pareiga. Pateisinama, jei moteris neturi jėgų maitinti vaiko iš krūtinės, už tai jos negalima paduoti į teismą. Bet būtų neteisinga nutraukti maitinti kūdikį.

3. Aprūpinimas išgyvenimo priemonėmis

Kaip ir suaugusieji, tie vaikai, kurie pakankamai turtingi, patys gali save išsilaikyti, kurie neturtingi, juos turi aprūpinti jų tėvai. Jei tėvas neturtingas ir

negali aprūpinti, ši pareiga pereina motinai, jei ir motina neturtinga, šią atsakomybę turi prisiimti vaiko giminaičiai, kurie vėliau turi teisę reikalauti iš jos tėvo, kad šis atlygintų jiems nuostolius. Kai kurių Islamo mokyklų nuomone, jei tėvas neturtingas, o motina turtinga, tada ji yra atsakinga už vaiko aprūpinimą.

Jei dukros neturi asmeninių santaupų, kad išgyventų, tėvas arba abu iš tėvų privalo jomis pasirūpinti net tuo atveju, jei jos yra pilnametės, tėvai neturėtų palikti jų tokioje padėtyje, kad joms tektų ieškoti darbo. Bet jei jos susirastų kokį uždarbio šaltinį, tada jos būtų atsakingos už savo išsilaikymą.

4. Mokslas

Jei tėvai mirę, tada globėjai privalo duoti vaikui išsilavinimą, pagal atitinkamo laikmečio poreikius. Tai viena iš svarbiausių pareigų. Tėvai turi padaryti viską, kad nukreiptų savo vaiką atžvelgdami į jo sugebėjimus ir poreikius.

Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) patarė mokyti savo vaikus atlikti penkias kasdienines maldas nuo septynerių metų, o nuo dešimties metų jau liepti griežtai laikytis visų penkių maldos laikų (Abu Davud, Saliat, 26; Tirmizi, Mavakyt, 186). Norint išvengti sunkumų, būtina kuo anksčiau vaiką išmokyti kai kurių religinių praktikų, o prireikus pasitelkti specialistų, mokytojų pagalbą, kokiame amžiuje ir kokia forma tai daryti.

Žmogaus ir visuomenės, kurioje jis gyvena, santykių harmonija, taip pat autoritetas visuomenėje yra tiesiogiai susiję su išsilavinimu. Šiuo klausimu tėvai turi daryti viską, kas nuo jų priklauso, pasinaudoti kiekviena proga, nukreipti savo vaiką pagal jo gebėjimus ir norus bei teikti jam paramą.

5. Apipjaustymas

Apipjaustymas tai pranašo Ibrahimo (Abraomo (taika jam)) nurodymas. Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) šalia apipjaustymo nurodė dar ir pašalinti plaukus šiose kūno vietose, nes tai gamtiškai būtina žmogui, kad jis būtų švarus (Buhari, Libas, 63,64; Muslim, Taharat, 49,50).

Vaikas turi būti apipjaustytas iki jo pilnametystės, kai kurie mano, kad vaikas turi būti apipjaustytas praėjus septynioms dienoms po jo gimimo, kai kurie mano, kad po septynerių metų, Islamo mokyklų nuomonė skiriasi šiuo klausimu. Bet geriausia yra pasitarti su specialistu ir sprendimas priklausys nuo tėvų.

VAIKŲ PAREIGOS TĖVAMS

1. Pagarba ir paklusnumas

Geri santykiai su tėvais, paklusnumas jiems, jų prašymų išpildymas neprieštarauja „šarijatui“ ir užima svarbią vietą Tikėjime. Daugelyje Korano Apreiškimų į tai atkreipiamas ypatingas dėmesys (žr. Al-Bakara 2/283; An-Nisa 4/36; Al-An Am 6/151; Al-Isra 17/23; Al-Ankabut 29/8; Lukman 31/14).

Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) primygtinai ragino gerai elgtis su savo tėvais. Atsakydamas į klausimą vienam žmogui, ar dalyvauti jam Džihade, Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pirmiausia jo paklausė: „Ar gyvi jo tėvai?“ Tas atsakė: „Taip gyvi abu.“ Tada jis uždavė antrą klausimą: „Ar nori gauti apdovanojimą iš Allaho?“ Išgirdęs teigiamą atsakymą, jis sakė: „Grįžk pas savo tėvą ir motiną ir gerai rūpinkis jais“ (Muslim, Birr, 5–6).

„Hadisų“ pasakojimuose apie tėvų teises pirmenybė atiduodama motinoms (Tirmizi, Birr, 1; Abu Davud, Adab, 129), taip pat ir tėvo teisės ypatingai pabrėžiamos. Pasakojama apie tai, kad vaikas tik tada gaus tėvo

teises, jei išlaisvins jį iš vergijos (Muslim, Itk, 25; Tirmizi, Birr, 8). Pranešama, kad tėvo prakeikimas tikrai bus priimtas (Tirmizi, Birr, 7), tai pabrėžia tėvų maldos ir prakeiksmo reikšmę.

Ir vis dėl to nereikia klausyti tėvų tada, jei jie reikalauja, kad vaikas darytų nuodėmę ar tai, kas uždrausta „šarijate“, ar priskirtų kitas dievybes prie Allaho. Bet ir tokiose situacijose reikia stengtis neižėisti jų (Al-Ankabut, 29/8; Lukman, 31/14).

2. Aprūpinimas išgyvenimo priemonėmis

Vaikai atsakingi už neturtingų tėvų aprūpinimą. Daugumos Islamo mokyklų nuomone, nėra skirtumo tarp sūnaus ir dukters, jei jie yra turtingi, abu turi lygiai aprūpinti savo tėvus. Pagal kitas mokyklas, vaikai rūpinasi tėvais proporcingai pagal dalį iš savo palikimo.

„Maliki“ Islamo mokyklos nuomone, vaikai turi pasirūpinti tik savo tėvais, bet kitų mokyklų nuomone, tėvais turi pasirūpinti ir giminaičiai, kurie susieti pagal santuoką, tai yra teta, dėdė, senelis, senelė ir t. t. Nesvarbu, ar pagal tėvo, ar pagal motinos liniją.

INTYMUS SUTUOKTINIŲ GYVENIMAS

Islamo nuomone, abipusis sutuoktinių intymių santykių pasitenkinimas yra normalus žmogaus gamtinis reiškinys.

I. PIRMOJI SANTUOKINĖ NAKTIS

Geru darbu santuokinėje naktyje laikoma, kai vyras pavaišina savo žmoną, atneša jai saldumynų, skanėstų ir leidžiamų gėrimų. Laikoma „suna“ (pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) išmintis) (šiuo atveju ši norma yra ne privaloma o patartina), kai prieš suartėdamas, vyras padeda žmonai ranką ant kaktos ir sako šią maldą: „Vardan Allaho, tegul Allahas padaro mus gerais vienas kitam.“

Taip pat perduodama, kad pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) skaitė ir šią maldą: „O Allahai, aš prašau Tavęs visko, kas yra geriausia pas ją ir kas yra geriausia iš jos palikuonių. Ir aš ieškau priebėgos pas Tave nuo jos blogio ir nuo jos palikuonių blogio“ (Al-Buhari, Abu Davud).

Dievobaimingu darbu vestuvių naktį laikoma, jei sutuoktiniai atlieka „saliat“ (maldą) du rakatus ir

deklamuoja šią maldą: „O Allahai, *palaimink mane santykiuose su ja ir ją santykiuose su manimi. O Allahai, sutvirtink gerį tarp mūsų ir jei skirsimės, išskirk mus gražiuoju*“ (Abu Šaiba).

Prieš suartėjimą vyrui patartina tarti šią maldą: „O Allahai, *nutolink nuo mūsų šetoną ir nutolink šetoną nuo to, ką atsiysi mums*“ (Al-Buhari).

Imamas al Gazali (*tebūna Allahas juo patenkintas*) rašo, kad sėklos išsiveržimo metu, mintyse reikėtų sakyti šią maldą: „Šlovė Allahui, Kuris sukūrė žmogų iš vandens lašo ir dovanojo jam palikuonių ir giminių pratęsimą, Viešpats mano – Visagalis“ (Muhammad Ahmad Kan'an „Sutuoktinių santykių pagrindai“ Beurutas. 1992, psl. 68–69).

Reikėtų paminėti, kad santuokos naktį vyras ir žmona turi būti dėmesingi vienas kitam, kad lytinis suartėjimas tarp jų įvyktų natūraliai bei abipusiu pasitenkinimu. Kad tai pavyktų, rekomenduojama:

1. Vyras neturėtų skubėti atimti nekaltybės iš savo žmonos, jam derėtų būti švelniam ir dėmesingam. Jis turėtų su ja kalbėtis, juokauti, švelniai pabučiuoti ir siekti abipusio susijaudinimo, nes kuo stipresnis abipusis susijaudinimas, tuo stipresnė būsimo kūdikio sveikata. Taip pat tokie veiksmai teigiamai atsiliepia ir pačių sutuoktinių sveikatai. Islamo etikete vyras prieš suartėjimą visada turi sukurti suartėjimo preliudiją maloniais žodžiais, bučiniiais ir meilės žaidimais.

2. Žmona neturėtų būti bejausmė ir šalta. Vyro atstūmimas privestų prie blogų pasekmių.

3. Vyras neturėtų ko nors bijoti prisiartindamas prie žmonos, nes žmona nori matyti jį užtikrintą per tos nakties susitikimą. Vyro baimė ar gėdingumas gali sugėdinti ir žmoną.

4. Sutuoktiniai turi padėti vienas kitam šiame procese ir užbaigti jį be neigiamų emocijų.

5. Jei sutuoktiniams nepavyko suartėti per pirmąją naktį, tai visiškai nelaikoma silpnumu ir bejėgiškumu ir nereikėtų daryti iš to tragedijos. Kai kuriais atvejais tai net pagirtina. Galbūt vienas iš sutuoktinių buvo per daug įsitempęs ar susijaudinęs, kas ir galėjo sutrukdyti suartėjimo procesui. Jie turės dar daug gražaus laiko, kad geriau pažintų vienas kitą ir priprastų.

Kai kuriose tautose, kurios priėmė Islamą, yra išlikusios tradicijos demonstruoti pirmosios santuokinės nakties lytinio suartėjimo pasekmes vyro artimiesiems ir giminaičiams. Tai yra tų tautų atgyvena, neturi nieko bendro su Islamu ir tai draudžia „šarijatas“.

II. INTYMAUS GYVENIMO REKOMENDACIJOS

Reikia paminėti, kad po kiekvieno suartėjimo sutuoktiniai papuola į „džunub“ būseną, tai yra laikomi nešvarūs maldai, todėl jie turi būtinai išsimaudyti, tai yra atlikti „gusul“ (viso kūno ritualinis nuprausimas). Iš karto po suartėjimo vyras turėtų apsiprausti.

Jei aktas pakartojamas, abiem reikėtų nusiprausti bent dalinai, tai yra atlikti „vudu“ (dalinis kūno ritualinis nuprausimas), lygiai taip, kaip nusiprausiama prieš maldą. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Jei kas iš jūsų norės pakartoti suartėjimą su žmona, tai jam geriau būtų atlikti mažąją apsiplovimą tarp dviejų suartėjimų“ (Muslim, Abu Davud).

Remiantis šiais pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) žodžiais, manoma, kad apsiprausimas prieš aktą padidina seksualinį aktyvumą. Bet dar geriau bus jei po kiekvieno suartėjimo sutuoktiniai išsimaudys, nes tai gali lemti būsimo vaiko sveikatą. Jei sutuoktiniai po suartėjimo užsino-rėtų miegoti ar pavalgyti, jie turėtų atlikti bent mažąjį apsiplovimą. Reikėtų pažymėti, kad valgyti po akto pilnai neapsiprausęs yra labai nepageidautinas poelgis.

Prieš miegą reikėtų (bet tai yra ne privaloma) nusiprausti. Ir pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Galima miegoti, bet galima ir apsiprausti“ (Al-Buhari, Muslim). Kitame „hadi-se“ sakoma: „Kai atlikai mažąjį apsiplovimą („vudu“) gali eiti miegoti, bet nepamiršk, kad laukia ir didysis apsiplovimas („gusul“)“ (Al-Baihaki, Musli).

Perduodama, kad pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) prieš miegą atlikdavo mažąjį apsiplovimą, o kartais išsimaudydavo. Reikėtų paminėti, kad jei naktį ir buvo atliktas mažasis apsi-

plovimas, ryte vis tiek reikia išsimaudyti. Yra privalomi ir rekomenduojami pilni apsiplovimai („gusul“).

Čia norime atkreipti dėmesį į tai, kad vyras gali susilaikyti nuo ejakuliacijos į makštį, jei tai abiem priimtina, bet geriau to nedaryti, nes musulmonų bendruomenės augimas yra viena iš santuokos priežasčių. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Veskite vaisingas moteris, kad aš jausčiau pasididžiavimą prieš kitus pranašus jūsų daugybe.“ Taip pat perduodama, kad pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Jūs galite sėklą nuleisti į šoną, bet kiekvienas, kuris turėjo būti sukurtas iki Teismo Dienos, vis tiek bus sukurtas.“ Kita neigiama sėklos nuleidimo ne pagal paskirtį priežastis yra ta, kad žmona gali būti nepatenkinta.

Vyras su savo žmona gali suartėti bet kokiomis pozomis be apribojimų, bet draudžiamas analinis suartėjimas. Apie tai kalbama Korane 2/223 ir taip pat Tafsir ul Džalalain paaiškina: „Jūsų žmonos yra jūsų dirva, į kurią jūs išmetate sėklą dėl savo palikuonių, eikite prie savo dirvų kaip norite, stovėdami, sėdėdami, gulėdami ar iš kurios norite pusės. Tas Apreiškimas buvo atsiųstas, kad paneigtų judėjų tvirtinimą neva vaikas gimsta žvairas, jei pastojama kai vyras suartėjime buvo jai iš nugaros pusės. Taigi suartėjimas gali vykti bet kokiomis pozomis, bet tik natūraliu tam skirtu būdu. Islamo mokslininkai sako, kad tris dienas mėnulio kalendoriuje reikėtų vengti

suartėjimo, tai yra pirmąją, viduriniąją ir paskutiniąją mėnesio dieną. Apie tai kalbėjo pranašo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasekėjai Ali (*tebūna Allahas juo patenkintas*), Muavija (*tebūna Allahas juo patenkintas*), Abu Huraira (*tebūna Allahas juo patenkintas*). Manoma, kad tada suartėjimo metu dalyvauja šėtonas ir jo piktieji.

Po suartėjimo akto vyrui nerekomenduojama atsistoti, geriau kurį laiką pagulėti ant dešinio šono, kas teigiamai atsiliepia sveikatai.

Vyrams galima santykiuoti su nėščia moterimi kada jis nori iki ji nepagimdys, nebent būtų kokių negalavimų ir gydytojas uždraustų santykius.

Nėštumas netrukdo santykiams, tai patvirtina ir šiuolaikiniai medicininiai tyrimai. Bet vyras tuo metu turi būti labai dėmesingas moteriai ir elgtis su ja labai atsargiai ypač per pirmąją ir paskutinįją nėštumo mėnesius. Jis turi pasirinkti tokią pozą, kuri moteriai būtų patogī ir nepakenktų vaisiui. Vyras neturėtų sueiti su moterimi nepatogioje jai pozijoje ypač per paskutinius nėštumo mėnesius.

Jei norima susilaukti vaiko arba dėl kokių nors priežasčių nėštumas nepageidautinas, reikėtų laikytis šių rekomendacijų, remiantis fiziologinėmis organizmo savybėmis.

Daugumai moterų menstruacijos ciklas trunka nuo 3 iki 7 dienų. Mokslininkai teigia, kad nuo 13 iki

16 dienos imtinai nuo menstruacijų pradžios tikimybė pastoti yra didelė.

Nuo 8 iki 12 dienos imtinai nuo menstruacijų pradžios, taip pat paskutinės dvi savaitės iki kitų mėnesinių ciklo pradžios yra saugiausios dienos nenorinčioms pastoti. Reikia turėti omenyje, kad dienomis nuo 10 iki 12 imtinai ir nuo 17 iki 20 imtinai tikimybė pastoti išlieka didelė.

Bet kuriai moteriai, nepriklausomai nuo menstruacijų trukmės, prasideda „tuhra“ periodas (laikas, kai moteris yra švari), t. y. dienos iškart po menstruacijų pabaigos ir „tuhra“ pabaigos, t. y. paskutinės dienos iki kitų menstruacijų pradžios yra tos dienos, kai tikimybė pastoti yra mažiausia.

III. ŠARIJATO DRAUDIMAI INTYMIAME GYVENIME

Sutuoktiniai gali žiūrėti vienas į kitą kiek nori ir kur nori, bet vis tik vyrauja nuomonė, kad nederėtų apžiūrinėti vienas kito lytinių organų, apie tai kalbama hadise, kurį perdavė Aiša (*tebūna Allahas ją patenkin-tas*). „Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) mirė, jis niekada nematė mano organų ir aš nemačiau jo.“ Pageidautina, kad sutuokti-niai suartėjimo metu būtų kuo nors prisidengę. Mokslininkai mano, kad tai gali atsiliepti vaiko gėdos jausmui.

Suartėjimo metu kambary nieko neturėtų būti, net mažų vaikų. Nuogų sutuoktinių negali matyti niekas.

Sutuoktiniams draudžiama kam nors pasakoti apie savo intymų gyvenimą. Allahas patenkintas tais, kurie griežtai saugo šeimos paslaptis ir viską, ką sutuoktiniai vienas kitam patiki. Tokių žmonių stiprūs ir geri santykiai, jie verti pagarbos ir meilės iš aplinkinių pusės.

Negalima atskleisti paslapčių per skyrybas ir po skyrybų.

Kartą vienas doras žmogus nusprendė išsiskirti su savo žmona. Jo paklausė priežasties, kodėl jis nori skirtis, į ką jis atsakė, kad protingas žmogus niekada neatskleidžia šeimos paslapčių. Praėjus kiek laiko po jo skyrybų, jo vėl buvo paklausta, dėl kokių priežasčių jis išsiskyrė. Buvęs sutuoktinis atsakė, kad ji jam jau yra svetima moteris ir jam nežinomi jos praeitis. Tokiais švariais santykiais turi būti grindžiamas sutuoktinių gyvenimas net po skyrybų.

Vyruui draudžiama santykiauti su žmona analiniu būdu. Apie tai liudija šie „hadisai“: „Teismo dieną Allahas nežiūrės į tą, kuris buvo tokioje sueityje su savo žmona“ (Ahmad, Abu Davud). Ir kitas „hadisas“: „*Tebūna prakeiktas tas, kuris atliko analinę aktą su savo žmona*“ (Ibn Madža, Ahmad).

Analinė sueitis prieštarauja gamtai, tai iškrypimas, kuris veda į žymų sveikatos sutrikdymą ir impotenciją.

„Šarijatas“ draudžia suartėjimą menstruacijų metu ir taip pat pogimdyvinio apsivalymo metu. Taip

pat vyrui draudžiama liesti žmonos kūno sritį nuo pilvo iki kelių, kol jai yra menstruacijų dienos. Žmonai savo ruožtu draudžiama liesti vyrui tas vietas, net jei jis to nori arba pačiai liestis prie vyro tomis kūno vietomis, kol jai yra tos dienos. Ir Korane apie tai kalbama 2/222: „**Ir jie tavęs** (o Muhammedai (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*)) **klausia apie** (moterų) **mėnesines** (ciklus). **Pasakyk** (jiems): „**Tai kančia** (ir moteriai, ir jos vyrui). **Menstruacijų metu laikytės atokiai nuo moterų** (neturėkite su jomis lytinių santykių) **ir nesiartinkite prie jų** (neturėkite su jomis lytinių santykių), **kol jos neišsivalys** (kol nesibaigs mėnesinės). **Ir kai jos** (moterys) **apsivalys** (atliks didelį apsiprausimą – viso kūno prausimą), **tada ateikite pas jas** (suartėkite su jomis), **kaip Allahas jums nurodė** (leistinu būdu). **Iš tiesų, Allahas myli tuos, kurie daug atgailauja, ir myli tuos, kurie apsivalo** (kurie laikosi atokiau nuo niekšybės ir nešvarumų).“

Vyrui leidžiama būti su moterimi tomis dienomis ir daryti viską, išskyrus tai, kas buvo paminėta aukščiau. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „*Elkitės kaip jums patinka, išskyrus lytinius santykius*“ (Muslim, At-Tabarani).

Jei per šį laikotarpį lytinis aktas vis tik įvyko, reikia atgailauti. Šalia atgailos reikia sumokėti mokestį, kuris bus atiduotas vargšams.

Mediciniškai įrodyta, kad tokie santykiai sukelia daugybę ligų, o moteriai – nevaisingumą. Neleistina

suartėti su moterimi jos menstruacijų metu, kol jos nesibaigs ir ji neišsimaudys.

Po to, kai moteris apsivalys, ji turi nusiprausti, tada atlikti apsiprausimą („gusul“), po kurio lytiniai santykiai yra leistini pagal „šariatą“.

IV. SAIKINGŲ LYTINIŲ SANTYKIŲ NAUDA IR ŽALA NUO NESUSILAIKYMO

Sutuoktinių gyvenime didelę reikšmę turi lytinių santykių reguliarumas. Pernelyg ilgas susilaikymas kaip ir per daug dažni santykiai neigiamai atsiliepia visam organizmui ir labai pažeidžia lytinių organų funkciją.

Reguliariai lytiškai santykiaujant, žmogų užvaldančios mintys praeina, jis įgauna jėgų, nurimsta, nuslopinamas per didelis pyktis. Mokslininkai pažymi, kad tai padeda sergant melancholija ir daugeliu neuropsichiatriinių ligų, suteikia energijos ir išstumia iš smegenų ir širdies „psichologinį sunkumą“, susikaupusį dėl spermos. Gerėja inkstų ligų būklė. Ilgas susilaikymas taip pat kaip ir labai dažni ir netvarkingi santykiai gali pakenkti vyrų lytinei sistemai, prostatai, šlapimo pūslei, šlapimtakiams ar inkstams. Nutraukus lytinius santykius gali sumažėti spermatozoidų aktyvumas ir pakenkti vaisingumui.

Ilgalaikis susilaikymas nuo lytinių santykių, taip pat per didelis jų dažnis ir sutrikimas dėl vyriškos lyties organų anatominės sandaros ypatumų provo-

kuoja šlapimo sistemos (inkstų, prostatos, šlapimo pūslės) veiklos sutrikimus.

Kartais vyrams dėl seksualinės veiklos nutraukimo kaupiasi sperma, sumažėja spermatozoidų aktyvumas, sumažėja gebėjimas apvaisinti.

Žinoma, esant dažnam ir nereguliariam kontaktui, sutrinka spermos gamybos ritmas, dėl to sutrinka lytinių organų veikla.

Mokslininkai mano kad dažnas spermos išsiliejimas vasarą ir rudenį kenkia labiau nei žiemą ir pavasarį. Patariama vengti dažnų santykių tiems, kurie serga kvėpavimo ligomis ar širdies kraujagyslių ligomis. Vyrui kenksminga, jei moteris yra viršuje, taip pat kenksminga stovint, nes tai silpnina kūną. Po didelių fizinių apkrovų taip pat nederėtų sueiti į lytinį kontaktą.

SKYRYBOS IR TEISINIAI SPRENDIMAI

Sukuriant šeimą dažniausiai meldžiamasi: „Tegul Allahas leidžia mums kartu pasenti.“ Abi pusės turi dėti visas pastangas, kad visą gyvenimą praleistų kartu. Bet kartais santuoka išyra.

Dažniausiai santuokiniai ryšiai nutraukiami skyrybomis. Bet kartais santuoka gali būti anuliuojama nustatant trūkumus.

I. SANTUOKOS ANULIAVIMAS

Iš esmės santuoka yra veiksmas, kurio šalys negali nutraukti. Tačiau kai kuriais atvejais santuoka gali būti pripažinta negaliojančia ir jos sudarymo metu dėl nustatytų trūkumų, o kartais ir dėl priežasčių, trukdančių ją tęsti. Kadangi dėl santuokos pripažinimo negaliojančia ir santuokos nutraukimo priimami skirtingi teisiniai sprendimai, labai svarbu teisingai atpažinti, kas yra santuokos nutraukimas ar santuokos skyrybos. Remiantis Korano dalies Al-Bakara 229–230 Apreiškimais, Islamo teisė pripažįsta skyrybas tris kartus. Išsiskyrimas, įvykęs dėl santuokos anuliavimo, neįtraukiamas į šį skaičių.

Kai kuriais atvejais santuokos anuliavimas gali būti subjektyvus, pavyzdžiui, jei mergina ištekėjo už vyro be jos globėjo sutikimo, tada globėjas gali tikėtis santuokos anuliavimo apeliuodamas į sutuoktinių nelygią padėtį ar per mažo „mahr“ dydžio. Tokiais subjektyviais klausimais, siekiant nustatyti, ar konkreti situacija yra pagrindas pripažinti aktą negaliojančiu, kaip sąlyga priimamas teismo sprendimas.

Santuokos, kurios gali būti pripažintos negaliojančiomis teismo sprendimu, laikomos teisėtomis iki teismo sprendimo priėmimo, todėl visi šiuo laikotarpiu laikomi teisėtais. Pavyzdžiui, jei merginos globėjas išreikštų nesutikimą dėl to, kad jo globojama mergina ištekėjo be jo sutikimo ir siektų anuliuoti santuoką ir iki teismo nuosprendžio vienas iš sutuoktinių mirtų, tada gyvas likęs vienas iš sutuoktinių tampa jo teisėtu paveldėtoju.

II. SKYRYBOS IR JŲ RŪŠYS

Arabų kalboje skyrybos („taliak“) reiškia ir išsiskyrimą tiesiogine prasme ir išsiskyrimą būtent nutraukiant santuokos ryšius.

1. „Sunna Taliak“ – tai skyrybos, kurios atitinka Islamo normas. „Bidai taliak“ – tai skyrybos, kurios neatitinka Islamo normų, principų ar taisyklių. Islamo mokyklų nuomone, „sunna taliak“ yra dviejų rūšių: „hasan“ – geras ir „ahsan“ – labai arba ypatingai geras.

„Ahsan“ – vyras per švarų savo žmonos laikotarpį (ne menstruacijų) duoda žmonai vienkartinės

skyrybas ir iki termino („iddat“) pabaigos (laikas, kurį žmona turi išlaukti po skyrybų) intymiai nesuartėja su ja ir neduoda jai antrų skyrybų.

„Hasan“ – vyras po pirmo išsiskyrimo, per antrąjį ir trečiąjį švarų savo žmonos laikotarpį pakartoja savo norą skirtis. Tokiu būdu per tris švarius laikotarpius vyras duoda savo žmonai trigubas skyrybas.

„Bidai taliak“ – tai išsiskyrimas nesilaikant švaraus laikotarpio, išlaukimo („iddat“) laikotarpio, intymus suartėjimas nepaisant terminų arba dvigubų ar trigubų skyrybų davimas per vieną švarų laikotarpį, laikomas prieštaravimu „sunnai“ (tai, kas būtina).

2. Skyrybos po kurių vyras turi teisę („radži taliak“) arba neturi teisės („bain taliak“) susigrąžinti savo žmonos.

„Radži taliak“ galimas po sutuoktuvių nakties, aiškiai išreiškiant norą skirtis. Negali būti jokios sutarties dėl atlygio už skyrybas ir skyrybų skaičius negali viršyti trijų. Vyras, kol dar nesibaigė išlaukimo periodas („iddat“), turi teisę atsisakyti skyrybų, išreikšdamas tai žodžiais arba veiksmais, pavyzdžiui: bučiniu, apkabinimu, intymumu.

„Bain taliak“, kai vyras negali vien iš savo pusės savo nuožiūra tęsti ankstesnio gyvenimo kartu. Sutuoktiniai galės tęsti santuokinį gyvenimą tik tada, kai susituoks iš naujo.

3. Išsiskyrimas už atlygį („muhaliaa“)

Islame už skyrybas atsakingas vyras ir tai jo teisė, todėl moterų teisės išsiskirti be vyro sutikimo yra pakankamai apribotos. Moteris gali reikalauti skyrybų per teismą. Moteris gali duoti užmokestį vyrui, kad supaprastinta tvarka, gautų jo sutikimą skyryboms. Tai yra „muhaliaa“, tai priskiriama kategorijai „bain taliak“.

4. Skyrybos teismo nuosprendžiu

Pagal Islamo teisę, moteris gali vienpusiškai nutraukti santuoką kreipdamasi į teismą. Žemiau pateikiamos situacijos, dėl kurių teismas gali patenkinti moters norą nutraukti santuoką.

a) vyras turi tam tikrų trūkumų.

Tai gali būti įvairios ligos, susijusios su lytinių organų sistema, kurios trukdo normaliam intymiam gyvenimui, taip pat protiniai susirgimai ir kt. Dėl to paties ir panašių priežasčių į teismą gali kreiptis ir vyras.

b) nėra materialaus aprūpinimo

Jei vyras neišgali aprūpinti savo žmonos išgyvenimo priemonėmis, tokiu atveju moteris gali kreiptis į teismą ir reikalauti skyrybų.

c) blogas elgesys

Kartais vyro elgesys gali grėsti žmonos sveikatai ir šeimyniniam gyvenimui ir tokiu atveju moteris gali kreiptis į teismą dėl skyrybų.

5. „Lijan“ – tai skyrybos iššaukiant Allaha prakeiksmą

„Lijan“ yra ypatingas metodas, kurio gali griebtis vyras ir žmona tuo atveju, jei vyras kaltina savo žmoną paleistuvyste, bet negali šito įrodyti ir neturi keturių liudininkų. Kaltinimas paleistuvyste gali būti išreikštas žodžiais arba nepripažįstant bendro vaiko. Vyras, keturis kartus prisielia Allaho Vardu, kad jis yra teisingas, iššaukia prakeiksmą prieš patį save, jei jis meluoja. Jei žmona nepripažįsta savo kaltės, ji duoda tokią pačią priesaiką kaip ir vyras. Tai išsamiai aprašyta Korano dalies „Nur“ 6–9 Apreiškimuose. Ir tada po šios procedūros teismas priima nuosprendį panaikindamas santuoką.

6. „Ilia“ – tai skyrybos pagal duota priesaiką

„Ilia“ – skyrybos, kurios reiškia vyro priesaiką niekada nesueiti į intymų suartėjimą su savo žmona keturis mėnesius arba ilgiau.

Tokiu būdu vyras atlieka „ilia“ sakydamas savo žmonai: „Prisiekiu Allahu, aš nesuartėsiu su tavimi“ arba „Prisiekiu Allahu, aš nesuartėsiu su tavimi keturis mėnesius“ arba „Jei aš suartėsiu su tavimi, tegul mano skola būna „hadž“ (privalomos piligriminės kelionės) atlikimas.“

Jei vyras, atlikęs „ilia“, apsigalvotų ir norėtų išsaugoti santuoką, tai jis iki tol, kol nepraėjo keturi mėnesiai nuo priesaikos davimo, jis turi sulaužyti šią priesaiką ir suartėti su savo žmona. Jei jis nesulaužys

duotos priesaikos per keturis mėnesius, tada santuoka anuliuosius automatiškai. Jei jis sulaužys duotą priesaiką iki sueis keturi mėnesiai, santuoka bus išsaugota, bet už priesaikos sulaužymą jam reikės atsakyti išperkant kaltę.

7. „Zihar“ – tai skyrybos, kai žmona prilyginama motinai

„Zihar“ – tai kai vyras prilygina kai kurias savo žmonos kūno dalis savo giminėms ir dėl šių priežasčių jis neturi teisės jos vesti. Pavyzdžiui, vyras sako žmonai: „Tavo nugara panaši į mano motinos arba sesers nugarą.“ Bet skyrybų nebūtų, jei vyras ją lygintų su ta, kuriai jis yra laikinas „mahramas“ (Islamo teisėje: artimas giminaitis, už kurio moteris neturi teisės ištekti dėl jų santykių, bet su kuriuo ji turi teisę būti viena ir keliauti.) (pavyzdžiui, jei jis prilygsta savo žmonos seseriai). Ir jei vyras kaip nors pagirdamas ją prilygintų prie savo motinos, sakydamas: „Tu man kaip mama“, taip pat nebus laikoma kaip „zihar“.

III. SKYRYBŲ PASEKMĖS. „IDDAT“ LAIKOTARPIS

Nutraukdamos santuoką abi pusės išsiskiria. Po skyrybų moteris turi išlaukti atitinkamą laikotarpį ir negali ištekti, šis laikotarpis vadinasi „iddat“. Šis laikotarpis kai kurias atvejais gali suvaržyti ir vyrus. Šioje situacijoje atkreipiamas dėmesys į laikotarpį, moters gedulo laikymas ir jos materialinis aprūpinimas.

Jei santuoka nutrūko dėl vyro mirties arba dėl skyrybų, kai neseniai iki to, tarp sutuoktinių buvo intymių ryšių, tada moteriai skiriamas laikas „iddat“, per kurį ji negali ištekti ir per šį laikotarpį gimęs vaikas bus teisėtas.

Iš vienos pusės, „iddat“ laikotarpio dėka galima nustatyti, ar moteris nėščia ar ne, ir tokiu būdu užkardomas kelias apkalboms. Iš kitos pusės, išsiskyrę sutuoktiniai turi laiko įvertinti situaciją ir apsvarstyti sugrįžimo galimybę, kad vėl gyventi kartu. Vyro mirties atveju, moteriai tai būtų kaip gedulo laikas.

1. „Iddat“ laikotarpis po vyro mirties

Po vyro mirties, moteris negali ištekti už kito vyro, kol nepasibaigs „iddat“ laikotarpis, tai yra keturis mėnesius ir dešimt dienų, jei ji nėra nėščia (Bakara 2/234). Jei ji nėščia, „iddat“ laikotarpis baigiasi po gimdymo (Al-Taliak, 64/4).

2. „Iddat“ laikotarpis po skyrybų

Yra dvi kategorijos moterų, kurių „iddat“ laikotarpis gali skirtis, tai yra kurioms vyksta menstruacijos ir kurioms prasidėjo menopauzė.

Jei skyrybos įvyko sutuoktiniais turint intymaus suartėjimo santykius, tada nesilaukiančios moters laikotarpis, kuriai vyksta mėnesinės, yra trys menstruacijų ciklai. Jei moteriai prasidėjo menopauzė, tada „iddat“ laikotarpis yra trys mėnesiai. Jei moteris išsiskyrė jos menstruacijų metu, tada šis periodas neįeina į „iddat“ laikotarpį. Jei išsiskyrusi moteris yra nėščia,

tada „iddat“ laikotarpis baigiasi po gimdymo. Ir jei sutuoktiniai nebuvo vienumoje dviese ir išsiskyrė, tada „iddat“ laikotarpio nėra (Al-Ahzab,33/49).

3. „Iddat“ laikotarpis, jei sutuoktuvių aktas pripažintas negaliojančiu ir yra abejonių dėl galimo sutuoktinių suartėjimo

Nors negaliojantis sutuoktuvių aktas nesuteikia teisės gyventi kartu, bet gali būti, kad ir po tokių vedybų abi pusės galėjo gyventi dviese. Šie žmonės privalo nedelsdami išsiskirti. Intymūs santykiai, kurie galėjo būti tarp jų, laikomi abejotinais. Visais atvejais moteris turės laukti tokį patį laikotarpį, kaip ir išsiskiriant.

4. „Iddat“ laikotarpis ir gedulas

Jei moteris išsiskyrė ir jos vyras mirė prieš pasibaigiant „idat“ laikotarpiui, neturėtų puoštis, darytis makiažo, naudoti parfumerijos, dažyti plaukų ar dėvėti šventinius rūbus. Islamo teisės knygoje terminas „hydad“ (gedulas) vartojamas šiai sielvarto būsenai, kurią moteris patiria dėl vyro mirties, apibūdinti. Islamo teisininkų nuomone, moteris, kuri buvo triskart išsiskyrusi su savo vyru, turi laikytis tokių pačių taisyklių kaip ir laikantis gedulo mirus esamam vyrui. Moteris, kuri buvo išsiskyrusi su savo vyru su teise sugrįžti pas jį, tada jai kaip tik rekomenduotina puoštis ir stengtis atkreipti buvusio vyro dėmesį.

Moteris, kuri laukia „iddat“ laikotarpį po vyro mirties arba po skyrybų, visą šį laiką turi likti tuose namuose, kuriuose gyveno prieš tai su vyru iki skyry-

bū arba iki jo mirties. Ypač nakties ji negali praleisti kitose vietose.

5. „Iddat“ laikotarpis ir aprūpinimas išgyvenimo priemonėmis

Islamo mokyklos nuomone, išsiskyrusi moteris, kuri laikosi „iddat“, turi teisę į aprūpinimą ir į gyvenamąjį plotą. Visą šį laikotarpį ji gali gyventi vyro name, kur ji gyveno iki skyrybų ir atsakomybę už jos išlaikymą turi prisiimti jos buvęs vyras.

KAI KURIE KLAUSIMAI, SUSIJĘ SU ŠEIMOS TEISE

I. VEDYBINIS AMŽIUS

Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasekėjų Osama al Bati ibn Šubrun ir Abu Bakr ibn al Asama nuomone, sudaryti santuoką tarp vaikų uždrausta ir negali būti nė kalbos apie tai, kad yra reikmė tokiai santuokai. Korano dalies „An-Nisa“ 6 Apreiškime kalbama apie našlaičius: „**Ir išbandykite** (auklėkite) **našlaičius** (kurie yra jūsų globoje) (dėl gebėjimo disponuoti turta), **kol jie sulauks santuokinio amžiaus.**“ Remiantis tuo, galima nustatyti amžių.

Dauguma Islamo mokyklų nenustatydavo minimalaus arba maksimalaus vedybinio amžiaus. Kaip to įrodymai naudojami Korano 65 dalis „Taliak“ ir taip pat pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) vedybos su Aiša (*tebūna Allahas ją patenkintas*) ir kiti atvejai, kuriuose kalbama, kad kartais ir vaikus būtina sutuokti ne seksualine prasme. Taip pat reikia atkreipti dėmesį, kad ne visada pavyksta surasti tinkamą pretendentą. Todėl dėl vedybinio amžiaus reikėtų atsižvelgti į visas aukščiau išsakytas aplinkybes.

Sutuoktiniai turėtų būti pilnai subrendę ir suprasti visą atsakomybę, kuri prisiimama kuriant šeimą. Būtina, kad musulmonų bendruomenė būtų apšviesta šiais klausimais.

II. GLOBA

Islamo šeimos teisėje terminas „vali“ (globėjas) vartojamas nurodant asmenį, turintį teisę priimti sprendimus ribotų galių asmens ir nuosavybės klausimais.

Yra dviejų pobūdžių globa vaikais, seneliais, neįgaliaisiais ar riboto mentaliteto žmonėmis. Pirma, tai jų turto priežiūra ir antra, rūpestis jais pačiais.

Globėjas turi teisę naudoti globotinio turtą ir būti už jį atsakingas. Globėjas atsakingas už globotinio gyvenimo sąlygas, išsimokslinimą, išsilavinimą, išsiauklėjimą, turintis pakankamai įgaliojimų, kad tai suteiktų jam. Vienas iš šių įgaliojimų yra globotinio sutuokimas. Globėjas gali spręsti abu klausimus, tai yra asmeninius klausimus ir turtinius klausimus, bet jei dėl vieno iš šių klausimų jis turi mažai kompetencijos, gali būti antras globėjas, kuris sprendžia vieną iš šių klausimų atskirai.

Islamo mokyklos „Hanafi“ nuomone, protiškai pilnavertė, pilnametė, sveika moteris, nepriklausomai nuo to, skaisti ji ar ne, arba našlė, jei ji laikosi sąlygų, kas liečia lygiateisę santuoką ir „mahr“, gali ištekti savo nuožiūra be globėjo leidimo. Vis tik globėjo pritarimas sudarant santuoką būtų pageidautinas. Būtų

labiau teisinga, jei nusprendę tuoktis jauni žmonės gautų savo tėvų sutikimą. Savo ruožtu tėvams reikėtų pademonstruoti pagarbą šiam jaunųjų norui ir švelnia forma išreikšti savo nuomonę. Kas dėl kitų trijų Islamo mokyklų, tai yra „Maliki“, „Šafii“ ir „Hanbali“, jų nuomone, moteris negali ištekėti be jos globėjo leidimo.

Žmogaus globėju skiriamas žmogus iš jo artimiausių giminaičių, kurie Islame pagal paveldėjimo įstatymą vadinami „asaba“. Jis išrenkamas atsižvelgiant į giminystės artumą, pradedant nuo artimiausio ir t. t. Globėjas turi būti protiškai visavertis ir pilnametis. Jei globotinis yra musulmonas, būtina, kad globėjas taip pat būtų musulmonas.

Kas dėl tokių sąlygų kaip globėjo dievobaimingumas, rimtumas, tarp Islamo mokyklų egzistuoja skirtingos nuomonės. Globėjai turi įvairių įgaliojimų ir jų padėtis gali keistis atitinkamai pagal atskirų mokyklų nuomones.

III. „MAHR“ (VEDYBINIS GARANTINIS BONUSAS)

„Mahr“ yra pinigai arba materialinės vertybės, kurias vyras turi atiduoti moteriai po santuokos sudarymo.

„Mahr“ yra vienas iš teisinių veiksmų santuokos sudaryme. Todėl susituokusi moteris įgauna teisę į „mahr“ ir tai yra vyro privaloma pareiga, tuomet kai moteris „nikiah“ (santuokos sudarymo) proceso eigoje išreiškė savo norą pasinauduoti šia teise.

Sudarant santuoką „mahr“ dydis yra sąlyga. Jei „mahr“ dydis buvo nustatytas sudarant santuoką, jis vadinamas „mahr – musamma“. Tai yra geriausia. Jei sudarant santuoką „mahr“ dydis nebuvo nustatytas, bet moteris išreiškė norą pasinaudoti, tada „mahr“ nustatomas ir išmokamas moteriai iš vyro giminės pagal tėvo liniją, toks „mahr“ vadinamas „mahr – misli“. Jeigu moteris neturėjo žinių apie „mahr“ per „nikiah“ sudarymo procesą, gavusi žinią ji gali pareikalauti savo teisės į „mahr“ – jeigu jai ne buvo išaiškintos jos teisės dėl „mahr“, arba patikslintas „mahr“ dydis, kai ji nežinojo vyro materialinės situacijos. Čia kalbama tik apie sumos padidinimą, sumažinimo negali būti, nes vyras jau yra pritaręs tai sumai.

IV. „KAFAJAT“ (LYGYBĖ)

Islamo šeimos teisėje terminas „kafajat“ reiškia socialinę ir materialinę lygybę tarp vyro ir žmonos. Jei sutuoktiniai materialiniu požiūriu ar socialiniame statuse yra labai nelygūs, tai gali tapti kliūtimi jų kelyje į laimę, ramybę bei šeimyninį gyvenimą ir tokia padėtis gali sukelti susirūpinimą jaunosios šeimoje. Atsižvelgiant į tai, kad iš religijos pusės visi yra lygūs, socialinė nelygybė tapo priežastimi smulkiau apžvelgti santuokos lygybės klausimą.

Kai kuriose Islamo mokyklose yra sąlyga, kad globėjas ištekina merginą, o kitose tai yra tik pageidautina, taip pat manoma, kad sutuokiant be globėjo leidimo būtina laikytis lygybės, nes nesilaikant tokios

taisyklės galima susilaukti prieštaravimų iš kurios nors sutuoktinių pusės. Tokiu būdu neprivailoma, kad sutuoktiniai būtų lygūs materialiai ir socialiai, šito reikalaujama tik dėl to, kad užkardytų kelią galimiems nesutarimams ir prieštaravimams.

Toliau nagrinėjama, kokia nelygybė gali būti tarp sutuoktinių ir kuo ta lygybė turi pasireikšti. Pažvelgus į tai, ką darė ir sakė Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*), galima rasti daug už ir prieš. Bet tie pasisakymai nepaaiškina, ką reiškia ir kokia yra ta lygybė. Islamo teisininkai dėl šio klausimo pasidalino į dvi dalis, kas dėl lygybės svarbos tarp sutuoktinių. Vienų iš jų nuomone, visi žmonės yra lygūs, todėl prieštaravimai susiję su sutuoktinių nelygybe yra negaliojantys ir nepagrįsti. Kitų iš jų nuomone, kai kuriais atvejais nepaisant nelygaus sutuoktinių statuso ar materialinės padėties gali iššaukti daug prieštaravimų.

„Hanafi“ mokyklos nuomone, jauna moteris gali ištekėti be globėjo leidimo ir tokia santuoka laikoma lygi tarp vyro ir moters, jei vyro materialinė padėtis geresnė. Priešingu atveju globėjas gali kreiptis į teisumą ir pareikalauti anuliuoti santuoką. Čia lygybė įžiūrima globėjo teisėje. Iš kitos pusės gali būti įvairių situacijų, kuriose gali susidaryti nuomonė, kad lygybė yra surišta su moters teise.

„Hanafi“ mokyklos nuomone, lygybės reiktų laikytis atsižvelgiant į dievobaimingumą, kilmę ir materialinį apsirūpinimą. Tokiu būdu vyras nuodėmiautojas

nebus lygus dievobaimingai mergaitei – dievobaimingų tėvų dukrai. Kas dėl kilmės, klausimas ginčytinas. Kai kas sako, kad tai liečia tik arabus, kiti tvirtina, kad tai liečia visas tautas, kuriose taip pat, kaip ir pas arabus, kilmė turi labai didelę reikšmę. Kas dėl materialinio aprūpinimo, nėra svarbiausia, kiek turtingesnis yra vienas iš sutuoktinių, o svarbu tai, ar vyras išgalės sumokėti „mahr“ ir yra pakankamai materialiai apsirūpinęs, kad galėtų išlaikyti ir aprūpinti savo žmoną. Taip pat yra nuomonė, kad sutuoktiniai turėtų būti apylygiai turte.

V. GIMINAIČIŲ MATERIALINIS APRŪPINIMAS

Jau minėta apie vyro pareigas aprūpinti žmoną išgyvenimo priemonėmis. Čia trumpai papasakojama apie pareigas, kas liečia tėvų, vaikų ir kitų giminaičių materialinį aprūpinimą.

„Hanafi“ mokyklos nuomone, kiekvienas žmogus, mažas ir suaugęs, pirmiausia yra atsakingas pats už savo materialinį stovį. Vaiko reikmes turi patenkinti jo globėjo materialinė gerovė. Kas dėl nepilnamečių, kurie neapsirūpinę materialiai, aprūpinti juos privalo jų tėvas iki jie taps pilnamečiais.

Berniukai sulaukę pilnametystės, būdami sveiki, laikomi atsakingais už savo materialinį apsirūpinimą. Mergaitės ir taip pat berniukai, kurie sulaukę pilnametystės, bet būdami neįgalūs ar nesveiki, yra neatsakingi už savo materialinį aprūpinimą. Kas juos turėtų pri-

žiūrėti, yra dvi nuomonės: pirma, pilnai turi prižiūrėti tėvas. Antra, 2/3 išlaidų prisiima tėvas ir 1/3 išlaidų prisiima motina. Reikėtų pažymėti, kad nei tėvas, nei motina, jei jie yra neturtingi, neprivalo išlaikyti savo pilnamečių vaikų. Tokiu atveju, kuris iš tėvų yra turtingas, tas ir atsakingas už aprūpinimą išgyvenimo priemonėmis. Jei abu tėvai neturtingi, tada šį reikalą turi spręsti giminaičiai remdamiesi teisiniais sprendimais.

Už neturtingų tėvų arba senelių priežiūrą atsakingi yra vaikai ir anūkai, kurie yra pakankamai turtingi. Lygiai taip turtingi seneliai turi pasirūpinti neturtiniais anūkais.

Kas turi labiau pasirūpinti savo tėvais, sūnus ar dukra, yra dvi nuomonės. Pirma, sūnus ir dukra turi lygiai pasirūpinti tėvais. Antra, remiantis sūnaus dalimi iš palikimo, jis atsakingas už 2/3 išlaidų išlaikant tėvus ir už 1/3 išlaidų atsakinga dukra.

Būtina sąlyga, kad kas nors būtų išlaikomas giminaičių, yra neturtas. Moteriai nereikia jokių papildomų sąlygų, vyrui sąlyga būtų darbingumo praradimas. Kaip pavyzdys gali būti neįgalusis, kuris negali pasirūpinti pragyvenimu.

„Hanafi“ mokyklos nuomone, šalia tėvų ir vaikų, taip pat ir kiti artimi giminaičiai, su kuriais negali būti vedybų, gali pasirūpinti vienas kitu. Atsakomybės lygis už priežiūrą apskaičiuojamas iš priklausomos palikimo dalies.

VI. NĖŠTUMO NUTRAUKIMAS

Islamo Tikėjimas suteikia ypatingą reikšmę žmogaus ir jo palikuonių gyvybės išsaugojimui. Todėl mūsų Tikėjimas ragina žmones tuoktis ir draudžia žudymą.

Vaiką, kuris auga motinos iščiose, vadina embrionu. Bet kokia motinos ar kito asmens atlikta išorinė intervencija, sukelianti persileidimą ar vaisiaus mirtį, yra tiriamą jos uždraudimo ar leistinumą ir atlikusio asmens teisinės atsakomybės požiūriu, kas padarė šią intervenciją ir jo aplinka. Čia mes peržvelgsime tik iš religinės pusės tai, kas liečia nėštumo nutraukimą.

Kai kurių Islamo mokslininkų nuomone, nėštumo nutraukimas draudžiamas. „Maliki“ mokyklos nuomone, po to, kai sperma pateko į gimdą, bet koks įsikišimas draudžiamas ir įsikišimas tada, kai jau susiformavo embrionas, draudžiamas juo labiau. Po to kai vaisius įgavo sielą, tai yra po keturiasdešimt dienų, skaitoma žmogžudyste.

„Šafii“ mokyklos nuomone, nėštumo nutraukimas nedraudžiamas iki keturiasdešimt dienų, kai yra labai svarbių priežasčių, sutinkant abiem tėvams, atliekant dviem kvalifikuotiems medikams, jei nėra pavojaus moters gyvybei, bet tai yra nepageidautinas veiksmas, artimas draudžiamam. Po minėto dienų termino nėštumo nutraukimas draudžiamas ir kuo labiau jis auga tuo griežčiau draudžiamas. Jų nuomone, vaisiaus formavimasis prasideda būtent po keturiasdešimt dienų.

„Hanbala“ mokyklos nuomone, iki keturiasdešimt dienų nėštumą nutraukti galima, bet vėliau abortas draudžiamas. Kiti mano, kad abortą draudžiama daryti tik tada, kai išryškėja gyvybės požymiai, tai yra po keturių mėnesių.

„Hanafi“ mokyklos nuomonės taip pat skiriasi. Kai kurių nuomone, nėštumo nutraukimas galimas jei dar neišsivystę vaisiaus organai ir šis terminas yra pirmos šimtas dvidešimt dienų. Kitų nuomone draudžiama atsikratyti vaisiaus ir nepripažįsta organų išsivystymo termino, jų nuomone nors ir nėra keturių mėnesių, abortas draudžiamas. Kuris atlieka abortą nors ir nėra kaltinamas nužudymu, bet laikomas kaip padaręs nusikaltimą. Jie mano, kad po šimto dvidešimt dienų vaisius įgauna sielą (Buhari, Badul-Halk, 6; Muslim, Kadar, 1). Taip pat „Hanafi“ mokykla mano, jei įvyko persileidimas ir galima pastebėti kai kurias susiformavusias vaisiaus dalis, pavyzdžiui, pirštus, tada tai bus laikoma kaip gimdymas ir tada pradės veikti Islamo teisė pagal vaiko gimimą.

Pabaigai reiktų pasakyti, kad nėštumo nutraukimas nesant rimtos priežasties yra neleistinas ir draudimas griežtėja tolygiai su vaiko vystymusi.

VII. DIRBTINIS APVAISINIMAS

Šiuolaikiniai Islamo teisininkai neprieštariauja dirbtiniam apvaisinimui su sąlyga, jei pora negali turėti vaikų natūraliu būdu ir kad sperma ir kiaušinėlis

būtų paimti būtent iš šios poros. Bet toks apvaisinimas draudžiamas, jei ši pora nėra susituokusi.

VIII. MIRUSIOJO NUOSAVYBĖ IR PALIKIMAS

Mirusiojo palikta nuosavybė vadinama palikimu. Po mirties pradeda veikti palikimo įstatymai, kurie suminėti žemiau.

1. Skolos išmokėjimas iš palikimo, kuri susieta su nuosavybe ir palikta kaip užstatas

Pavyzdžiui, jei yra užstatyta kas nors iš palikimo, tada kreditorius turi pirmenybės teisę į šį turtą ir jei yra palikimas ar kokios nors prekės, kurių užtenka tik padengti skolai, tada visa tai parduodama ir lėšos skiriamos skolai padengti. Jei pardavus palikimą neužtenka lėšų, kad padengtum skolas, tada kreditorius lieka tokioje pačioje padėtyje kaip ir visi kreditoriai ir jei pardavus palikimą suma viršija skolą, kurią reikia atiduoti, tada po atsiskaitymo likusios lėšos paliekamos paveldėtojiui.

2. Laidojimo išlaidos

Išlaidos už mirusiojo paruošimą, laidotuves ir kitas paslaugas išskaičiuojamos iš palikimo. Čia būtina išlaikyti vidurio, laikantis Islamo normų, tai yra per daug neišlaidauti ir nebūti per daug godiems. Jei palikimo neužtenka atiduoti skoloms ir tarp paveldėtojų yra vaikų, tokiais atvejais reikia dar rūpestingiau atsižvelgti į tai, kas liečia švaistymąsi ir nereikalingas

išlaidas. Jei buvo per daug išlaidauta, tada šios lėšos negali būti paimitos iš palikimo ir tas žmogus, kuris švaistėsi, pats sumokės už išlaidas.

3. Kitų skolų išmokėjimas

Jei palikimo neužtenka, kad būtų išmokėtos visos skolos, tada tos skolos, kurias mirštantis žmogus pripažįsta, yra pirmos kategorijos ir tos skolos, kurių žmogus nepripažįsta ar jos nėra patvirtintos kokiais nors dokumentais, yra antros kategorijos. Tada pirmenybė atiduodama pirmos kategorijos skoloms. Jei palikimo neužtenka, kad būtų išmokėtos ir pirmos kategorijos skolos, tada palikimas proporcingai išskaičiuojamas visoms skoloms ir jei kreditoriai neatleis likusios skolos, tada ši mirusiojo skola išlieka iki Teismo dienos. Jei palikimo neužtenka išmokėti skoloms, paveldėtojai gali patys padengti likusiąją dalį skolų, bet šito daryti jie neprivalo. „Hanafi“ mokyklos nuomone, Tikėjimo skolos, tokios kaip „zakiat“ ir „hadž“ neįeina į šią skolų išmokėjimo peržiūrą. Mirštantis žmogus turi užrašyti palikimą, kuris turi padengti skolas. Jei nėra užrašyto palikimo, kuris dengia skolas, paveldėtojai neprivalo jų padengti. Jeigu šios skolos buvo įrašytos į testamentą, tai šios skolos priskiriamos ketvirtai kategorijai ir apmokamos pagal testamentą.

4. Palikimo panaudojimas

Mirusiojo palikimas, kuris yra sudarytas atitinkamai Islamo normas, po visų aukščiau nurodytų atsiskaitymų ir išmokų viršija 1/3 palikimo dalies, reikalingas paveldėtojų sutikimas. Jei palikime sakoma,

kad jis lieka tik vienam iš paveldėtojų, net jei jo dydis mažesnis nei 1/3 dalies palikimo, tada tai prieštarauja Allaho pasiuntinio Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) nurodymui ir negali būti perduotas be kitų paveldėtojų sutikimo.

IX. PALIKIMO IŠDALIJIMAS

Po to, kai buvo atlikti visi aukščiau paminėti išmokėjimai ir atskaitymai iš mirusiojo palikimo, likusioji palikimo dalis priklauso paveldėtojams.

Pagrindiniai nuosavybės išdalijimo principai:

1. Mirusio žmogaus palikimas išdalijamas jo gyviems artimiems giminaičiams ir jo žmonai. Taigi anksčiau mirę artimi giminaičiai ar anksčiau mirusi žmona negali būti paveldėtojai. Jei vaikas jau buvo pradėtas ir gimė pagal atitinkamai nustatytus „idat“ laikotarpius, tuomet, kai mirė testatorius, vaikas taip pat yra paveldėtojas.

2. Jei mirties priežastis žmogžudystė ir žmogžudys yra vienas iš paveldėtojų, jis nieko negauna išdalijant palikimą ir laikoma, kad tokio žmogaus net nebuvo.

3. Testatorius ir paveldėtojai turi išpažinti vieną religiją. Jei miręs žmogus buvo musulmonas ir jo artimi giminaičiai ir žmona ne musulmonai arba miręs nebuvo musulmonas, bet artimi giminaičiai musulmonai, tokiu atveju jie negauna nieko.

Daugeliu atvejų teisiniai sprendimai, susiję su paveldėjimu, yra pagrįsti Korano Apreiškimais (An-Nisa, 4/11-12, 176).

Palikimo gavėjai dalijasi į tris dalis: 1 – sutuoktiniai; 2 – tėvas ir motina; 3 – vaikai. Jei mirusiojo tėvas mirė anksčiau ir mirusysis neturi sūnaus, tokiu atveju palikimas gali atitekti ir jo broliams.

Vyras / Žmona

Vyras ir žmona gauna skirtingas palikimo dalis priklausomai nuo vaikų skaičiaus, kuriems taip pat priklauso palikimas. Jei mirė vyras ir liko gyvas vaikas, tada žmona gauna $\frac{1}{8}$ dalies, jei gyvo vaiko nėra, žmona gauna $\frac{1}{4}$ dalies palikimo. Jei mirė žmona ir liko vaikas, vyras gauna $\frac{1}{4}$ dalies palikimo, jei vaiko nėra, vyras gauna $\frac{1}{2}$ dalies (An-Nisa, 4/12).

Tėvai

Jei mirusysis turi vaikų ar brolių, kiekvienas iš tėvų gauna $\frac{1}{6}$ dalies. Jei mirusysis neturi vaikų ar brolių, o įpėdiniai yra tik tėvas ir motina, tai šiuo atveju $\frac{1}{3}$ dalies priklauso motinai (An-Nisa, 4/11). Likusius $\frac{2}{3}$ gauna tėvas. Jei kartu su tėvais mirusysis turėjo sutuoktinį, tada sutuoktiniui gavus savo dalį, $\frac{1}{3}$ likusio palikimo atitenka motinai, o $\frac{2}{3}$ – tėvui.

Vaikai

Jei mirusysis nepaliko sūnaus bet yra tik dukra, ji gauna $\frac{1}{2}$ palikimo. Jei mirusysis paliko dvi dukras ir daugiau, tokiu atveju jos gauna $\frac{2}{3}$ palikimo ir dalijasi

tarpusavyje po lygiai. Jei mirusysis turėjo dukrų ir sūnų, tada kai savo dalį gaus žmona ir tėvai, likusioji dalis padalijama taip: sūnus gauna dvigubą dukters dalį (An-Nisa, 4/11). Jei mirusysis turėjo tik sūnų ar sūnų, likusiąją palikimo dalį jie dalijasi po lygiai.

Broliai ir seserys

Jei mirusiojo sūnus arba tėvas gyvi, tada jo broliai negauna palikimo. Jei sūnus miręs, bet gyvas anūkas – jis užima jo vietą. Lygiai taip, jei tėvas miręs, bet gyvas senelis – jis užima jo vietą. Jei nėra sūnaus / anūko ir tėvo / senelio, tada broliai ir seserys priklausomai nuolyties ir skaičiaus tampa paveldėtojais tokia pačia tvarka (An-Nisa, 4/11, 176). Šie teisiniai sprendimai dėl brolių ir seserų gali keistis, jei kalbama apie įbrolius ar įseseres. Kaip nurodė Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*), jei motinos nėra gyvos, tada senelė (tėvo tėvas arba mama) gauna 1/6 dalies, jei abi senelės gyvos, tada 1/6 dalijasi pusiau. Jei mirusiojo sūnaus nėra gyvo, tada jo vaikai gauna palikimą atitinkamai pagal dalies dydį kitų giminių, kurie taip pat yra mirusiojo vaikai. Jei tėvo nėra gyvo, bet gyvas senelis, tada jis su kai kuriais išskirtiniais užima jo vietą.

ŠARIATO IŠMINTIS SUTUOKTUVIŲ KLAUSIMAIS IR ŠEIMYNINIAME GYVENIME

I. PRANAŠO MUHAMMEDO (*TEBŪNIE JAM TAIKA IR ALLAHO PALAIMA*) ŠEIMYNINIS GYVENIMAS – PAVYZDYS MUSULMONAMS

Kai kurie žmonės mano, kad pas pranašą Muhammedą (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) niekada nebuvo problemų su žmonomis. Iš tiesų taip nebuvo.

Kilniosios pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) žmonos – teisiųjų motinos – ne visada buvo ramios ir kantrios ir ne visada buvo mielos ir draugiškos. Kai kada jos pasiduodavo jausmams, kas yra būdinga žmogaus prigimčiai, nuo ko kisdavo jų santykiai su artimais žmonėmis. Šios kilnios moterys, kurios buvo pasiruošusios atiduoti gyvybę už pranašą Muhammedą (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*), kartais krisdavo į emocijas ar net prarasdavo savitvardą. Labai susijaudinusios jos kartais priekaištaudavo jam, dėl ko vėliau gailėdavosi.

Reikia pažymėti, kad visų šių epizodų priežastys yra paslėptos reikšmės.

Pirma – Visagalis Allahas norėjo parodyti žmonėms aukštą pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) moralę. Geriausios žmogaus savybės pasireiškia šeimoje ir šeimos santykiuose. Savo pavyzdžiu pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) norėjo parodyti šeimos galvoms, vyrams, tėvams ir seneliams, kaip reikia elgtis įvairiose situacijose, kurios dažnai iškyla šeimose. Allaho Valia pranašui Muhammedui (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) teko išgyventi nemalonias minutes, kurios pareikalavo neįtikėtinos kantrybės ir savitvardos. Kartais būdavo, kad teisiųjų motinos grubiai elgdavosi ir kabinėdavosi prie pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*). Bet jis niekada nesusvyravo ir bet kokie sukrėtimai tik tarnavo jo aukštai moralei.

Antra – tokie laisvi kilnių žmonių santykiai su pranašu Muhammedu (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) paaiškinami tuo, kad jis buvo kuklus, supratingas ir malonus. Jis visada bendraudavo su žmonėmis atitinkamai jo išprusimą, su kiekvienu kalbėdavo tokia kalba, kuri atitikdavo jo išsilavinimo ir žinių lygį. Jam paskirta tokia didinga pranašo misija ir nors jis buvo labai aukšto moralės lygio, bet tai visai neatspindėjo jo santykiuose su žmonėmis, jis su visais kalbėjosi kaip su lygiais. Ir visos šios jo savybės geriausiu pavyzdžiu pasireiškė jo šeimyniniame gyvenime.

Būdavo, kad jo žmonos nuo ryto iki vakaro vaikščiodavo užpykusios ant pranašo Muhammedo (*tebū-*

nie jam taika ir Allaho palaima). Kartais ir Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) neprieidavo prie jų ir duodavo joms laiko pasitaisyti, bet jokiais būdais jis nemušdavo jų, nepaimdavo į rankas lazdos ir negąsdindavo jų, jis nepakėlė rankos ne tik prieš savo žmonas, bet ir prieš savo tarnus, kurie daug metų tarnavo jam.

Jis gyveno taip, kad jo elgesys ir visi darbai būtų pavyzdys jo mokiniams ir jo pasekėjams. Allaho Įsakymas turėti jam daug žmonių paaiškinamas tuo, kad pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) mokytų savo pasekėjus elgesio taisyklių šeimoje, santykių su žmonomis ir namiškiais. Vėliau teisųjų motinos smulkmeniškai pasakodavo apie jo elgesį savo šeimos narių atžvilgiu.

Juk sukurti šeimos židinį vienu metu su skirtingomis moterimis ir su kiekviena iš jų sureguliuoti santykius taip, kad jos būtų patenkintos, užduotis ne iš paprastųjų. Sukurti šeimos aplinką, kurioje kiekviena žmona skiriasi savo psichologinėmis ypatybėmis, įmanoma tik per Allaho Malonę.

Tegul vyrai, kurie nepakenčia žmonių priekaištų, atkreipia dėmesį į pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) šeimyninį gyvenimą ir apmąsto savo elgesį.

Barnių nutraukimas

Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) yra atsiųstas kaip malonė pasauliams,

kartą jis paklausė savo pasekėjų: „Ar pasakyti jums, kokios moterys papuls į Rojų?“

Pasekėjai atsakė: „Papasakok mums apie jas, o Allaho pasiuntiny!“ Apie šias laimingas moteris pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) papasakojo štai ką:

„Tos moterys stipriai myli savo vyrus, gimdo jiems vaikus. Kada vyrai išsikeičia ar užpyksta ant jų, jos padeda savo rankas ant vyro rankų ir sako:

„Štai mano ranka ant tavo rankos, kol tu nebūsi patenkintas manimi, tol aš neisiu su tavimi miegoti““ (Tabarani, al-Kabir, 19/140).

Pasaulyje yra labai mažai vyrų, kurie prieš tokią žmoną nesumažintų pykčio ir neapsiramintų supratę savo klaidą. Moteris, kuri parodo tokį nuolankumą prieš vyrą ir tokią nuostabią kantrybę, be jokios abejonės bus laiminga šiame pasaulyje ir amžinajame pasaulyje. Bet toks vyras, kuris nepriima atsiprašymo iš tokios moters ir toliau blogai elgiasi su ja, atsakys už tai prieš Allahą.

Meilėje atsiranda pavydas

Kilnioji teisiųjų motina Aiša (*tebūna Allahas ja patenkintas*) papasakojo štai ką: „Kartą naktį pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) netikėtai išėjo iš namų. Aš pagalvojau, kad jis išėjo pas kitą žmoną ir aš pajutau pavydą. Man tuoj prapuolė nuotaika ir aš pradėjau jaudintis ir kai jis grįžo, paklausė manęs:

– *Kas atsitiko, Aiša (tebūna Allahas ja patenkin-tas)?*

Aš atsakiau jam:

– Suprantama, kad tokia graži moteris kaip aš pavydės tokiame vyrui kaip tu!

Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė man:

– Kaip aš suprantu, pas tave buvo atėjęs šėtonas.

Aš nustebusi paklausiau:

– O Allaho pasiuntiny! Nejaugi šalia manęs gali būti šėtonas?

Jis negarsiai tarė:

– Taip, yra!

Aš vėl jo paklausiau:

– Nejaugi šalia kiekvieno žmogaus yra šėtonas?

Jis atsakė:

– Taip!

Aš paklausiau:

– Gerai, o šalia tavęs gali būti šėtonas?

Jis atsakė:

– Taip, ir šalia manęs yra šėtonas, bet Allahas suteikė man malonę ir šėtonas pakluso man!“ (Muslim, Kijamat, 70)

II. PAVYDAS ŠEIMYNINIAME GYVENIME

Moteris – Dievo dovana

Garbė ir orumas svarbūs taip pat, kaip ir tikėjimas. Tai didžiausia Allaho dovana, duota vyrui. Tai aukščiausios vyro savybės. Ir jei reikia, išsaugant savo garbę ir orumą, galima paaukoti savo gyvybę ir mirties atveju žmogui dovanojamas „šahido“ (mirtis Allaho Kelyje) laipsnis. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) atsiųstas kaip malonė pasauliams sakė, kad per Teismo dieną Allahas neapžvelgs savo Maloningu žvilgsniu ir neįleis į Rojų trijų tipų žmonių:

1. Tokio, kuris be jokios priežasties priešinosi tėvams, pažeidė jų teises ir neišpildė savo pareigos prieš juos;

2. Tokio, kuris nepavydėjo savo žmonos kitiems vyrams (Tai yra ramiai žvelgdavo į jos nuklydimus);

3. Moteris, kuri tapo panaši į (drabužiai, judesiai ir įpročiai) vyrus (Nasai, Zakat, 69 m.).

Liūdnas galas laukia tokių žmonių, kurie mirė neatgailaudami. Jiems reikėtų pripažinti savo klaidas ir gailėtis ir tada juos įvertins Dieviškoji Malonė – jei to norės Allahas.

Kas yra pavydas?

Leistinas pavydas tai globa ir apsauga to, kas teisiškai priklauso, ir nenoras nė su niekuo juo dalintis. Pavydas šeimoje reiškia pastangas, kurios nukreiptos

žmonai apsaugoti, kurias Allahas davė laikinam naudojimui. Pavydas – tai žmonos apsauga nuo to, kas uždrausta.

Arabų kalboje pavydas vadinamas „gairat“. Kai kurias atvejais pavydo pasireiškimas net privalomas – „fard“.

Pavydėti reiškia blokuoti visus kelius, vedančius į draudžiamus dalykus. Tai reiškia neleisti moteriai patekti į pragaro ugnį, valdyti savo aistras tenkinant jos troškimus. Pavydas reiškia numatyti besiantinantį pavojų ir laiku imtis priemonių. Pavydas reiškia apsaugoti moterį nuo bet kokių veiksmų, kurie gali suteršti šventą vyro ir žmonos patalą, apsaugoti nuo pažeminimo ir savigarbos praradimo, kas vėliau virstų į gėdą ir apgailestavimą.

Kai prireikus parodomas pavydas, jis tarnauja kaip tam tikras skydas nuo pavojų. Moteris visada bus dėkinga savo vyrui, kuris gina ir saugo nuo pavojų.

Bet per didelis pavydas remiantis tuščiais įtarinėjimais ar nepagrįstomis abejonėmis dažnai baigiasi nelaime arba santykių atšalimu tarp sutuoktinių, sudrumsčia šeimos ramybę, todėl reikia būti laibai atsargiam dėl pavydo.

Leistinas pavydas

Pavydo jausmas yra tiek pas vyrą, tiek pas moterį, bet jis labiau didesnis pas vyrą, todėl kad būtent vyras turi saugoti šeimos garbę, ir būtent jis turi rūpintis savo šeima. Jei vyras nepavydės savo žmonos sveti-

miems vyrams, nesaugos jos garbės ir neužkardys jos nuo neleistinių poelgių – jis skaitysis nusidėjėliu. Taip ir moteris bus nusidėjėlė jei leis svetimiems vyrams laisvai elgtis su ja.

Dievobaiminga ir tikinti moteris priklauso tik savo vyrui ir turi būti tik jo. Kiti žmonės gali mylėti ją kaip motiną, kaip tetą, kaip seserį arba kaip seserį tikėjime. Bet čia yra nustatytos tam tikros elgesio taisyklės.

Pavydą galima reikšti visuomenėje priimtinomis normomis, laikantis padarumo.

Pavydas būna dviejų rūšių: tai pavydas dėl realių įvykių ir pavydas be pagrindo, paremtas abejonėmis.

Šiuo klausimu pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Pavydas, kuris patinka Allahui, – tai pavydas dėl rimtų priežasčių. Pavydas, kuris sukelia Allaho Rūstybę, yra nepagrįstas pavydas.“ (Abu Davud, Zakat, 66).

Nepagrįsto pavydo nepateisinimas paaiškinamas tuo, kad toks pavydas gali sukelti kai kurias negatyvias prielaidas, kurios priskaitomos prie nuodėmės.

Ali (*tebūna Allahas jo patenkintas*) sakė: „Niekada per daug nepavydėk savo žmonos, nes to pasekmė – tu gali apkaltinti ją nepadoriu elgesiu.“

Žinoma, kai kuriais atvejais reikia pavydėti ir kai kada pavydas net pagirtinas, nes kiekvienas vyras, kuriam svarbi šeimos garbė ir orumas, turi išreikšti sveiką pavydą.

Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „*Visagalis Allahas pavydi savo vergų, lygiai taip pavydi ir tikintis vergas. Aukščiausiasis Allahas pavydi savo vergų, kai jie nusideda (tai yra sulaiko juos nuo to). Todėl uždrausti visi blogi darbai, tiek atviri, tiek slapti*“ (Buhari, Nikah, 107; Muslim, Tauba, 36).

Atitinkamai šia tema mūsų pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „*Be abejo, Visagaliui Allahui patinka kai kurios pavydo išraiškos ir kai kurios sukelia Jo Rūstybę. Lygiai taip pat Jis mėgsta tam tikras arogancijos rūšis, tačiau ant kai kurių Jis pyksta. Pavydas, kuris patinka Allahui, tai toks pavydas, kai vyras turi svarbių priežasčių, bet pavydas be priežasties sukelia Jo Rūstybę. Arogancija, kuri patinka Allahui, yra kai ji panaudojama susitikus su priešu arba sunkiais gyvenimo momentais, kai vyras turi išsaugoti savo orumą. Ir arogancija, kuri sukelia Allaho Rūstybę, – tai arogancija, sukelianti puikybę ir pasididžiavimą prieš kitus žmones*“ (Abu Davud, Džihad, 104; Nasai, Zakiat, 66).

Jei nėra būtinybės, nereiktų leisti moteriai būti patalpoje, kurioje yra vyrai ar be reikalo vaikštinėti gatvėmis.

Viename iš savo pamokslų Ali (*tebūna Allahas jo patenkintas*) sakė: „Mane pasiekė gandai, kad jūsų žmonos vaikštinėja gatvėmis greta svetimų vyrų. Ar jūs nepavydite jų? Atsiminkite, nuo vyro, kuris nepa-

vydi savo žmonos, negalima laukti nieko gero“ (Bagavi, Širhus sunna, 5/194).

Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasakojo: „Per „Isra naktį“ (pakilimo į Rojų naktis), kai buvau paimtas į dangų, Rojuje aš pamačiau vienus rūmus. Šalia tų rūmų viena moteris atlikinėjo „taharat“ (ritualinį apiprausimą). Kai aš paklausiau, kam priklauso šie rūmai, man atsakė: „Tai Umaro rūmai.“ Aš užsimaniau pasivaikščioti po tuos rūmus, bet prisiminęs Umaro pavydą, aš apsigalvojau.“

Išgirdusi pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) žodžius Umara apsiverkė ir per ašaras sakė: „O Allaho pasiuntiny! Argi aš pavydėčiau tau?“ (Buhari, Badiul hak,8).

III. PROBLEMŲ SPRENDIMO BŪDAI

Jei šeimoje atšalo santykiai, atsirado priešiškus vienas kitam ar nepasitenkinimas vienas kitu ir išnaudotos visos priemonės santykiams pagerinti, problema sprendžiama šitaip.

Jei nesutarimų priežastis abipusė arba kaltas yra vyras, tada kiekvienas iš sutuoktinių išsirenka atstovą iš savo paties giminių. Šie žmonės turi įdėmiai išklausti sutuoktinių pretenzijas ir po to dėti visas pastangas kad juos sutaukytų ir šitaip išsaugotų šeimą. Visagalis Allahas apie tai sako Korane:

وَأِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ
وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ
بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا

„**Ir jei jūs** (o sutuoktinių artimieji) bijote nesantikos tarp abiejų (sutuoktinių), **tada atsiųskite teisėją iš jo šeimos ir teisėją iš jos šeimos** (kad jie nuspręstų, kas yra naudinga sutuoktiniams); **ir jei jie** (du teisėjai tarpininkai) trokšta susitaikymo, tada **Allahas jiems** (sutuoktiniams) padės. Iš tiesų, **Allahas yra visa Žinantis**, (ir) Turintis žinias apie viską.“ (An-Nissa, 35)

Sakoma, kad problema šeimoje būtų išspręsta, Umar (*tebūna Allahas jo patenkintas*) paskyrė teisėją ir pasiuntė pas juos. Po kiek laiko šis žmogus grįžo pas Umar (*tebūna Allahas jo patenkintas*) ir pasakė, kad jis negali jų sutaisyti. Tada Umar (*tebūna Allahas jo patenkintas*) priminė jam, kad Korane Allahas sako: „**ir jei jie** (du teisėjai tarpininkai) trokšta susitaikymo, tada **Allahas jiems** (sutuoktiniams) padės.“ (An-Nissa, 35). Jis liepė jam grįžti ir pabandyti sutaisyti juos. Ir antrą kartą įkvėptam Korano Apreiškimu šiam žmogui pavyko sutaisyti juos.

Jei kalta moteris, tada vyras tiesiog fiziškai turi sulaukyti moterį, įspėti ją apie pasekmes ir raginti susitvarkyti.

Vyras, kurio žmona pažeidžia Tikėjimo taisykles ir elgiasi blogai, pirmiausia vardan Allaho Malonės turi paaiškinti jai jos klaidas ir įspėti. Jei žmona užsispyru-

siai tęsia ankstesnį gyvenimo būdą, vyras gali panaudoti jėgą, kad sulaikytų ją nuo nuodėmės ir nuopuolio.

Kaip ir kituose reikaluose reikia laikytis atitinkamo eiliškumo ir tvarkos. Pirmiausia reikia jai paaiškinti, patarti ir paraginti ir, jei reikia, net prigąsdinti ją (skyrybomis, arba kreipimusi į teismą dėl jos veiklos). Jei visa tai neveiksminga, ji nesitaiso ir toliau elgiasi blogai, tada lovoje nereikia kreipti į ją dėmesio ir nusiųkti nuo jos. Jei ir tai neveiksminga, tada reikia likti viename kambaryje, bet atskirti lovas tris dienas. Jei ir tai neveikia, tada reikia imtis kraštutinių priemonių (panaudoti jėgą užkirsti kelią nuodėmėms, sulaikyti ją, iškviesti policiją).

Kartą pas pranašą Muhammedą (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) atėjo vienas musulmonas ir paklausė:

– Kokias teises turi moteris?

Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) jam atsakė:

– Vyras turi aprūpinti ją maistu ir rūbais, jis neturi teisės keikti ar žeminti jos prieš žmones, vyras negali jos mušti, bet esant būtinybei, gali lengvai užduoti. Susipykus vyras negali išeiti iš namų, bet rūstauti ant jos gali tik savo namuose (Abu Davud, Nikiah, 41–42).

Negalima apkalbėti moters už akių

Pasakojimas

Vienas dievobaimingas žmogus dažnai pykosi su savo žmona ir niekaip negalėjo pataisyti jos blogo cha-

rakterio. Jį tai labai liūdino ir kai pažįstami jo paklausdavo kaip reikalai su žmona, jis nusišėpdavo šeimos paslaptis ir atsakydavo:

– Vyruui nedera blogai kalbėti apie moterį, su kuria jis santuokoje. Ir jis gali pasakoti kitiems tik apie geras jos savybes.

Po kiek laiko jis išsiskyrė su ja ir kai šio teisiojo paklausė, dėl kokių priežasčių jis išsiskyrė, jis atsakė taip:

– Ji buvo mano žmona, bet dabar aš už ją visiškai neatsakingas. Ką aš galiu papasakoti apie žmogų, kuris neturi su manimi nieko bendra?

Apie šio teisiojo charakterį žymus išminčius Imam Suchraverdi pasakė taip: „Tai ir yra priartėjimas prie nurodyto Allaho moralės supratimo, Kuris geba nusišėpti Savo vergų nuodėmes ir atverti tik jų gerąsias savybes“ (Suhraverdi, Avarif, 439).

Paklusnume slėpi šeimos laimė

Kai kuriuose „hadisuose“ apie žmonos pareigas kalbama:

„Jei moteris, kurios vyras visada buvo patenkintas ja, palieka šį pasaulį, ji neabejotinai papuls į Rojų“ (Tirmizi, Rada, 10).

„Jei moteris atliks penkis kartus kasdienines maldas, laikysis Ramadan pasninko, išlaikys šeimos garbę ir paklus savo vyruui, jai bus pasakyta: „Ieik į Rojų per kuriuos nori vartus!““ (Ahmad bin Hambal, Musnad, 4:341).

„Moteris nešioja savo vaiką iščiose, pagimdo jį ir apsupa jį meile. Jei moteris neužmirš savo vyro meilės ir visada atliks kasdienines maldas, ji įeis į Rojų“ (Ibn Madža, Nikiah, 62).

Kartą pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė:

„Aš buvau aplankęs Pragarą ir mačiau, kad dauguma, kurie ten kankinasi, yra moterys.“

Išgirdusios šiuos žodžius, juos tuoj ėmė klausinėti jo, dėl kokių priežasčių tai yra. Jis atsakė:

„Todėl kad jūs, moterys, dažnai dūsaujate ir užmirš-tate savo vyrų gerumą“ (Buhari, Idajn, 7; Muslim, Idajn, 4).

Kitame „hadise“ pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) šitaip paaiškino, kodėl moterų tiek daug Pragare:

„Aš mačiau Rojaus sodus, bet ten mačiau labai mažai moterų, tada aš paklausiau, o kur moterys? Rojaus sargas atsakė man: „Įeiti į Rojų joms sutrukdė du raudoni dalykai““ (Buhari, Rikak, 16)

Pranašas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) paaiškino, kad raudoni dalykai reiškia papuošalus ir brangius rūbus, kurių pavydi vargšai.

IV. GERI MOTERŲ DARBAI

Geri darbai yra ne tik pašalpos išdalijimas. Yra tūkstančiai būdų, kaip parodyti savo kilnumą. Moteris musulmonė gali ir turi dalyvauti įvairiose labdaros akcijose.

Jei moters turtas pasiekė „nisabo“ (Islamo teisėje „nisab“ tai yra nustatytas apmokestinimas grynų pajamų sumos) dydį, kuris suteikia prievolę mokėti „zekiat“ (musulmono privalomą metinį mokestį), ji privalo sumokėti „zakiat“ ir „sadaka-fitr“, tai yra ir šelpiti vargšus Ramadano mėnesį, ir jei turi pakankamai jėgų, ji turi atlikti „hadž“. Šios pareigos yra nepriklausomai nuo to, ar ji turtą paveldėjo, ar gavo brangias dovanas, ar turtą užsidirbo pati.

Kas dėl kitų gerų darbų, moteris turi laisvą pasirinkimą. Savo asmeninį turtą ji turi teisę praleisti savo nuožiūra ir neprivalo atsiklausti savo vyro. Jei vyras neturtingas, būtų pagirtina, jei ji kažkiek paaukotų savo vyrui, išskirtų lėšų savo vaikams, artimiesiems giminiams ar kaimynams.

Jei moteris neturi jokios nuosavybės ir ji išlaikoma vyro, ji yra pilnai atsakinga už vyro nuosavybės saugumą, namų švarą, ramybę ir tvarką. Tokia moteris privalo atsiklausti vyro, jei ji nori ką nors pirkti. Bet leidimas turi būti duotas ne konkrečiais, bet bendrais sumetimais, nes vyras privalo rūpintis savo žmona.

Visi vyrai musulmonai turėtų duoti moteriai bendrą leidimą, pavyzdžiui, tokį, jei kaimynai paprašo trupučio duonos ar pieno ar ko nors kito skolon, pavaišinti svečius ar duoti šiek tiek maisto kaimynams, jei jie neturtingi.

Bendras duodamas leidimas priklauso nuo vietinių tradicijų. Net būdamas nelabai turtingas kiekvienas žmogus turėtų padėti savo kaimynui, nes už

kiekvieną gerą darbą bus atlyginta ir jis neturėtų būti godus.

Vyras duoda leidimą konkrečiam labdaros darbui, todėl moteris šito negali daryti be leidimo, išskyrus jei vyras pasakė savo žmonai: „Daryk kaip tau patinka.“

Jei moteris ar tarnaitė davė labdarą iš vyro nuosavybės, „savab“ (Allaho Apdovanojimas už paklusnumą Jam) užrašomas tiek tam, kuris davė, tiek tam, kuris uždirbo šį turtą. Todėl Allaho pasiuntinys (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „Jei moteris protingai ir neperžengdama ribų kažkiek paaukojo produktų iš vyro nuosavybės, bus užrašyta.

Apie tai Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasakė:

„Jei moteris aukoja iš savo vyro turto ar dalina maistą neviršydama protingumo ribų, jai bus surašytas „savab“. „Savab“ taip pat užrašomas jos vyrui, kuris uždirbo šias lėšas. Tas pats pasakytina ir apie gerus tarnų darbus. „Savab“, kuris to nusipelnė, nė kiek nesumenkina kitų žmonių nuopelnų.“ (Buhari, Bujug, 12; Muslim, Zakat, 80–81).

Abu Bakro (*tebūna Allahas jo patenkintas*) dukra Asma (*tebūna Allahas ja patenkintas*) pasakojo: „Kartą aš atėjau pas pranašą Muhammedą (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) ir paklausiau: O Allaho pasiuntiny! Aš jokio turto neturiu, bet namie yra mano vyro Zubair uždirbtas turtas, ar aš galiu ką nors iš jo paau-

koti?“ Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) atsakė:

„*Aukokite pagal savo galimybes (iš savo ir vyro turto tik jam leidus)! Nebūk šykštus, kad Allahas nebūtų šykštus rodydamas tau Savo Malonę*“ (Navavi, Šarhu Muslim, 7:120).

Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė:

„*O moterys musulmonės, tegul niekas iš žmonių nemano, kad ir maža pagalba kaimynui yra nesvarbi, vaišinkite vieni kitus, net jei turite tik vieną avies kojelę*“ (Buhari, Zakiat, 22; Muslim, Zakiat, 89).

Kai Aiša (*tebūna Allahas ja patenkintas*) paklausė pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*), nuo kurio kaimyno ji turėtų pradėti aukoti, jis atsakė:

„*Pradėk nuo to, kurio durys arčiausiai nuo tavęs*“ (Buhari, Adab, 30; Muslim, Zakiat, 90).

Mes norime priminti pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) džiugius pranešimus apie aukojimus Allaho Kelyje:

„*„Sadaka“ (pašalpa ar labdara žmonėms) žmogui yra skydas, kuris gins jį nuo įvairių nelaimių šiame pasaulyje ir nuo Pragaro ugnies kitame.*“

„*„Sadaka“ sumažina Allaho Rūstybę ir užkerta kelią blogai mirčiai.*“

„Teismo dieną kiekvienas iki atsiskaitys už savo darbus, dengsis savo „*sadaka*“ pavėsyje.“

„Hadisuose“ pranešama, kad didžioji dalis pragaro gyventojų yra moterys, kurios nuolat skaito keiksmus, nuolat skundžiasi savo likimu ir neigia savo vyrų gerumą. (Buhari, Haiz, 6; Muslim, Iman, 132).

Ir kad apsaugotų jas nuo Pragaro, Pranašas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) davė tokius patarimus:

„O moterys! Kuo daugiau aukokite, net jei jums teks atsisveikinti su savo papuošalais! Nuolat prašykite Allaho atleidimo už savo nusidėjimus“ (Buhari, Zakiat, 48; Muslim, Zakiat, 45–46).

Kartą pas pranašą Muhammedą (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) atėjo moteris su savo dukra, ant pastarosios rankos buvo auksinės apyrankės. Jis paklausė moters:

„Ar mokate už „*zakiatą*“ iš jų (apyrankių)?

Kai ji atsakė neigiamai, tada jis vėl paklausė:

„Ar tau patiks, jei Allahas per Teismo dieną uždės tau ugnines apyrankes?“

Moteris atsakė, kad nenorėtų ir nedelsdama nuėmė nuo dukters apyrankes ir padėjo priešais pranašą Muhammedą (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) ir sušuko: „Tai auka Allaho ir Jo pasiuntinio Kelyje!“ (Abu Davud, Zakiat, 4).

Imamas Tirmizi turi kitą šio „hadiso“ variantą: pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) liepė joms:

„*Tokiu atveju mokėkite iš tų apyrankių „zakiat“*“
(Tirmizi, Zekiat, 12).

Privalomas kasmetinis mokestis „zakiat“ nėra dosnumas, o tik priemonė išvengti godumo. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė:

„Be „zakiat“ išmokėjimo, yra ir kitų tikslų, kuriems gali būti naudojamos musulmono turimos lėšos“ (Tirmidhi, Zakiat, 27; Ibn Madža, Zakiat, 3).

Musulmonas turi daryti viską, ką gali, kad išvaduotų savo žmoną, vaikus ir visus jo globojamus žmones nuo šykštumo. Šeimos narius ir artimuosius reikia mokyti atlikti gerus darbus, net jei tai tik duonos gabalėlis kaimynams ir draugams, stiklinė vandens ar gabalėlis saldumynų.

Motinos musulmonės dosnumas visada bus puikus pavyzdys vaikams. Kadangi tėvo dažnai nėra namie, būtent motina moko vaikus, kaip reikia elgtis su kaimynais ir daryti gera aplinkiniams.

Po privalomų pareigų Islame antra, kurią turi daryti moteris, – tai vykdyti vyro nurodymus, nekalbėti bet ko, su niekuo nesibarti ir nekenkti kaimynams ir negalima tyčiotis ar šaipytis iš žmonių.

V. MUSULMONĖS RŪBAI

Į moters rūbus Islame atkreipiamas didelis dėmesys. „*Tesatiur*“ – tai tokių kūno vietų pridengimas, kurių negalima apnuoginti viešai ir pašaliniais žmonėmis. Apmaudu, bet šiandien daugelis moterų visai neprisidengia arba galvoja, kad prisidengia. Tos mote-

rys, kurios deramu būdu neprisidengia, nes nesupranta „šariato“, pačios to nepastebėdamos sukelia net didesnę sumaištį nei būtų visai neprisidengusios. Pagrindinė prisidengimo priežastis tikintiems yra Allaho Nurodymų vykdymas. Prisidengimas pirmiausia turi ateiti į moters sielą, svarbus vidinis pasiruošimas ir paklusimas tam, kas parašyta, nes „tesatiur“ nėra tik pridengiantis rūbas, moteris turi būti pasiruoši viduje.

Islame nustatyta moters apranga pagal „šariato“ reikalavimus:

1. Rūbai turi dengti visą kūną nuo galvos iki pėdų.

Įrodymas: Korano dalyje „Al-Ahzab“ pavartotas žodis „judnina“, kuris reiškia pridengti visą kūną nuo galvos iki pėdų.

2. Rūbai negali būti labai ploni arba permatomi, per kuriuos matytųsi apatiniai rūbai arba kūnas. Tokia apranga Islame draudžiama.

Įrodymas: Kartą pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pamatė savo žmonos Aišos (*tebūna Allahas ja patenkintas*) seserį Asmą, kuri buvo apsirengusi ploną apsiaustą. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) nusuko akis ir pasakė: „O Asma! Moteris, sulaukusi pilnametystės turi prisidengti savo kūną, išskyrus šitą.“ Ir jis parodė į veidą ir rankas (Abu Davud, Libas, 34).

3. Rūbai turi būti paprasti ir kuklūs, nes prisidengimo tikslas yra apsisaugojimas nuo svetimų žvilgsnių

ir užtverti kelią piktoms mintims žmonių širdyse. Todėl moters rūbai neturi atkreipti kitų dėmesio, jie neturi būti labai ryškūs ar blizgantys ir neturi būti kaip papuošalas, kuris provokuoja žmones, tokie rūbai draudžiami.

Įrodymas:

„**Ir sakyk** (pranaše Muhammedai (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*)) **tikinčioms** (moterims): **tegul nuleidžia žvilgsnius** (te nežiūri į svetimus vyrus ir į tas vyrų ir moterų kūno dalis, į kurias negalima žiūrėti) **ir** (te) **saugo savo organus** (nuo to, ką Allahas uždraudė ir tegul nerodo jų kitiems), **ir tegul nerodo** (svetimiems vyrams) **savo grožio, išskyrus tai, kas iš jų matoma** (ko nebegalima paslėpti, pavyzdžiui, drabužius,)“

Frazė „**kas iš jų matoma**“ reiškia veidą ir rankų riešus, kas matosi natūraliai, „**savo grožio**“ reiškia tas vietas ant kurių kabinami papuošalai.

4. Rūbai negali būti aptempti, kad po jais matytųsi kūno kontūrai, tokie rūbai traukia vyrų dėmesį, todėl yra draudžiami.

Įrodymas:

Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė:

„Tos moterys, kurios nešioja tokius aptemptus rūbus, kad po jais matosi kūno vietos, vaikšto ir kraipo jas, kad užkariautų vyrų širdis ir susisuka savo plaukus lyg kupranugario kupras, net tik nepapuls į Rojų, bet net nepajaus jo kvapo, kuris sklinda toli ir plačiai.“

5. Rūbai neturi būti stipriai prikėpinti, nes tai gali atkreipti vyrų dėmesį. Moteris negali išeiti į gatvę labai prisikėpinusi, nes toks elgesys laikomas nederamu.

Įrodymas:

Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė:

„Akys žvelgdamos į tai, kas uždrausta, atlieka ištvirtavimą, moteris, kuri eina šalia vyrų prisikėpinusi, yra paleistuvė“ (Muslim, Džannat 52).

Abu Huraira (*tebūna Allahas juo patenkintas*) pasakė vienai moteriai, ji buvo labai prisikėpinusi ir ėjo keliu: „Kur eini, o Abu Džabar motina?“ Ji atsakė: „Į mečetę.“ Abu Huraira (*tebūna Allahas juo patenkintas*) paklausė: „Tu prisikėpinusi?“ Ji atsakė: „Taip.“ Tada Abu Huraira (*tebūna Allahas juo patenkintas*) pasakė: „Grįžk namo ir nusiplauk savo kvepalus, nes aš girdėjau pranašą Muhammedą (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakant: „Allahas nepriims prisikėpinusios kvepalais moters maldos iki tol, kol ji nenusiplaus jų“ (Tirmizi, Adab, 35; Abu Davud, Taraddžiul 7; Nasai, Zinat 35).

Pabaigai

1. Vyrams ir moterims „fard“ (privaloma) prisi dengti kūno vietas, kurias draudžiama rodyti.

2. Moters rūbai turi pridengti kūną nuo galvos iki pėdų, neturi būti aptempti, permatomi ir labai ryškūs, kad neatkreiptų kitų dėmesio.

3. Pridengimas turi prasidėti dar duše.

4. Moteriai negalima naudotis kosmetika ar parfumerija prieš išeinant į gatvę

5. Kiekvienas musulmonas ir musulmonė turi atsiminti, kad prisidengimas yra Aukščiausiojo Allaho Nurodymas ir neturi vadovautis klaidingomis idėjomis, neva šiuolaikinėje visuomenėje tai varžo moters teises. Pridengimas net tik nevaržo moters teisių, bet atvirkščiai, saugo jos garbę ir orumą. Tokie žmonės, kurie ragina bet kokios aprangos laisvę, laikydami tai kaip vieną iš moterų laisvių, iš tiesų pastumia moteris savo kūno demonstracijai ir šitaip išnaudoja jas savo nešvariems tikslams.

6. Kiekvienas tėvas, motina ir vyras turi atkreipti dėmesį į savo vaikų auklėjimą, dukrų ir žmonių kaip apsaugoti jas nuo dabartinės pūvančios visuomenės pražūtingo poveikio. Auklėjimas turi prasidėti nuo dvasinio vystymosi ir tikėjimo raštų ir draudimų mokymosi ir vienas iš svarbiausių dalykų – prisidengimas.

VI. SANTUOKOS PRANAŠUMAS

1. Santuoka apsaugo žmogų nuo žalingo nekontroliuojamo lytinio gyvenimo

Seksualinis pasitenkinimas leidžiamu būdu, tai yra būnant santuokoje, yra pagrindinis skirtumas, kuris atskiria žmones nuo gyvulių. Lytiniai santykiai

nesant santuokoje yra paleistuvystė. Aukščiausiasis Allahas sako:

وَلَا تَقْرُبُوا الزِّنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا

„Ir nesiartinkite prie svetimavimo (venkite net priežasčių, kurios gali jį sukelti), **nes tai** (neištikimybė) yra bjaurybė (vienas iš baisiausių poelgių) ir bjaurus kelias!“ (Koranas 17/32)

Taip pat Allahas sako:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَنِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

„Iš tiesų, Allahas nurodo (Savo vergams) (laikytis) teisingumo Jo vergams, (parodyti) nuoširdų gerą poelgį ir dovanoti giminaičiui (giminaičiams); **ir susilaikymą nuo bjaurybės** (blogų žodžių ir poelgių), **neleistino** (viskam, ką Jis padarė neleistina) ir pikty darbų (žmonių atžvilgiu). **Jis įspėja, kad jūs atsimitumėte** (Allaho nurodymus) (ir juos vykdytumėte)!“ (Koranas 16/90)

Iš čia aišku, kad lytiniai santykiai ne santuokoje yra piktas veiksmas prieš Aukščiausiąjį.

2. Santuoka apsaugo musulmono akis nuo to, kas uždrausta

Nykstančio padorumo ir moralinio supuvimo fone vienintelis skydas, kuriuo galima apsaugoti mūsų jaunimą nuo ištvirtavimo, yra santuoka. „Hadisuo-

se“ jauniems rekomenduojama vesti, jei yra galimybė (Buhari, Saum, 10, Nikiah, 2, 3; Muslim, Nikiah 1, 3; Abu Davud, Nikiah, 1; Tirmizi, Nikiah, 1; Nasai, Syjam 43, Nikiah 3). Moralinis supuvimas ir palaidas gyvenimo būdas tapo 21 amžiaus visuomenės gyvenimo būdo norma. Apnuogintų moterų nuotraukos laikraščiuose ar žurnaluose tapo įprasta, taip pat televizijoje ir net gatvėje. Liūdna, kad žmonės, gyvenantys palaidą gyvenimą, yra pavyzdys kitiems, tuomet kai anksčiau, tai būtų buvusi gėda. Į juos maloniai kreipiamasi, lyg tai būtų net paskatinimas jiems už tokį gyvenimo būdą. Visa tai rodo dabartinį požiūrį į moralę. Tokiomis sąlygomis, jei musulmonas trokšta gyventi padorų gyvenimą, turi vesti ir sukurti šeimą, kad išvengtų pagundos ir pirmiausia paleistuvavimo akimis. Kitas „hadasas“ nurodo, kaip elgtis:

„O jauni žmonės! Kurie iš jūsų turi galimybę susituokti, tuokitės, nes santuoka geriau apsaugo akis nuo to, kas uždrausta, ir apsaugo jūsų širdžių nekaltumą“ (Buhari, Nikiah 23; Muslim, Nikiah 13; Abu Daud, Nikiah, 11).

3. Šeimyninis gyvenimas yra pagarbos, užuojautos ir gailėstingumo šaltinis

Vienas iš teigiamų santuokos bruožų yra abipusė meilė, pagarba, užuojauta ir gailėstingumas vienas kitam. Kuris šių jausmų niekada nepatyrė, turi galimybę juos patirti sukurdamas santuoką, nes jie atsiranda ir vystosi būtent šeimoje. Aukščiausiasis Allahas sako:

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُتَفَكَّرُونَ

„Ir tarp Jo Apreiškimų (kurie rodo Jo Didybę ir Galią) – kad Jis sukūrė jums (o vyrai) iš jūsų pačių (iš žmonių) jums porą (moterį), kad jūs su jomis gyventumėte, ir nustatė tarp jūsų meilę ir gailėstinumą (gerumą). Iš tiesų, šiame (šiame kūrime), **neabejotinai yra Apreiškimai** (akivaizdus pamokymas ir įrodymai) žmonėms, kurie mąsto!“ (Koranas 30/21)

Iš to mes sužinome, kad santuoka sukuria meilę, prierašumą ir ramybę.

4. Santuoka ugdo žmogaus atsakomybę

Kaip jau kalbėta, santuoka – tai civilinė vyro ir moters sąjunga. Šios sąjungos sudarymas įpareigoja žmogų visam gyvenimui. Tokiu būdu žmogui prasideda naujas gyvenimo etapas. Santuokoje žmogus išvengia kasdienybės, neveiklumo ir netvarkingo gyvenimo būdo, santuoka padeda jam sukurti, ar tai būtų moteris ar vyras, savo asmeninį gyvenimą, įpareigoja prieš šeimą ir vaikus.

5. Šeima vaidina svarbų vaidmenį sveikos tiek fiziškai, tiek dvasiškai ateinančios kartos ateiviai

Valstybė ir tauta turi ateitį tik tuo atveju, jei jos jaunoji karta gyvena sveikoje vertybių sistemoje. Pasaulyje didėjantis musulmonų skaičius reiškia

žmonių, kurie šlovina Aukščiausiąjį Allahą, skaičiaus didėjimą. Pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) „hadise“ sakoma:

„Tuokitės ir dauginkitės, nes aš didžiuosiuos prieš kitas bendruomenes mūsų skaitlingumu“ (Ibn Madža, Nikiah, 1).

Čia matyti, kad bendruomenės padidėjimas įmanomas tik per šeimą. Neįmanoma išauginti sveikos, atsidavusiai tėvynei, savo etniniais papročiams kartos, jei vaikai palikti gyventi gatvėje savo nuožiūra. Tokią kartą galima išauginti tik teisėtoje santuokoje auklėjant pagal Islamą, jaukioje ir šiltoje šeimos atmosferoje.

6. Santuoka pakelia žmogų į aukštesnį socialinį statusą

Mūsų visuomenės nuomonė tiems, kurie vieniši ir tiems, kurie santuokoje, niekada nebuvo vienoda. Į vienišus visada atsižvelgdavo prasčiau nei gyvenančius santuokoje, nes buvo manoma, kad pirmieji dar nėra pilnai įsisąmoninę atsakomybės jausmo. Požiūrį į gyvenančius santuokoje galima būtų išreikšti šitaip: „Tas, kuris sukūrė šeimą, sugeba ją išlaikyti ir vykdyti jai įsipareigojimus, reikalui esant galės valdyti ir šalį.“ Iš čia aišku, kokia svarbi žmogaus atsakomybė prieš artimuosius.

7. Santuoka sukuria ir stiprina giminystės ryšius, stabdo priešišumą ir antagonizmą

Iš istorijos žinoma daug įvykių, kai santuokos dėka valstybės būdamos priešiškos tapo draugiškomis.

Santuoka sujungia tautas ir bendrijas. Aukščiausiais Allahas sako:

„O žmonės! Iš tiesų, Mes sukūrėme jus iš (vieno) vyro (Adamo (Adomo) (*taika jam*)) ir (vienos) moters (Havos (Ievos)), ir (padauginus jus) padarėme jus (skirtingomis) tautomis ir gentimis, kad jūs pažintumėte vieni kitus. Iš tiesų, garbingiausias (geriausias ir verčiausias šiame pasaulyje ir Amžinajame gyvenime) iš jūsų prieš Allahą – yra geriausias pamaldume, teisingume ir garbinime. Iš tiesų, Allahas visa Žinantis, viską Nusimanantis“ (Koranas 49/13).

Vieni kitų pažinimas, apie ką kalbama šiame ajate, prasideda nuo santuokos, todėl tai nėra tik paprastas ryšių susiejimas įteisinant santuoką, bet tai yra ateities giminytės ryšių pamatas.

8. Santuoka apsaugo žmogų nuo venerinių ligų

Šeimyninis gyvenimas apsaugo žmogų nuo įvairių lytiškai plintančių ligų, toks gyvenimas neskatina paleistuvystės ir netvarkingo gyvenimo būdo, tuo tarpu milijonai žmonių šiandien serga įvairiomis ligomis, kurios dažniausiai yra palaido gyvenimo priežastis ir šis skaičius nuolat auga. Šis faktas patvirtina santuokos būtinybę. Sutuoktiniai, kurie laikosi tvarkingo gyvenimo būdo ir vykdo Aukščiausiojo Allaho Įsakymus, neužsikrės šiomis ligomis.

9. Šeiminiai santykiai tai pirma pakopa į dieviškąją meilę (meilę Allahui)

Kad žmogus būtų laimingas šiame pasaulyje ir Amžinajame pasaulyje, jis turi pažinti meilę Allahui ir

tam reikia jautrios širdies. Tikintis gali pasiekti Allaho pažinimą, jei praeis meilės, susivaldymo ir gailėstingumo etapus šiame pasaulyje. Jei jis to nepažino šiame pasaulyje, vargu ar pažins amžinajame, taigi pirma pakopa į meilę Allahui yra šio pasaulio meilės ir gailėstingumo pažinimas. Šeimyninis gyvenimas moko sutuoktinius mylėti ir užjausti ir ruošia juos dieviškosios meilės pažinimui.

VII. VYRAS – ŠEIMOS GALVA

Šeimai vadovauja vyras. Jei šeimoje nėra vyriausiojo, tada šeimoje nėra tvarkos, kiekvienas sau šeiminkas. Toks dalykas nesveikintinas Islame. Islame kiekvienas šeimos narys turi ir vykdo savo pareigas ir vyras joje yra vyriausias. Tai nereiškia, kad vyras gali daryti ką panorėjęs ar versti daryti kitus viską, ką jis liepia. Islame užrašytas nepagarbus elgesys su moterimi ir kitais šeimos nariais ir nepagarba jų teisėms. Moteris savo prigimtimi yra pažeidžiama emociškai, tuo tarpu vyras fiziškai ir psichologiškai yra stiprus. Todėl vyras ir neša ant savo pečių vyriausiojo naštą. Jis privalo:

1. Gerai elgtis su savo žmona

Vyro pareiga, kuris buvo sukurtas fiziškai ir psichologiškai labiau patvarus už moterį, yra geras elgesys su savo žmona. Korano Apreiškimai ir pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) „hadisai“ padės geriau tai suprasti. Aukščiausiasis Allahas sako:

„O jūs, kurie įtikėjote! Jūs negalite paveldėti moterų (likusių po jūsų tėvų mirties) (ir disponuoti visu jų turtu) (leisti arba uždrausti joms tuoktis) prieš jų valią. Ir netrukdykite (o vyrai) **joms** (moterims) išnešti dalį to, ką joms davėte (kaip „mahr“ – vedybinį garantinį bonusą) (kai nenorite toliau su jomis gyventi), **nebent jos** (moterys) daro akivaizdžią bjaurybę (svetimybę). **Ir elkitės su jomis** (žmonomis) su pagarba (su meile, pagarba ir užtikrinant jų teises). **Ir jei nebemylite jų** (savo žmonių), **tai** (būkite kantrūs), (nes) gali būti, kad kai jūs kažko nemėgstate, bet **Allahas tuo daro jums didelį gėrį** (palaiminimą) (apie kurį jūs nežinote).“ (Koranas 4/19)

Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sako:

„Tegul nė vienas tikintis vyras nejaučia neapykantos nė vienai iš tikinčių moterų. Jei vyrui žmona dėl ko nors nepatinka, ji taip pat turi ir tai, kas vyrui patinka“ (Muslim, Rada, 63).

Kitame „hadise“ pranašas Muhammedas sakė:

„Visada auklėkite moteris tinkamiausiu būdu, nes moteris sukurta iš šonkaulio ir labiausiai išlenkta jo dalis yra viršutinė dalis. Jei bandysi ją ištiesinti – sulaužysi, jei paliksi ją koks yra, jis ir liks kreivas, todėl visada auklėkite moteris švelniai“ (Buhari, Nikiah, 79; Muslim, Rada, 75; Tirmizi, Talak, 12).

Šiame „hadise“ sakoma, kad moteris yra sukurta gležna ir jautri, todėl su ja reikia elgtis švelniai. Net per

savo atsisveikinimo kelionę – paskutinį „hadž“, pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) vėl ir vėl ragino elgtis su moterimis gerai. Jo autoritetas ir fizinė jėga nereiškia, kad jis turi teisę elgtis su savo žmona kaip tironas, atvirkščiai, jis turi nukreipti savo jėgą į gailestį ir supratingumą, į meilę ir šeimos židinio šilumą.

2. Padėti savo žmonai sunkiuose namų darbuose

Nuolat tarp keturių sienų, užsiėmusi vaikų auginimu, valymu ir maisto gaminimu besiverčianti moteris dėl kasdienybės monotonijos ar nuovargio kartais gali neturėti laiko, pamiršti ar neatlikti kai kurių buities darbų. Tada vyras turi išreikšti supratingumą ir padėti jai atlikti kai kuriuos namų darbus, kuriuos ji nesuspėjo ar pamiršo padaryti. Negalima jos skubinti ar žeminti. Pats pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) neprikaišiojo savo žmonoms dėl kokių nors smulkių neatliktų reikalų ir net neužsimindavo apie juos.

3. Padėti žmonai ir vaikams laikytis tikėjimo kanonų

Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakydamas: „Kiekvienas iš jūsų esate ganytojas ir atsakingas už savo kaimenę“ (Bukhari, Nikah), primena apie mūsų pareigas prieš tuos, už kuriuos mes esame atsakingi. Viena iš svarbiausių šeimos galvos pareigų yra kasdieninių maldų laikymosi prižiūrėjimas jo namuose. Vyras turi išmokyti žmoną ir vaikus kaip melstis ir prižiūrėti Islamo kanonų laikymąsi.

4. Neapleisti savo žmonos atsiduodant vien maldoms

Vyras turi atlikti vyro pareigą savo žmonai, tai yra viena iš sąlygų, kuri liečia sutuoktinių harmoniją ir laimingą šeimyninį gyvenimą. Vengimas sueiti fiziškai su savo žmona yra nuodėmė, nes tai gali pastūmėti ją į neištikimybę. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) išreiškė nepasitenkinimą Usman bin Mazan (*tebūna Allahas jo patenkintas*) dėl to, kad jis pilnai atsidavė Aukščiausiojo šlovinimui ir nesiartino prie savo žmonos Huvailija (*tebūna Allahas ja patenkintas*):

„O Usman! Bijok Allaho Rūstybės! Tikrai tavo žmona turi teisę į tave, todėl saugok savo jėgas, kad atiduotum jai tai, kas jai priklauso. Kartais pasninkauk, kartais nepasninkauk ir ne visada visą naktį melskis, bet miegok dalį nakties“ (Muslim, Zavaid, 4/30).

Šeimyniniame gyvenime vyras turi dar dvi pareigas, kurios turėjo būti aprašytos pradžioje, bet mes nukėlėme jas į galą dėl jų svarbos ir smulkesnio aprašymo. Tai yra „mahr“ (vedybinis garantinis bonusas) ir materialinis aprūpinimas („nafaka“), peržiūrėsime juos Korano Apreiškimų ir pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) „hadisų“ šviesoje.

VIII. MAHR (VEDYBINIS GARANTINIS BONUSAS)

„Mahr“ – tai nustatyta pinigų arba nuosavybės dalis, kurią vyras turi atiduoti savo žmonai. Vyras pri-

valo išmokėti „mahrą“ savo žmonai ir šią pareigą jis turi įvykdyti, nes tai Allaho Nurodymas. Negali būti vedybų be „mahro“, išskyrus jeigu moteris jo atsisako. Apreiškimai ir „hadisai“ plačiai aprašo šią išmoką. Aukščiausiasis Allahas liepia būti dosniems nustatant „mahrą“.

فَاتَوْهُنَّ أَجُورَهُنَّ فَرِيضَةً

„...**duokite joms** (savo žmonoms) **„mahr“** (vedybinių garantinių bonusų) **pagal** (privalomą) **nuostatą** (iš Allaho)“ (Koranas: 4/24).

„Mahr“ tai moters teisė ir socialinė garantija. Tokiu atveju jei įvyks leistinas atsiskyrimas (privatumas), tai yra pasiliekančios dviese atskirai, tada „mahro“ įstatymas gauti moteriai pilna „mahro“ sumą įgauna galią. Tai reiškia, kad po vestuvių, kai vyras ir moteris laisva valia lieka dviese, kur niekas jiems netrukdo, net jei tuomet neįvyko jokių intymių santykių, „mahro“ įstatymas įgauna galią.

1. „Mahro“ dydis

Islamas tai teisingumo, teisumo, malonės bei gailestingumo tikėjimas. Aukščiausiasis Allahas nori palengvinti žmonių gyvenimą ir apsaugoti juos nuo nepakeliamos naštos. Aukščiausiasis Allahas sako:

„**Nė vienai sielai Allahas nepaskirs sunkesnės naštos nei yra** (Allaho suteiktos jai) galios“ (Koranas: 2/286).

Tai reiškia, kad Allahas neuždės ant žmonių tokių pareigų, kurių jis nepajėgs įvykdyti. Tai rodo, koks Allahas yra Teisingiausias ir Maloningiausias, rodydamas Savo Gailestingumą Allahas nepadarė žmogui nepakeliamo „mahro“.

Nežiūrint į tai, kad yra daug visokių aprašymų apie „mahro“ dydžius, tuo tarpu nei Korano Apreiškimuose, nei „hadisuose“ nėra nustatytas nei minimalus, nei maksimalus „mahro“ dydis. Nors pats pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) mokėjo „mahrą“ 500 dirhamų, jis nesikišdavo, jei kraičiu būdavo koks nors daiktas iš geležies ar šarvai. Abu Saliama (*tebūna Allahas jo patenkintas*) pasakojo: „Aš paklausiau Aišos (*tebūna Allahas ja patenkintas*), kokį „mahrą“ davė pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*). Ji pasakė, kad pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) savo žmonoms išmokėjo po 500 dirhamų“ (Muslim, Nikiah, 78; Abu Davud, Nikiah, 29; Nasai, Nikiah, 66). Tai rodo, kad pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) buvo dosnus duodamas „mahrą“.

Jei jaunieji būdavo neturtingi ir sumokėdavo mažiau, jis ne tik nereikalaudavo duoti didesnio „mahro“, bet atvirkščiai, net skatino kuklų „mahrą“, kad palengvintų žmonėms kelią į vedybinį gyvenimą. Geriausias pavyzdys šiame „hadise“, kur kalbama kaip pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) išleido savo mylimą dukrą Fatima (*tebūna Allahas ja patenkintas*) už Ali (*tebūna Allahas ja*

patenkintas) ir „mahr“ buvo tik karo šarvai (Abu Davud, Nikiah, 36; Nasai, Nikiah, 76).

Taigi pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) nenurodė minimalaus „mahro“ ir nenustatė jo dydžio, nežiūrint į finansines galimybes, kurie nori tuoktis.

Pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) praktika išmokant „mahrą“ turėtų būti pavyzdys visoms musulmonų bendruomenėms. Labai didelis „mahr“ suprantamas kaip materialinė ir socialinė moters garantija, bet toks „mahr“ trukdo ir uždelšia sutuoktuves, jaunieji vėlai susituokia ir daugeliui tai virsta įvairiomis fizinėmis bei psichologinėmis problemomis. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė:

„Pačios geriausios vedybos yra tokios, kurias lengviausia sudaryti“ (Abu Davud, Nikiah, 32).

Iš šio „hadiso“ aišku, kad nederėtų sukelti „mahro“ kainos ir išlaidauti vestuvėms. Kitame „hadise“ sakoma:

„Geros ir palaimintos moterys yra tos, kurios nereiškia didelio „mahro““ (Ahmad ibn Hnbal).

Tai reiškia, kad daugiau naudos bus, jei nesieksite didelio „mahro“.

2. Didžiausias „mahro“ dydis

Pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) laikais nebuvo nustatytas didžiausias „mahro“ dydis. Aukščiausiasis Allahas sako:

وَأَتَيْتُمُ إِحْدَهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا

„ir vienai iš jų (išsiskyrusiai) davėte kintarą (didelę sumą – kintaras yra dvylika tūkstančių uncijų sidabro) (turta), tai nieko iš to (turto) neimkite.“ (Koranas 4/20).

Vadinasi, „mahro“ dydis priklauso nuo vyro finansinės padėties ir jo geros valios.

Islamo istorijoje buvo atsitikimų, kai kalifas Umar (*tebūna Allahas jo patenkintas*) norėjo nustatyti didžiausią „mahro“ sumą iki 400 dirhamų, bet viena moteris paprieštaravo jam, perskaitydama Apreiškimą iš Korano ir Umar (*tebūna Allahas jo patenkintas*) tardamas: „moteris sako tiesą“ atsisakė savo ketinimo.

„Mahro“ nustatymas po pranašo Muhammedo
(*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) **epochos**

Atsižvelgdami į pasikeitusias gyvenimo sąlygas po pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) mirties, Islamo teisininkai ėmė praktikuoti „mahro“ patariamąjį standartą. Standartai buvo sukurti apginti moterų ir vyrų teises apsaugant juos nuo „mahro“ neišmokėjimo, labai mažo „mahro“ arba pernelyg didelio. Buvo nustatytas minimalus „mahro“ dydis 10 dirhamų, tokia suma yra minimali, bet gali būti padidinta atsižvelgiant į pasikeitusias gyvenimo sąlygas. Kas dėl maksimalaus „mahro“ dydžio, teisininkai atsižvelgdami į Korano Apreiškimus jo nenustatė.

„Mahro“ išmokoje galima kalbėti apie kai kurias paslėptas moralinio ir materialinio supratimo reikšmes, jame galima įžvelgti išmintį, kuri veda į abipusę meilę, pagarbą, teisingumą bei laimingą ir ilgą gyvenimą.

3. „Mahro“ svarba moteriai

Ištekėjusi moteris pradeda naują gyvenimo kelią, kuris vadinamas šeimyniniu gyvenimu. „Mahro“ dėka, nesvarbu, didelis jis ar mažas, ji jaučiasi saugiau. Ji jaučia vyro paramą ir pradeda vertinti jį. Juk kiekvienas, kuris gauna dovanas, linkęs pozityviai vertinti dovanų davėją ir jausti jam draugiškumą.

„Mahr“ moteriai yra ekonominė atrama. Aukščiausiasis Allahas viską sukūrė pagal tobulą programą, pagrįstą pusiausvyra ir teisingumu, ir įsakė žmonėms visur ir visada laikytis teisingumo, nevykdyti priespaudos ir nepažeisti žmogaus teisių, Aukščiausiasis Allahas įspėja nepažeidinėti moters teisių ir daugelyje Korano Apreiškimų nurodo išmokėti joms „mahrą“, kuris joms teisėtai priklauso.

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ
عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا

„Ir duokite moterims jų (privalomą) „mahr“ (vedybinį garantinį bonusą) iš tyros sielos (dosniai). **Jei jos** (jūsų žmonos) dovanos (iš „mahr“ – vedybinių garantinio bonuso) jums (leis naudotis), **valgykite** (naudokite) tai su malonumu gerovei.“ (Koranas 4/4).

Tai savotiškas moterų teisių manifestas, išreikštas prieš daug amžių ir aktas, kuris garantuoja jos materialinių ir moralinių teisių išpildymą visose situacijose.

Kaip anksčiau rašyta, „mahr“ tai materialinė atsparda ir ekonominė garantija moteriai. Be abejo, moteris yra silpnesnė ir jautresnė nei vyras. Aukščiausiasis Allahas sako:

„Vyrai stovi virš žmonių (joms vadovauja ir neša atsakomybę)...“ (Koranas 4/34).

Tuo pačiu parodydami, kad moterims reikia vyro apsaugos. Todėl „mahr“ yra Islamo išmintis, nes tai materialinė garantija moteriai, jei vyras su ja išsiskirtų, mirtų ar ištiktų ekonominę krizę. Tokiu atveju moteris pasinaudotų savo „mahru“ per sunkmetį ir jai būtų lengviau likus be vyro, kas dažnai nutinka šiais laikais. Taigi „mahr“ yra išskirtinė moters teisė, duota Islamo.

4. „Mahro“ svarba vyrui

Aukščiausiais Allahas sako:

وَأَتَيْنَهُمْ إِحْدَهُنَّ قِنْطَارًا

„... ir vienai iš jų (išsiskyrusiai) davėte **kintarą** (didelę sumą – kintaras yra dvylika tūkstančių uncijų sidabro) (turtą)...“ (Koranas 4/20).

Šiame Apreiškime paslėpta daug išminties. Nors iš pirmo žvilgsnio ši išmintis nukreipta į moterį, bet tai liečia ir vyrus, kurie ruošiasi vesti.

„Mahro“ išmokėjimo išmintis slepiasi vyro vidinio pasaulio atspindyje. Dosnumas arba godumas pasireiškia socialiniame gyvenime vienokioje arba kitokioje situacijoje, jei žmogus yra dosnus, tai tikrai pasireikš jo poelgiuose, taigi vyras savo veiksmais parodo savo vidinio pasaulio būseną ir savo požiūrį į Tikėjimo įstatymus. Tuo pačiu sumokėdamas „mahrą“, jis duoda aiškią informaciją nuotakos giminėms, kurie norėtų geriau pažinti jaunikį.

„Mahr“ taip pat yra indėlis į būsimos šeimos gerovę ir ramybę ir indėlis į gerą būsimosios kartos auklėjimą.

5. „Mahro“ rūšys

„Mahr“ yra moters teisė ir jis privalo būti išmokėtas. Kad būtų aišku, kaip ir kada jis turi būti išmokėtas, toliau bus aptartos „mahro“ rūšys.

„Mahr al-mu'adžal“ – „mahr“, kurio mokėjimo laikas nėra nustatytas ir išmokamas moteriai per sutuoktuves.

„Mahr al-miu'edžel“ – „mahr“, kurio mokėjimo laikas yra nustatytas ir išmokamas moteriai per sutartą terminą po sutuoktuvių.

3. Nuosavybė, tinkanti „mahru“

Remiantis tuo, kad „mahr“ yra socialinė garantija, jis turi būti tokių formų:

a) „Mahr“ turi turėti vertę;

„Mahr“ būtinai turi turėti materialinę vertę. Pavyzdžiui, namas, automobilis, pinigai ir pan. Negalima moteriai duoti „mahro“, kuris neturi jokios vertės. Pavyzdžiui, vyras gali pasiūlyti savo nuotakai: „Aš dovanoju tau kaip „mahrą“ gaivų vėją, lietų ir štai šitą žvaigždę.“

b) „Mahr“ išmokamas iš teisėtos nuosavybės;

Islamas – tai tikėjimas, esantis skaidrume ir švaramume, todėl yra draudžiama valgyti, gerti ir parduoti nešvarius, dvokiančius ir blogus daiktus. Todėl draudžiamas maistas kaip kraujas, kiauliena, spirituoti gėrimai arba vogti bei atimti daiktai ar pinigai, – tai negali būti „mahru“. Neteisėtu būdu gauti pinigai arba kita nuosavybė taip pat taip pat negali būti „mahru“.

c) „Mahr“ negali būti kažkas tiksliai nenustatyto ar neapčiuopiamo.

Dėl šeimos gerovės ateityje nuosavybė, kuri taps „mahru“, turi būti aiškiai nustatyta. Negalima nustatyti „mahro“ kokiais nors neaiškiais, miglotais pasakymais, kai neaišku, kokios vertės yra „mahr“, ar jis apsimai egzistuoja. Pavyzdžiui, jaunas negali sakyti nuotakai: „Aš tau duosiu kaip „mahrą“ vieną geltonos spalvos ypatingą daikčiuką.“ Tas geltonas daiktas gali būti gėlė, žiedas ar kokia medžiaga. Bet tokiu atveju, jei atsižvelgus į jaunųjų socialinę padėtį ir į „mahro“ kategoriją ir „mahro“ vertę vis dėl to galima nustatyti, ir moteris sutinka gauti simbolinį „mahrą“, jis gali būti priimtas.

IX. NEGATYVŪS NUOTAKOS IŠPIRKOS MOMENTAI

Nuotakos išpirka yra pinigai arba nuosavybė, kurios reikalauja nuotakos tėvai iš jaunikio. Toks reikalavimas prieštarauja Islamui. Tokios išpirkos tradicijos egzistavo tautose iki Islamo. Pavyzdžiui, vidurio Azijos tautose praktikuojamas „kalym“ tai yra išpirka už nuotaką. Apžvelgiant negatyvias „kalym“ puses galima suprasti, kodėl Islamas nepritaria tokiai praktikai.

Nuotakos tėvai reikalauja iš jaunikio atitinkamos pinigų sumos arba nuosavybės, neįvykdžius reikalaujamų sąlygų, tėvai gali neišleisti savo dukros už vyro. Gautą turtą dažniausiai pasiima nuotakos tėvas, o pati nuotaka lieka nuošalyje virsdama lyg į prekę. Aiškinimas, kad neva mes 20 metų auginame ir rūpinomės dukra, yra tiesiog primityvus ir tai uždrausta Islame. Tėvai lyg sakytų: „Mes išauginame savo dukrą, o dabar parduodame.“ Islamo teisė draudžia tokį požiūrį į moterį ir tokį jos teisių pažeidinėjimą. Kai pinigai išmokami nuotakai, tai yra „mahr“, jei pinigai išmokami jos tėvui ar jos šeimai, tai nėra „mahr“. Štai dar kai kurie negatyvūs nuotakos išpirkimo momentai:

1. Trukdymas „mahr“ išmokai

Šiais laikais be vestuvinių išlaidų, kurias išleidžia jaunasis, dar turi susimokėti ir išpirką, o „mahru“, kuris turėtų būti išmokėtas pirmiausia, tiesiog pritrūksta pinigų arba jie mano, kad išpirka, kurios išties Islame nėra, ir yra tas „mahr“, kuris neva jau

sumokėtas. Ir tai tampa priežastimi, kai „mahr“ tiesiog neišmokamas, bet Korano Apreiškimai ir pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) „hadisai“ aiškiai nurodo „mahro“ išmokėjimą. Išgalvota ir neteisinga praktika prieštariauja Allaho Nurodymams.

2. Nuotakos teisių pažeidimas

Tuomet kai „mahr“, kurį turi gauti nuotaka, išmokamas kaip išpirka jos tėvui, kuris jį pasisavina, taigi skyrybų ar vyro mirties atveju moteriai nelieka jokių socialinių garantijų.

3. Nuotakos pavertimas į „kapitalą“

Ten, kur yra priimta imti išpirką už nuotaką, manoma, kad labai gerai turėti šeimoje dukrų, nes kiekviena iš jų atneš atitinkamą pelną. Tai griežtai prieštariauja Islamui, kur nustatyta teisių visuma moteriai ir reikalaujama laikytis jų.

4. Dvigubi santykiai šeimoje

Visuomenėje, kuri praktikuoja nuotakos išpirką, egzistuoja graudi tiesa – tai tėvų diktatūra šeimoje. Ypač tarp tėvo ir dukterų atsiranda dvigubi santykiai šeimoje. Dukros žino, kad ateis diena, kai tėvas jas išleis už to, kuris sumokės daugiau. Tokia praktika atšaldo giminystės saitus, kurie turėtų vyrauti šeimoje, nors išoriškai atrodo, kad jie yra, bet tai tik vaidyba.

5. Apsunkina santuokos sudarymą

Dėl įsišaknijusios nuotakos išpirkos tradicijos jauni žmonės negali sukurti šeimos ir per patį savo amžiaus žydėjimą turi dirbti, kad uždirbtų pinigų išpirkai ir sukurtų šeimą. Tai priežastis, kai ne tik jaunuolis bet ir mergina negali sukurti šeimos. Puoselėjanti tokias tradicijas visuomenė klimpsta į netikėjimo ir nepadornumo pelkę.

6. Išpirka trukdo sukurti laimingą šeimą

Laiminga šeima tai savitarpio supratimo sukūrimas laisva moters valia. Todėl kad, kaip jau kalbėta, uždrausta ištekinti moterį be jos sutikimo.

Šeimose, kuriose egzistuoja „kalym“ praktika, mergina iki paskutinio momento nežino, kada ji ištėkės ir kas bus jos vyras, todėl kad tas, kuris sumokės reikalaujamą sumą jos tėvui, tas ir bus jos vyras. Tokiu atveju jaunavedžių meilė vienas kitam tėvui nieko nereiškia, jam rūpi tik pinigų suma, kurią jis gaus ir neverta laukti laimės ir gerovės tokioje šeimoje, kuri sukurta tokiu pavyzdžiu.

X. ŽMONA – ŠEIMOS ŽIDINIO SAUGOTOJA

Šeimos ilgaamžiškumas labai priklauso nuo moters. Žmonės sako: „Lizdą suka patelė.“ Jei moteris nesistengs išpildyti savo pareigų šeimoje, tada būtinai iškils problemų ir joks vyras, nors jis būtų turtingas ir stiprus, neišspręs jų. Apie moters pareigas šeimoje kalbama Korano Apreiškimuose ir „hadisuose“.

1. Pagrindinė moters pareiga prieš savo vyrą yra paklusti jam

Pagrindinė moters pareiga vyrui yra paklusnumas. Paklusimas vyrui lygu paklusimui Allahui, nes Aukščiausiasis pažada Rojų būtent už tai. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sako:

„Moteris įeis į Rojų, jei ji klausys vyro, penkis kartus atliks kasdienes maldas, laikysis pasninko ir saugos savo garbę“ (Ahmad ibn Hanbal).

Iš čia aišku, kad trumpiausias kelias moteriai į Rojų kartu su garbinimu eina per paklusnumą vyrui. Aukščiausiasis Allahas sako:

„...O teisios moterys yra tos, kurios visiškai paklūsta (pirmiausia, Allahui, o paskui, savo vyrui)...“ (Koranas 4/34). Tai yra, kad paklusnumas liudija apie moters teisumą.

Paklusnumo savo vyrui ribos

Nereikia manyti, kad Islamo nurodymas moteriai paklusti vyrui pavertė ją jo verge. Žodis „paklusnumas“ reiškia tokius santykius, kurie liečia šeimos gyvenimo tęstinumą. Ir toks paklusnumas kyla ne iš baimės ar tironijos, bet iš meilės, prisirišimo ir pagarbos vyrui. Moteris neturi paklusti vyrui, jei jis verčia ją daryti tai, kas yra uždrausta ar nepadoru. Ji gali nepaklusti, jei vyras liepia jai daryti tai, kas prieštarauja „šarijatui“ (Islamo teisė), pavyzdžiui, liepia nešioti jai neislamiškus rūbus, gerti spiritinius gėrimus, atsisaky-

ti šlovinti Allahą, arba vykdyti vyro pareigas, arba kai vyras prašo draudžiamų lytinių santykių (analinių).

Jei vyro reikalavimai neprieštarauja „šarijatui“, moteris turi išpildyti vyro prašymus ar pageidavimus. Tokiais atvejais Islamas nurodo moteriai paklusti savo vyrui siekiant išsaugoti ilgalaikę ir laimingą šeimą. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sako:

„Jei žmogui būtų liepta atlikti „sedžde“ (nusilenkimą kniūbsčia) kitam žmogui, aš liepčiau moteriai nusilenkti prieš savo vyrą“ (Tirmizi, Rada, 10).

Šis „hadisas“ parodo, kaip svarbu moteriai išpildyti savo vyro pageidavimus ir paklusti jam. Islamas pažada moteriai, jei ji bus paklusni savo vyrui, gaus didį apdovanojimą už savo padorų elgesį. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sako: *„Jei mirė moteris, kuria vyras buvo patenkintas, ji pateks į Rojų“* (Tirmizi, Rada, 10). Ir tai yra džiugi žinia teisioms moterims.

2. Išsaugoti savo vyro garbę ir nuosavybę

Moters pareiga saugoti namus, nuosavybę ir vyro garbę, kai jo nėra namuose. Galimai mums, gyvenantiems šiuolaikinį gyvenimą, tai sunkiau suprantama ir įgyvendinama. Kai vyro nėra, moters prisirišimas prie namų turi būti dar stipresnis ir ji turi dar labiau stengtis išsaugoti savo vyro nuosavybę ir garbę. Vyro nuosavybės švaistymas, betikslis vaikštinėjimas po parduotuves ar pasilinksminimo vietas, flirtavimas su

vyrais ar romantinių santykių užmezgimas yra griežtai draudžiamas Islame. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sako:

„Ar pasakyti jums, kokį didžiausią turtą gali įgyti žmogus? Tai teisi ir dievobaiminga žmona. Kai žiūri į ją, ji džiugina tavo akis, kai liepi, ji paklūsta. Jei palieki ją vieną, ji išlaiko tavo nuosavybę ir garbę“ (Nasai, Nikiah, 14).

Iš šio „hadiso“ matyti, kaip turi elgtis moteris, kai jos vyro nėra namie. Puoselėti pareigos jausmą vyro garbei ir nuosavybei įmanoma tik tada, kai pasiekiamas stiprus tikėjimas Allahu. Teisi ir atsidavusi moteris bus tik tada, jei ji jaučia, kad Allahas mato visus jos darbus.

3. Puoštis dėl savo vyro ir atsakyti į jo pakvietimą

Dar viena pareiga moteriai yra apsirengti gražiausiais rūbais ir išsikvėpinti geriausiais kvėpalais dėl vyro. Viename iš „hadisų“ sakoma, kad pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) teigiamai atsiliepė apie savo pasekėjo Usmana bin Mauza žmoną, kuri mėgo tvarką, puošdavosi ir kvėpindavosi dėl savo vyro (Muslim, Zavaid, 4/30). Todėl ši gera moteris galėtų būti pavyzdžiu šiuolaikinėms moterims.

Viena iš didžiausių moters klaidų yra išeiti į gatvę pasipuošusiai ir prisikvėpinusiai ir atkreipti į save bereikalingą dėmesį, o grįžus namo apsirengti senais

padėvėtais rūbais ir tokiai pasirodyti savo vyrui. Viena iš moters pareigų yra džiuginti savo vyrą jam bežiūrint į tave, kaip sakoma „hadise“.

4. Išlydėti ir sutikti vyrą su šypsena

Meilės ir pagarbos ženklas savo vyrui yra moters šypsena bei švelnus elgesys, kas gali būti labai svarbu vyrui, kuris išeina anksti rytą iš namų į darbą, kad išlaikytų šeimą, kai jis išlydimas su žmonos šypsena ir gražiais palinkėjimais (dua). Vyras pradeda dieną jausdamas palaikymą už nugaros ir lengvai nugali visus galimus sunkumus dėka jos maldų.

Pavargęs nuo dienos darbų jis žino, kad namuose jį sutiks besišypsanti, mylinti žmona, todėl stengsis grįžti kiek galima anksčiau. Nors tai neatrodo kažkas ypatinga, bet iš tiesų, tai praktinė laimės formulė, kurią siūlo Islamas. Apibūdindamas teisingos moters savybes, pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė: „*Ji džiugina vyro akis, kai jis žiūri į ją.*“

Kai kurios moterys daro didelę klaidą nebūdamos namie, kada vyras grįžta iš darbo. Toks reiškinys vadinasi vyro ir žmonos indikatorius. Rytais moteris turėtų pavalgydinti ir išlydėti savo vyrą į darbą. Tokia žmona, kuri miega, kai jos vyras išeina į darbą, o jam grįžtant namo ji kažkur vaikštinėja, negali būti teisi.

5. Prižiūrėti tvarką ir auklėti vaikus

Aukščiausiasis Allahas sukūrė vyrą ir moterį ir davė jiems skirtingas savybes ir atitinkamai su jų gamtine prigimtimi kiekvienam iš jų paskyrė pareigas.

Vyras privalo uždirbti išlaikymą savo šeimai, todėl priverstas didžiąją laiko dalį praleisti nebūdamas namie. Moteris turi būti namie ir užsiimti namų ruošia ir prižiūrėti tvarką. Nežiūrint į tai, kad supratimas „namų ruošia“ gali skirtis tarp tautų ir tradicijų, bet kai kurie momentai yra bendri. Dažniausiai moteris tvarko namus ir ruošia maistą, tai tradiciniai moters užsiėmimai ir sutampa su Islamo normomis. Kai pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) dukra Fatima (*tebūna Allahas ja ja patenkintas*) ir Ali (*tebūna Allahas jo patenkintas*) žmona paprašė, kad jis pasamdytų jai tarnaitę, kuri padėtų malti grūdus ir nešti vandenį, pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) atsakė:

„O Fatima! Bijok Allaho, vykdyk Jo Nurodymus, atlik visus namų ruošos darbus ir, kai eisi miegoti, 33 kartus ištark: „Subhan Allah“ (Allahas yra Nepriekaištingiausias), 33 kartus „Alhamdulillah“ (visa šlovė priklauso tik Allahui), 34 kartus „Allahu Akbar“ (Allahas yra Didingiausias). Gausis 100 kartų ir tai tau bus geriau nei tarnaitė“ (Buhari, Fadail al ashab 5, Humus 6, Nafaka 6, 7, Da'avat 11; Musli, 80; Tirmizi, Da'avat 24; Abu Davud, Haradž 20, Adab 109).

Tokiu būdu pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) paaiškino, kad moteriai geriau pačiai užsiimti namų ruošos darbais. Užsiimti namų tvarka nėra tironija ar neteisumas prieš moteris. Nes tada moteris valdo situaciją namuose ir neša atsakomybę. Šitaip moteris prisiima dalį šeimos atsakomybės, padeda savo vyrui ir yra ramstis jam. Tokia savire-

alizacija leidžia moteriai pasijusti namų šeimininke ir pasididžiavimą. Tuo tarpu vyras turi visada pastebėti, kada jai sunku, girti ją ir laikas nuo laiko dovanoti jai dovanas.

Jei vyrai ir moterys laikysis savo pareigų šeimoje, Allaho Valia tokios šeimos bus stiprios ir stipriu visuomenės ramsčiu, kur savo ruožtu žmonės žinos, laikysis ir pildys savo pareigas.

POLIGAMIJA (DAUGPATYSTĖ) ISLAME

Viena iš labiausiai aktualių temų Islame yra daugpatystė. Daugpatystė nėra Islamo nuopelnas, istorijoje matyti, kad beveik visose senovės bendruomenėse tokie reiškiniai vyko. Yra daugybė pavyzdžių, kai po karo likus mažai vyrų, tokia praktika buvo vykdoma, tokiu būdu tai tapo norma daugelyje visuomenių. Bėgant laikui tai virto į piktnaudžiavimą ir moterų garbės ir orumo bei teisų pažeidinėjimą.

Kitaip tariant, sistema, skirta apsaugoti moteris ir jų teises, tapo seksualinio moterų išnaudojimo priemone. Turėti daug žmonių tapo madinga ir prestižiška. Daugpatystė iki Islamo buvo plačiai praktikuojama tarp arabų, vyras galėjo turėti tiek žmonių, kiek nori. Atėjus Islamui ši poligaminė anarchija negalėjo likti be dėmesio. Aukščiausiasis Allahas sako:

فَأَنكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبْعَ
فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
ذَلِكَ أَذْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا

„... tai veskite (kitas) (iš) tas, kurios jums patinka, moteris – dvi, (arba) tris, (ar) keturias. Ir jei bijote, kad nebūsite teisingi (tarp kelių žmonių), tada (tuokitės) (tik) su viena arba pasitenkinkite tuo, ką turite po ranka (sugulove, kurią turite) (čia kalbama apie verges, kurios galbūt nereikalaus tokio pat „mahr“ – vedybinio garantinio bonuso, kuris yra įprastas tarp

laisvųjų; dažniausiai tokiu atveju vergėms kaip „mahr“ buvo suteikiama laisvė).“ (Koranas 4/3).

Šitaip Allahas nubrėžė leistinas poligamijos ribas, padarydamas galą neteisybei ir anarchijai arabų visuomenėje, kuri ir taip buvo perpildyta paliktų, vienišų moterų, kurios buvo panaudotos, o vėliau tiesiog išmestos.

Kaip matyti, daugpatystė nėra Islamo naujovė. Islamas apribojo žmonių skaičių ir nustatė taisykles, tuo pačiu apgindamas moterų teises ir sutvarkydamas sistemą. Mes turėtume teisingai suprasti daugpatystę Islame, nes neturėdami žinių nesuprantame visų reikšmių ir galime lengvai pakliūti į Islamo priešų melagingos propagandos pinkles, kurie išnaudoja šią temą, kad diskredituotų Islamą. Tie žmonės sako, kad Islamas pažeidžia moterų teises ir daugpatystė yra privaloma. Nors Koranas sako, kad daugpatystė tik leidžiama. Jei mes atkreipsime dėmesį į šio paskutinio Korano Apreiškimo pabaigą, matysime, kad daugpatystė yra tik sąlyga, kurią Aukščiausiais Allahas nurodė kaip teisingumo išpildymą, teisingumo tiek materialaus, tiek nematerialaus. Allahas sako:

„...Ir jei bijote, kad nebūsité teisingi (tarp kelių žmonių), tada (tuokitės) (tik) su viena...“.

Svarbi santuokos sąlyga čia yra teisingas vyro elgesys prieš savo žmoną. Jeigu mes pažvelgsime į šiuolaikinę šeimą, pamatysime, kad sunku nustatyti ir išlaikyti visas teises net vienos moters, tai ką kalbėti apie keleto moterų teises? Aukščiausias Allahas sako:

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ
وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

„Ir jūs (o, vyrai) niekada negalėsite būti (visiškai) sąžiningi tarp žmonių (meilės atžvilgiu), **net jei labai stengsitės. Nevenkite** (tos, kurią mylite mažiau) bet koku išsisukinėjimu, kad nepaliktumėte jos tarsi pakibusios (tos, kuri nei žmona, nei išsiskyrusi). **Ir jei jūs susitvarkysite** (savo reikalus) (santykiuose su žmonomis) ir vengsite (Allaho bausmės) (stenkitės būti teisingi kiek tik galite), **tai tikrai Allahas yra Atleidžiantis**, (ir) **Gailestingiausiasis!**“ (Koranas 4/129).

Iš čia matyti, kad beveik neįmanoma būti teisiu turint daugiau nei vieną žmoną ir darytina išvada, kad daugpatystė leidžiama tik esant būtinybei bei laikantis tam tikrų sąlygų. Žinoma čia reiktų paminėti ir daugpatystės išmintį Islame.

Daugpatystės išmintis Islame

1. Moterų daugiau nei vyrų

Dažniausiai moterų būną daugiau nei vyrų, joms sunkiau ištekti už vyro, todėl daug moterų yra neištekėjusių, štai čia ir slepiasi Islamo išmintis dėl daugpatystės. Neištekėjusios moterys arba našlės jei nori, gali tapti antra, trečia arba ketvirta musulmono žmona.

2. Moterų aprūpinimas, jei jos liko be aprūpinimo ir nuosavybės

Kaip sakyta pradžioje, vyrų yra mažiau nei moterų. Dar prisideda tokie faktoriai kaip autokatastrofos, karai, įvairūs nelaimingi atsitikimai fabrikuose ar kasyklose. Pavyzdžiui, šalyse, kurios dalyvavo Antrajame pasauliniame kare, vyrų skaičius žymiai sumažėjo.

Islamas leido daugpatystę, kad būtų kuo mažiau problemų, kurios iškyla dėl vyrų skaičiaus sumažėjimo vykstant karams ar katastrofoms. Toks leidimas yra tikslas apsaugoti vienišas moteris, kurios liko be aprūpinimo, suteikti joms galimybę gyventi švarų, nenuodėmingą bei padorų šeimyninį gyvenimą, kuris įmanomas tik sudarius santuoką. Tapti antra (trečia, ketvirta) žmona moteriai, kuri liko be išgyvenimo priemonių, kuriai būtina apsauga ir aprūpinimas, o tai reiškia socialines garantijas.

3. Visuomenės apsauga nuo nepadoraus gyvenimo

Aukščiausiojo Allaho Įstatymai žmonėms yra nustatyti pagal jų žmogiškąją prigimtį. Aukščiausiasis sukūrė žmones skirtingus ir apdovanojo įvairiausiais ypatumais. Kai kurie žmonės stiprūs, kiti silpni. Ši taisyklė galioja ir dėl potencijos. Pavyzdžiui, vienam vyrui pakanka vienos moters, kitam gi reikia dviejų ir daugiau. Aukščiausiais Allahas nurodė leidžiamas ribas vyrui.

Kurio žmona dėl kokių nors priežasčių ar dėl ligos negali patenkinti vyro, jis gali vesti antrą. Bet yra sąlygos – vyras turi elgtis lygiai ir teisingai su visomis savo žmonomis. Būtų visiškai neteisinga, jei

vyras vedęs antrą žmoną, pirmąją paliktą ar išvartų iš namų ar kitaip ignoruotų ją, kuri metų metais buvo jo atspirtis ir užnugaris.

Vakarų teisininkai mano, kad būti ne vienintele vyro žmona yra jos teisių pažeidimas. Tai klaidingas požiūris į lygybę ir negali būti objektyvus, nes uždraudus vyrui daugpatystę, kuris dėl kokių nors priežasčių nepatenkintas savo žmona nė kiek negina moterų teisių, bet atvirkščiai, žemina jas. Tai gali pastūmėti vyrą į nesantuokinius santykius, įsigyti meilužę ar ieškoti pasitenkinimo už pinigus. Kiekvienas sąžinės turintis žmogus, sugebantis objektyviai įvertinti vis labiau pūvančią vakarų moralę, lengvai supras kodėl Islamas leidžia daugpatystę.

Išvada:

1. Poliginija egzistavo ilgą laiką iki Islamo.
2. Islamas apribojo poliginiją iki keturių žmonių.
3. Daugpatystė nėra Islamo įstatymas, bet tik leidimas. Tai leidimas tam tikromis aplinkybėmis ir nustatytomis sąlygomis.
4. Privaloma būti vienodai teisingam visoms žmonoms.
5. Daugpatystė nepažeidžia moterų teisių.
6. Pagrindinis daugpatystės motyvas – apginti vienišas moteris ir apsaugoti visuomenės moralę.

Priminimas

Islame pirmenybė skiriama monogamijai, bet esant būtinybei leidžiama ir daugpatystė. Kai kuriose musulmonų bendruomenėse laikas nuo laiko atsiranda piktnaudžiavimų šiuo klausimu. Vyrų, manydami, kad pildo Aukščiausiojo Įsakymus, veda kelias žmonas, nors patys vargiai gali išlaikyti vieną, šitaip pažeisdami moters teises. Islame daugpatystė nenurodoma, bet leidžiama ir, kol vyras negali aprūpinti savo žmonos viskuo, kas būtina (būstas, maistas, rūbai ir kt.), jis neturi teisės vesti antros (trečios, ketvirtos) žmonos.

Kai kurie nepadorūs vyrai pasinaudoja šiuo Islamo leidimu, kad galėtų patenkinti savo žemas aistras. Jie veda ir po trumpo laiko išsiskiria. Kad netaptų tokio piktnaudžiavimo auka, musulmonė turi labai dėmesingai įvertinti šią situaciją. Moteris, kuriai pasiūlyta tapti antrąja žmona, turėtų skrupulingai viską išsiaiškinti, kuo geriau pažinti tą vyrą, sužinoti tikrus jo ketinimus ir tik po to priimti sprendimą.

PRANAŠO MUHAMMEDO
(TEBŪNIE JAM TAIKA IR ALLAHO PALAIMA)
DAUGPATYSTĖS PRIEŽASTYS IR
PASLĖPTOS REIKŠMĖS

Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) siųstas kaip malonė pasauliams yra pavyzdys mums šeimyniniame gyvenime ir visose kitose sferose. Mūsų pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) nebuvo pirmasis, kuris turėjo daug žmonių. Kad prieš jį buvę pranašai taip pat turėjo daug žmonių, tai istorinis faktas. Tarp jų pranašas Ibrahimas (Abraomas) (*taika jam*), pranašas Suleimanas (Saliamonas) (*taika jam*) ir Daudas (Dovydas) (*taika jam*).

Šiandien kai kurie krikščionių ir judėjų misionieriai panaudoja mūsų pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) daugpatystę kaip priemonę Islamo diskreditacijai. Neva pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) buvęs eilinis žmogus, pasidavęs savo aistroms. Tai ne kas kita, kaip pasaulio Šviesos kūrimo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) įžeidinėjimas, vedamas aklo neapykantos fanatizmo.

Kaip mes jau kalbėjome, daugelis pranašų turėjo keletą žmonių. Aukščiausiasis Allahas sako:

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً

„(Politeistai sako: „Jei tu esi Allaho pasiuntinys, tai kodėl tu tuokiesi?“, bet) **ir prieš tai Mes išsiuntėme pasiuntinius** (iš žmonių) prieš tave (o Muhammedai (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*)) ir kūrėme (davėme) jiems sutuoktines (žmonas) **ir palikuonis** (vaikus) (Ir politeistai taip pat sako: „Jei tu esi Allaho pasiuntinys, tai kodėl tu mums neparodai tokių stebuklų, kurių mes iš tavęs reikalaujame?“)...“ (Koranas 13/38).

Musulmonams bus naudinga susipažinti su giluminėmis mūsų pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) daugybės santuokų priežastimis.

1. Santuoka su Hadidža bint Huvailid (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Pirmas pranašo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) žingsnis į šeimyninį gyvenimą buvo santuoka su Hadidža (*tebūna Allahas ja patenkintas*), kuriai tada buvo 40 metų, o pranašui Muhammedui (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) 25 metai. Pačiais sunkiausiais jo gyvenimo periodais teisiųjų motina Hadidža (*tebūna Allahas ja patenkintas*) negailėjo jam nei jėgų, nei išteklų, kad padėtų jam. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) praleido su ja

didžiąją dalį savo gyvenimo ir iki pat jos mirties nevedė antrą kartą.

2. Santuoka su Saud bint Zama (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Pranašas vedė šią 55 metų moterį su vaikais, kuri prarado vyrą persikeliant (Hidžra) į Etiopiją, kad ji neliktų viena ir turėtų paguodą. Tokiu būdu jis išgelbėjo ją nuo sielvarto ir vienatvės.

3. Santuoka su Aiša (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Tai vienintelė pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) žmona, kuri ištekėjo būdama skaisti. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) vedė ją, nes pastebėjo joje aštrų protą ir gebą įsisavinti visas tikėjimo žinias. Kad pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) nesuklydo ją išsirinkdamas tapo aišku po jo mirties, kai Aiša (*tebūna Allahas ja patenkintas*) aiškino jo pasekėjams Koraną, „hadisus“ ir Islamo teisę.

Aiša (*tebūna Allahas ja patenkintas*) buvo jo artimiausio ir mylimiausio draugo Abu Bakr (*tebūna Allahas jo patenkintas*) dukra ir tas faktas turėjo didelę reikšmę šiose vedybose.

4. Santuoka su Hafsa bint Umar (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Teisiųjų motina Hafsa (*tebūna Allahas ja patenkintas*) gyveno vienatvėje ir sielvarte po to, kai mūšyje

prie Badros žuvo jos vyras. Jos tėvas Umar (*tebūna Allahas jo patenkintas*) pasiūlė ją vesti Usmanui (*tebūna Allahas jo patenkintas*) ir Abu Bakr (*tebūna Allahas jo patenkintas*), bet jie atsisakė. Tada pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) vedė Hafsa (*tebūna Allahas ja patenkintas*), kad nudžiugintų ją ir jos tėvą.

5. Santuoka su Zeinab bint Huzaima (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Po to kai pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) vedė Hafsa (*tebūna Allahas ja patenkintas*), jis dar vedė teisiųjų motiną Zeinab (*tebūna Allahas ja patenkintas*). Jos vyras žuvo mūšyje prie Badros ir ji liko viena. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) ištiesė jai pagalbą ranką ir išgelbėjo ją nuo vienvėdės.

6. Santuoka su Zeinab bint Džachš (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Teisiųjų motina Zeinab (*tebūna Allahas ja patenkintas*) buvo pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) tetos iš tėvo pusės dukra ir priklausė kilmingai šeimai. Nežiūrint į tai, kad visą laiką Zeinab (*tebūna Allahas ja patenkintas*) šeima norėjo atiduoti ją pranašui Muhammedui (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) į žmonas, jis paprašė jos rankos savo įvaikintam sūnui Zaid (*tebūna Allahas jo patenkintas*). Nors Zeinab (*tebūna Allahas ja patenkintas*) ir Zaid (*tebūna Allahas jo patenkintas*) nesutarė ir netiko vienas kitam dėl daugelio priežasčių, vis tik Zeinab (*tebūna Allahas*

ja patenkintas) šeima nenorėdama įžeisti pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) atidavė ją į žmonas Zaid (*tebūna Allahas jo patenkin-tas*). Jaunųjų bendras gyvenimas nesitęsė ilgai, nors pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) ir stengėsi išsaugoti jų santuoką sakydamas Zaidui (*tebūna Allahas jo patenkintas*):

„Laikyk savo žmoną šalia savęs“.

Vis tik jų šeima iširo ir po skyrybų baigian-tis „iddat“ laikotarpiui, buvo atsiustas Korano Apreiškimas:

رَوَّجَتْكَهَا لَكَيَّ لَا يَكُونُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرْجٌ فِي أَزْوَاجٍ
أَدْعِيَّائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا

„...Mes sutuokėme tave (o pranaše Muhammedai (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*)) su ja, kad tikintiesiems nekiltų sunkumų įvaikintų sūnų žmonių atžvilgiu, kai jie (jų įvaikiai) **patenkina savo troškimus jų** (žmonių) atžvilgiu (susituokia, užmezga intymumą ir tada išsiskiria) (per šią pranašo Muhammedo (*tebū-nie jam taika ir Allaho palaima*) santuoką Visagalis Allahas panaikino iki islamišką paprotį, kai žmogui buvo uždrausta išsituokusi įvaikinto sūnaus žmona)... (Koranas 33/37).

Iš šio Korano Apreiškimo aišku, kad pats Aukščiausiasis norėjo, kad pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) vestų Zeinab (*tebūna Allahas ja patenkintas*). Tai reiškia, kad nuo

šiol galima vyrui vesti savo įvaikinto sūnaus žmoną, skyrybų ar jo mirties atveju, tuo tarpu kai pas arabus iki šiol buvo tai draudžiama. Po Allaho Įsakymo pranašui Muhammedui (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) vesti Zeinab (*tebūna Allahas ja patenkintas*) tapo aišku, kad įvaikintas sūnus yra ne tas pats, nei tikras tėvas.

7. Santuoka su Umma Salama (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Teisiųjų motina Umma Salama (*tebūna Allahas ja patenkintas*) yra viena iš pirmųjų musulmonių, ji viena iš tų, kuri dalyvavo persikėlime (Hidžra) į Etiopiją, kad išvengtų persekiojimo. Jos vyras žuvo mūšyje prie Uhudo ir ji liko viena su našlaičiais vaikais. Jai piršosi pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasekėjai Abu Bakras (*tebūna Allahas jo patenkintas*) ir Umaras (*tebūna Allahas jo patenkintas*) bet ji atsisakė ir priėmė pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasiūlymą ištekdama už jo. Umma Salama (*tebūna Allahas ja patenkintas*) buvo labai įžvalgi moteris ir buvo neįkainojama pagalbininkė dėl klausimų, kurie liečia moteris.

8. Santuoka su Umma Habiba (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Umma Habiba (*tebūna Allahas ja patenkintas*) buvo vieno iš Mekos pagonių lyderio Abu Sufjano dukra. Ji viena iš pirmųjų priėmė Islamą ir atliko su savo vyru persikėlimą (Hidžra) į Etiopiją, kad išvengtų persekiojimo. Ten jos vyras priėmė krikščionybę ir po to mirė. Umma

Habiba (*tebūna Allahas ja patenkintas*) liko viena tarp krikščionių svetimoje šalyje. Ji negalėjo grįžti į Meką, nes būtų pakliuvusi į Abu Sufjano rankas. Tada pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) nusiuntė žinią Etiopijos valdytojui dėl savo ketinimo vesti Umma Habiba (*tebūna Allahas ja patenkintas*). Šios santuokos prasmė yra ta, kad Umma Habiba (*tebūna Allahas ja patenkintas*) neliktų viena tarp krikščionių svetimoje šalyje. Be to, Abu Sufjan sužinojęs, kad pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) vedė jos dukrą, mažiau persekiojo musulmonus.

9. Santuoka su Džuvairii bint Haris (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Mūšyje prie Muraisi musulmonai sumušė netikinčių kariuomenę ir paėmė į nelaisvę 700 belaisvių, tarp kurių buvo vienos iš judėjų genties vado Banu Mustalik dukra Džuvairija (*tebūna Allahas ja patenkintas*). Šiame mūšyje žuvo jos vyras ir ji atėjusi pas pranašą Muhammedą (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pati pareiškė norą įgyti laisvę. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sutiko ir net pats sumokėjo išpirką už ją. Kai Džuvairijos (*tebūna Allahas ja patenkintas*) tėvas atėjo jos pasiimti, ji pareiškė, kad nori likti Medinoje ir ištekėjo už pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*). Pranašui Muhammedui (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) tuo metu buvo 60 metų. Šios santuokos reikšmė yra ta, kad imdamas į žmonas vieno iš judėjų genties vado dukrą, šitaip visą šią gentį paraginti priimti Islamą. Šių vedybų dėka daug belaisvių priėmė Islamą.

10. Santuoka su Safija bint Huvei (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Jos tikras vardas yra Zeinab (*tebūna Allahas ja patenkintas*). Jos tėvai buvo žymūs žydai. Jos tėvas – vienas iš žydų genties Banu Nadr vadų, o motina iš žydų Banu Kuraiz genties. Mūšyje prie Chaibaro tvirtovės, kur musulmonai nugalėjo žydus, Zeinab (*tebūna Allahas ja patenkintas*) papuolė į nelaisvę. Ji buvo atiduota į žmonas pranašui Muhammedui (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) ir gavo pravardę „Safija“, kas reiškia „vado dalis“.

Šios santuokos reikšmė, apsiginti nuo žydų neapykantos ir jų pasalūniškų kėslų. Ir iš tiesų, ši santuoka sušvelnino žydų ir musulmonų santykius.

11. Santuoka su Marija (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Kai pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pakvietė Egipto valdytoją priimti Islamą, šis atsiuntė savo dukrą Mariją (*tebūna Allahas ja patenkintas*) kaip dovaną pranašui Muhammedui (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*). Marija (*tebūna Allahas ja patenkintas*) priėmė Islamą ir pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) vedė ją. Iš šios santuokos jiems gimė sūnus Ibrahim. To rezultatas – egiptiečiai ėmė simpatizuoti Islamui ir net išlaikė neutralitetą musulmonų kare prieš Bizantiją.

12. Santuoka su Maimuna bint Haris (*tebūna Allahas ja patenkintas*)

Maimuna (*tebūna Allahas ja patenkintas*) buvo pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) dėdės Abas svainė. Ji buvo paskutinė pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) žmona. Ją vesti jam pasiūlė jo dėdė Abas praėjus metams po Hudaibijo taikos sutarties, kai Medinos musulmonai atitinkamai taikos sąlygoms galėjo netrukdomai ateiti į Meką ir aplankyti Kaabą. Šios santuokos reikšmė yra ta, kad būtų ištiesta pagalbos ranka musulmonei, kuri liko viena tarp Mekos pagonių ir tuo pačiu parodyti gerą valią Mekos gyventojams. Šis veiksmas pasirodė savalaikis ir davė vaisių. Mekos pagonyms ėmė kalbėti: „Muhammedas vis dar palaiko ryšius su savo žemiečiais“ ir daugeliui iš jų suminkštėjo širdys.“

Pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) santuokos nebuvo sudarytos dėl pasitenkinimo ar linksmybių. Juk Allaho pasiuntinys Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) panorėjęs galėjo vesti bet kurią jam patinkančią merginą, bet daugiausia jo žmonos buvo moterys su vaikais, kurioms reikėjo pagalbos ir apsaugos. Didžioji dalis jo santuokų įvyko, kai jam jau buvo apie 60 metų. Neprotinga aptarinėti, kad 60 metų žmogus, vedęs nejaunas našles, siektų savo aistrų, kas neduotų jam nieko, išskyrus papildomą naštą. Pagrindinė jo santuokų priežastis buvo rūpestis bejėgėmis našlėmis, vienišų musulmonių atskyrimas nuo pagonių ir krikščionių aplinkos, nemusulmonų tradicijų atmetimas ir sąjunga su jai artimais žmonėmis.

ŠEIMOS PLANAVIMAS ISLAME

Šeimos gimstamumo planavimo praktika buvo ir anksčiau, kaip ir egzistuoja dabar. Šiandien ši praktika tampa vis platesnė ir įvairesnė. Ypač plačiai ši propaganda plinta tose šalyse, kur gyvena daug musulmonų, nemokamai dalijamos apsaugos priemonės nuo pastojimo. Toliau bus rašoma, kokia situacija šiuo klausimu Islamo Tikėjime ir kaip ši religija atsižvelgia į gimstamumo kontrolę.

Gimstamumo kontrolė – tai priemonės, kuriomis užkertamas kelias nėštumui, jas galima būtų suskirstyti į tris kategorijas: natūralios, medicininės ir chirurginės. Gimstamumo kontrolės tikslas – neleisti moteriai pastoti arba neleisti gimdyti jei ji jau yra nėščia.

I. TRUMPA GIMSTAMUMO KONTROLĖS ISTORIJA

Kiekviena visuomenė naudojo savas nėštumo nutraukimo priemones. Faktas, kad pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) pasekėjai klausė apie „’azal“ (akto nutraukimas prieš išsiveržiant sėklai) rodo, kad tais laikais tai vykdavo.

Pati gimstamumo kontrolės idėja, kaip šiuolaikinė koncepcija, gimė 18-ame amžiuje, apie ją dabar kalbama spaudoje, per radiją ar televiziją. Šios koncepcijos pagrindus davė vienas anglų ekonomistas Maltusas, kuris priėjo išvadą, kad gyventojų skaičius didėja per greitai ir pramonės ištekliai tiesiog nespėja paskui, todėl gamtinių išteklių visiems neužteks ir tai neišvengiamai baigsis totaliniu skurdu ir badu. Šitaip Maltusas tapo pirmuoju, kuris suformulavo šeimos planavimo koncepciją arba gimstamumo kontrolę ir moksliskai ją įtvirtino. Maltusas siūlė žmonėms tuoktis vėliau arba visai nesituokti remdamasis tuo, kad tik šitaip galima išlaikyti gyventojų ir išteklių balansą.

Šito rezultatas – Prancūzijoje ir Amerikoje vyko tyrimai siekiant atrasti būdą, kuris pilnai apsaugotų moterį nuo nėštumo. XIX amžiaus gale buvo vykdomi tyrimai atrandant sterilizacijos metodus vyrams ir moterims.

Tokiu būdu gimstamumo kontrolės tyrimai prasidėjo Didžiojoje Britanijoje, XIX amžiaus gale paplito po visą Europą ir Ameriką.

Reikėtų atkreipti dėmesį, kad gimstamumo kontrolės koncepcija sutapo su dideliu Europos ir Amerikos industrinio išsivystymo ir ekonomikos pakilimo laikotarpiu. Atsižvelgiant į tokią pasaulėžiūrą reiškia, kad kiekvienas gimęs vaikas matomas kaip konkurentas su jau gyvenančiais žmonėmis, jis naudos jų maistą, jų sukurtą gerovę, kuria jie privalės dalintis. Vakarų visuomenės nesugebėjimas aukoti ir dalintis yra gimstamumo kontrolės paplitimo ir populiarumo priežastis.

II. GIMSTAMUMO KONTROLĖS PALITIMO EUROPOJE PRIEŽASTYS

1. Vakarų visuomenėje šeimos sąvoka prarado prasmę

Vakarų visuomenės šeimos ryšiai yra silpnesni ir ne tokie tvirti nei rytų šalyse. Kai kurių krikščioniškų konfesijų skyrybų draudimas skatina vyrus ir moteris pasiduoti nesantuokiniams santykiams, nes jie negali išsiskirti. Dėl to sutuoktiniai, kurių santykiai atšalo ir dėl draudimo negalėdami išsiskirti, visomis išgalėmis stengdavosi nesusilaukti vaikų, kad tai vėliau jiems netaptų našta ir atsakomybe. Todėl sutuoktiniai, kurie nepageidavo vystyti šeimyninių santykių, pirmenybę atidavė gimstamumo kontrolei.

2. Moterys atiduotos industrijai

Po Antrojo pasaulinio karo vakarų šalyse dėl didelio vyrų žūties skaičiaus jautėsi darbo jėgos trūkumas. Todėl į gamyklas ir fabrikus masiškai buvo priimanamos dirbti moterys, taigi ekonomikos atstatymas krito ant moterų pečių. Verslo savininkams buvo svarbu nesuteikti moterims galimybės gimdyti, kad neprarastų darbo jėgos ir nesumažėtų darbo efektyvumas. Kol buvo pradėta diegti ši moterų fizinei ir psichinei sveikatai žalinga praktika, gimstamumo kontrolės samprata tyliai, bet sėkmingai įsimetė į pasaulinę ir moterys pradėjo ją suvokti kaip emancipacijos produktą ir lygybės su vyrais ženklą, kuris atvėrė kelią tolesnei šios idėjos plėtrai ir sklaidai.

3. Paplito nesantuokiniai santykiai

Susilpnėję šeiminiai ir giminystės ryšiai tapo nesantuokinių santykių priežastimi. Pagarbos ir orumo stoka ėmė reikštis tuo, kad moterys ėmė prekiauti savo kūnu, seksas tapo vertybė. Vienintelis trukdis vystant sekso industriją buvo galimas nėštumas. Ir kai vakarai nusprendė atsiduoti savo aistroms, jie įteisino gimstamumo kontrolę. Kaip matyti, tai priedė iki to, kad vakarų moralinis supuvimas pasiekė savo apogėjų.

4. Egocentrizmas ir godumas

Labiausiai paplitusi vakarų visuomenės liga – egoizmas. Tokios visuomenės žmonės nemoka ir nenori dalintis. Jie užsiėmę savo užgaidomis, jiems nereikia vaikų, kurie atima energiją, laiką ir reikalauja gebėjimo paaukoti save. Todėl vakarų visuomenės nuomonė apie vaikus grindžiama kaip materialinės netekties ar net skurdo baime. Atsiranda žmonių, kurie tvirtina, kad dėl gimstamumo didėjimo žmonija pasmerkta pražūčiai. Visa tai rodo, kad žmonės akli nesuskaičiuojamoms Aukščiausiojo dovanoms. Villiamo Cruksio tyrimai ir jo klaidingos išvados toli gražu nepasitikėti. Visagaliu yra dar vienas vakarietiško mentaliteto rodiklis. Villiamas Cruksas 1868 metais manė, kad per 30 metų kviečiai nustos augti ir žmonės pradės mirti iš bado. Tačiau po 30 metų pradėjo auginti tiek kviečių, kad JAV ir Argentina pradėjo deginti perteklinius grūdus. Nors vakarai jau beveik įvaldė visus žemės išteklius, godumas neleisdžia jiems pasisotinti ir jie su dideliu užsidegimu ėmėsi gimstamumo kontrolės

programos. Gimstamumo kontrolės praktika plačiai paplito XIX amžiuje ir davė vaisių gimstamumo sumažėjimo forma, o tai buvo suvokiama kaip tikra sėkmė.

III. VAKARUOSE IŠKILUSIOS PROBLEMOS DĖL GIMSTAMUMO KONTROLĖS

1. Palaidas seksas

Priemonių prieš pastojimą plėtotė paskatino visuotinę palaidą seksą. Seksualiniai santykiai tapo „saugūs“, nes „negrėse“ pastojimas ir žmonės ėmė paprasčiau žvelgti į nesantuokinius veiksmus, moralės kritimas tapo masinis net tarp kunigų, kurių pareiga turėtų būti moralės stiprinimas.

2. Venerinių ligų paplitimas

Visuotinis palaidas seksas paskatino įvairių venerinių ligų plitimą. Populiarus gyvenimas nesusituokus vakarų šalyse visiškai atitolino žmones nuo fizinės ir dvasinės švaros ir tai tapo venerinių ligų plitimo priežastimi, kas iš tiesų tapo grėsme ateinančios kartos egzistencijai.

3. Senstanti populiacija

Didelio masto gimstamumo kontrolės rezultatas yra visuomenės senėjimas. Visuomenė, kuri jau pamiršo, kaip atrodo jaunimas, ėmė ieškoti būdų, kaip atsikratyti daugybės raukšlėtų, nervingų ir egoistiškų senų žmonių ir rado išeitį – tai senelių namai. Vakarų visuomenė virto į pagyvenusių žmonių ir senelių visuomenę.

Galiausiai vakarų šalys suprato savo politikos klaidą ir, peržiūrėjusios esamas koncepcijas, ėmė skatinti gimstamumą.

IV. ISLAMO POŽIŪRIS Į GIMSTAMUMO KONTROLĘ

Kad geriau suprastume Islamo požiūrį šiuo klausimu, reikėtų išsiaiškinti priežastis, kuriomis paprastai remiasi tie, kurie tiki gimstamumo kontrolės tikslingumu arba šeimos planavimo nauda. Šiais laikais šeimos planavimo praktikos priežastys musulmonų visuomenėje yra šios:

- a) brangstantis pragyvenimas ir skurdas;
- b) baimė dėl bado;
- c) paplitusi nuomonė, kad išauginti ir išauklėti daug vaikų neįmanoma arba labai sunku;
- d) moterų nenoras gadinti savo figūrą;
- e) žindančios moters nerimas, kad nėštumas pakenks jau esamam vaikui.

Su dideliu liūdesiu reikia pažymėti šį faktą, kad daugelis musulmoniškų valstybių būdamos trečiojo pasaulio šalys ir patirdamos sunkią ekonominę bei socialinę būklę tapo vis populiarejančios gimstamumo kontrolės praktikavimo aukomis. Turtingos šalys teikdamos ekonominę pagalbą tuo pačiu dar labiau skatina minėtą praktiką. Turėtume priminti mūsų Tikėjimo broliams, kad visuomenė, kuri bijo gimdyti vaikus iš baimės badui, pasmerkta išnykimui.

Aukščiausiasis Allahas apdovanojo mus tokia gausybe gerovės, kad mes pastebime tik nedidelę jos dalį, bet didžiosios dalies nematome. Todėl išlaikymas ir būsimą gerovę yra Allah'o „Rankose“. Atsisakyti gimdyti vaikus dėl galimų išlaikymo problemų, reiškia prieštaurauti gamtai, kuria Jis mus apdovanojo. Aukščiausiasis Allahas sako:

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِمَّنْ إِمْلَيْتُمْ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ

„...ir nežudykite savo vaikų iš skurdo (kuris jus išstiko) – Mes suteiksime jiems ir jums aprūpinimą (pragyvenimą)...“ (Koranas 6/51).

Šiame Korano Apreiškime Aukščiausiasis Allahas įspėja tuos, kurie žudo savo vaikus dėl skurdo baimės, primindamas, kad išlaikymą duoda Jis Pats. Kitame Korano Apreiškime sakoma:

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا

„Ir nėra nė vienos gyvos būtybės žemėje, kurios pragyvenimas nebūtų pas Allahą.“ (Koranas 11/6:).

Iš šio Korano Apreiškimo matyti, kad išlaikymas garantuojamas visiems gyviems sutvėrimams, nuo pačio mažiausio iki pačio didžiausio. Kitame Korano Apreiškime sakoma:

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

„Iš tiesų, jau pasiklydo tie, kurie žudė savo vaikus iš kvailumo, be jokio suvokimo (nesuvokdami, kad Allahas yra jų ir jų vaikų aprūpinimo Davėjas), ir jie uždraudė tai, ką Allahas jiems davė (tam tikrus gyvūnus), sugalvodami melą prieš Allahą. Dabar jie nuklydo ir tapo einančiais ne (teisingu) Keliu!“
(Koranas 6/140).

Čia Allahas griežtai įspėja senas arabų gimines Banu Rabija ir Banu Mudar, kurios žudė savo vaikus iš skurdo baimės ir buvo labai susirūpinę dėl jų išsimaitinimo.

Pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) „hadise“: „*Tuokitės ir dauginkitės*“ parodoma, kad musulmonai kaip tik turi stengtis didinti savo skaičių. Šie pateikti Korano Apreiškimai ir „hadisai“ įrodo, kad neturėti vaikų dėl baimės, kad bus sunku juos išlaikyti, yra neteisingi. Tuo pačiu bus naudinga sužinoti mokslininkų nuomonę apie nėštumo užkardymą.

Mokslininkų nuomonė apie šeimos planavimą

Islamo teisininkai išreiškė dvi nuomones dėl šeimos planavimo.

Pirmoji nuomonė: Gimstamumo kontrolė neleistina, išskyrus tuos atvejus, jei yra rimta priežastis, tokia kaip moters liga, žindomas vaikas, nepajėgumas gimdyti dėl fizinių ar kitų priežasčių. Bet kuriuo atveju būtinas medikų profesionalų patvirtinimas. Teisininkai mano, kad šie du dalykai kaip gimstamumo kontrolė ir pasitikėjimas Aukščiausiuoju yra nesu-

derinami. Šeimos planavimo praktika reiškia nepasitikėjimą Allahu ir Jo Apibūdinimu – Ar-Razzak, kas reiškia Duodantis išlaikymą. Tai rodo, kad žmogus labiau pasitiki savo protu bei ribotu mąstymu, nei jis pasitiki Allahu.

Antroji nuomonė: Tokiomis sąlygomis, jei moters sveikatai negresia pavojus, nebus pažeistos moralės ir etikos normos, sutuoktiniai gali pasinaudoti apsaugos priemonėmis reguliuodami savo vaikų skaičių.

Norint išanalizuoti šias nuomones, reikėtų peržiūrėti gimstamumo kontrolės būdus.

1. 'Azl – lytinio akto nutraukimas, siekiant išvengti nėštumo. Dėl šio būdo pranašui Muhammedui (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) buvo užduotas klausimas ir yra žinoma, kad jis šito neuždraudė, nors jis pasakė:

„Allaho Valia gims vaikas kada tik Jis panorės ir neteisinga yra tam trukdyti“ (Buhari, Ibn Madža, Nikiah, 30).

Kitame „hadise“ sakoma:

„Allahas kiekvienai sielai nustatė atsirasti šioje Žemėje iki Teismo Dienos, nesvarbu, darysite jūs 'Azl ar nedarysite“ (Buhari, Nikiah, 42; Muslim, Nikiah, 1458).

2. Saugių dienų nustatymas, pasirenkant tas dienas, per kurias pastojimo galimybė yra mažiausia, bet šie du būdai neduoda visiškos garantijos. Jei Aukščiausiasis panorės, moteris pastos.

3. Kontraceptikų ir mechaninių priemonių naudojimas. Tai labiau patikima norint išvengti nėštumo, bet tai gali sukelti hormonų disbalansą moters organizme, kas savo ruožtu gali pakenkti moters sveikatai, todėl Islamo teisininkai linkę nepateisinti tokių priemonių. Be to, kontraceptinės tabletės turi daug šalutinių poveikių, kurie neigiamai veikia moters fizinę ir psichinę savijautą.

4. Abortas. Vaisiaus pašalinimas iš moters gimdos jį sutraiskant ar kitokiu būdu yra tiesiog amoralus ir tai net gali sukelti pavojų moters gyvybei. Tarp šiuolaikinio aborto ir senovės arabų pagonių vaikų užkasimo į žemę baiminantis skurdo iš esmės nėra jokio skirtumo. Islamas kategoriškai draudžia abortą.

Tobulą teisingumą atnešęs Islamas ne tik draudžia žudyti negimusį vaiką, bet netgi draudžia atimti iš jo paveldėjimo teises. Už vaisiaus nužudymą (persileidimo sukėlimą dėl fizinio sužalojimo ar apsinuodijimo) pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) nurodė sumokėti „dijatą“, kurio suma atitinka 100 avių kainą. Šiuolaikinė medicina įrodė, kad abortas yra labai žalingas ir pavojingas moters sveikatai, o kai kuriose vakarų šalyse tai draudžia įstatymai.

5. Sterilizacija. Toks nėštumo išvengimo būdas tiesiog prieštarauja žmogiškajai prigimčiai. Aukščiausias Allahas sako:

„...ir aš tikrai nurodysiu jiems keisti Allaho kūrinius! (Moterys suvyriškės, vyrai – sumoteriškės... Jie susitarkys su mintimis ir tvarka, neatitinkančia žmo-

gaus prigimties ir islamo religijos principų. Uždraustą jie laikys leistinu, o leistiną – draudžiamu).“ Iš tiesų, kas priima šetoną kaip šalininką, išskyrus **Allahą, tas jau patyrė akivaizdų nuostolį!**“ (Koranas 4/19).

Iš šio Korano Apreiškimo matyti, kad visi pakeitimai, kurie prieštarauja gamtai yra uždrausti.

Kaip matyti, kai kurie būdai Islame yra leidžiami ir kai kurie draudžiami. Čia pirmiausia vadovaujamas sveikatos išsaugojimu ir sveikais palikuonimis. Taigi visi būdai, išskyrus „’azl“ ir „saugias dienas“, kenkia moters sveikatai.

Išvada

Gyventojų skaičius yra pagrindinis bet kurios šalies potencialas. Šalyse, kuriose šeimos planavimo praktika tapo plačiai paplitusi, tose šalyse plačiai paplito prostitucija, ištvirtimas ir egocentriškumas.

Vakarų šalys, kurios šimtus metų išnaudojo Islamo šalis, buvo labai susirūpinusios, kad jų gyventojų skaičius mažėja, o musulmoniškų šalių gyventojų skaičius tik didėja. Tada jie sugalvojo pigų, bet efektyvesnį už karą būdą, kaip išnaikinti musulmoniškų šalių gyventojus, ir, įvykdę plačią aferą dėl „sunkios ekonominės padėties“, pradėjo populiarinti gimstamumo kontrolės koncepciją. Vakarų šalys išleidžia milijonus dolerių kontracetinių priemonių gamybai ir platinimui ir stengiasi visus įtikinti, kad taip jos kovoja su skurdu. Tuo tarpu už mažesnius pinigus būtų galima pastatyti daug gamyklų ir išgelbėti žmones nuo skurdo ir vargo.

Vaiko gimimas ir vaiko auginimas yra labai svarbus klausimas. Nuo gyventojų skaičiaus priklauso šalies gynyba, žmonių ateitis, kultūros ir civilizacijos išsaugojimas. Didelis gyventojų skaičius nėra neigiamas veiksnys, stabdantis šalies vystymąsi. Priešingai, kiekvienas žmogus yra atskiras protingas potencialas, atradimas, išradimas.

Mokslininkai pastebėjo, kad jei šeimoje yra daugiau nei vienas vaikas, tai geriau veikia jų psichosocialinę raidą.

Musulmonai į vaikų susilaukimo klausimą turėtų žiūrėti racionaliai ir protingai, nepasiduodami šeimos planavimo propagandai, kuri gali atrodyti viliojanti, bet tai lėta visuomenės mirtis. Šiuo klausimu reikia atsižvelgti į visus moralinius, ekonominius, socialinius ir medicininius aspektus ir nepažeisti religinių nuostatų, prieštaraujančių žmogaus prigimčiai.

ISLAMO POŽIŪRIS Į PALESTUVYSTĘ

Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sakė:

„Aš atėjau, kad padaryčiau dorovę tobulą.“

Visuomeniniai dorovės pagrindai yra svarbesni už atskirų asmenybių dorovės ypatybes ir tuo pačiu moralės ir dorovės stiprybė priklauso nuo žmonių, kurie sudaro tą visuomenės moralės veidą. Viena iš dažniausiai pasireiškiančių dorovės kritimo priežasčių, kuri per amžius griovė nustatytas moralės normas, yra „zina“ (paleistuvystė). Islamo teisėje „zina“ yra seksualinis vyro ir moters ryšys, kurie nėra santuokoje, į tai įeina ir taip vadinama „civilinė santuoka“ ir visos kitos nesantuokinio bendravimo rūšys. Tik ta pora, kuri yra surišta santuokos saitais, turi teisę į bendrą seksualinį ryšį. Aukščiausiasis Allahas sako:

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّانِيَةَ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا

„**Ir nesiartinkite prie svetimavimo** (venkite net priežasčių, kurios gali jį sukelti), **nes tai** (neištikimy-

bė) yra bjaurybė (vienas iš baisiausių poelgių) ir bjaurus kelias!“ (Koranas 17/32).

Taigi paleistuvystė čia apibūdinama kaip gėdingas darbas ir didžiulė nuodėmė. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad Korano Apreiškime nepasakyta – nepaleistuvaukite, bet pasakyta nesiartinkite paleistuvavimui, tai yra Aukščiausiasis Allahas draudžia ne tik paleistuvystę bet ir viską, kas gali privesti prie panašaus nusidėjimo. Nes Islame yra bendras principas – jei kas nors blogo yra uždrausta, tada uždaromi visi keliai, kurie galėtų privesti prie to blogio. Todėl reikia užimti aiškią poziciją prieš pornografijos žurnalus, saitus, filmus, kas gali sukelti žmogui seksualinį susijaudinimą, vesti į paleistuvystę ir iškrypimą. Tokiu būdu jaunos galvos prikėmšamos seksualinių fantazijų, užuot savo potencialą panaudotų tėvynės ir tautos labui.

Aukščiausiasis Allahas Korane nurodo musulmonams ir musulmonėms saugoti savo akis nuo to, kas uždrausta (An-Nur, 30-31). Vienaime „hadise“ pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) sako: „Žvilgsnis – tai strėlė iš šėtono strėlinės.“ Iš čia aišku, kad net žvilgsnis gali vesti į paleistuvystę. Kitame „hadise“ sakoma:

„Tegul kiekvienas, kuris tiki Allahu ir Teismo diena, nepasilieka vienas su moterimi, kurią pagal įstatymą jam būtų leidžiama vesti, nes trečias tarp jų bus šėtonas“ (Muslim, Hadž, 74; Tirmizi, Rada, 16).

Šiame „hadise“ matyti, kad vyro ir moters, kurie yra vienas kitam svetimi, pasilikimas atskirai gali juos

pastūmėti paleistuvystei. Šiuolaikiniam pasaulyje galime pastebėti, kaip visur nekontroliuojamas vyrų ir moterų bendravimas dažnai virsta į nepadorų elgesį. Aukščiausiasis Allahas sako:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ
ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

„**Sakyk** (o pranaše Muhammedai (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*)) tikintiems vyrams: tegul nuleidžia akis (te nežiūri į tas moteris, į kurias neleidžiama žiūrėti, taip pat į kitų vyrų neleidžiamas kūno dalis) ir (te) saugo savo organus (nuo svetimavimo ir sodomijos, ir neatidarykite tų savo kūno dalių, į kurias kiti negali žiūrėti); **tai jiems švariau** (tinkamiausia). **Iš tiesų, Allahas žino, ką jie daro!**“ (Koranas 24/30).

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ

„**Ir sakyk** (pranaše Muhammedai (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*)) tikinčioms (moterims): **tegul nuleidžia žvilgsnius** (te nežiūri į svetimus vyrus ir į tas vyrų ir moterų kūno dalis, į kurias negalima žiūrėti) ir (te) saugo savo organus (nuo to, ką Allahas uždraudė ir tegul nerodo jų kitiems), **ir tegul nerodo** (svetimiams vyrams) savo grožio, išskyrus tai, kas iš jų matoma (ko nebegalima paslėpti, pavyzdžiui, dra-

bužius, ...), **tegul užsideda ant krūtinės plyšius** (kad paslėptų plaukus, kaklą ir krūtinę), **tegul** (niekam) nerodo savo grožio...“ (Koranas 24/31).

Kas dėl akių apsaugos nuo to, kas uždrausta, Allahas nedaro jokio skirtumo vyrui ir moteriai ir Jis nurodo moteriai pridengti savo kūną. Šie Korano Apreiškimai aktualūs ir šiandien, kai nesantuokiniai santykiai tapo norma, kai moters kūnas eksploatuojamas žurnaluose ar TV reklamose ir t. t.

Paleistuvystės draudimo išmintis

Allahas uždraudė viską, kas kenkia žmogui tiek dvasiniuose, tiek materialiniuose santykiuose. Priklausomai nuo to, kaip žmonės stengsis vengti uždrausto ir stengsis laikytis to, ką nurodė Allahas, priklausys jų laimė šiame ir Amžinajame pasaulyje. Paleistuvystės uždraudime slepiasi daug reikšmių.

1. Palikuonių apsauga

Dėl paleistuvystės pasaulį išvysta šimtai tūkstančių žmonių ir nors šių vaikų motinos žinomos, bet tėvą dažnai sunku nustatyti. Tai tampa psichologinių problemų šaltinis ir pakerta moralės bei dorovės pamatus.

2. Nesantuokiniai santykiai mažina santuokų skaičių

Visuomenėje, kurioje vyrauja seksualinis palaidumas, žmonės vengia santuokos, nes jų seksualiniai norai gali išsispręsti ir neleistinu būdu. Šitoks požiū-

ris prieštarauja „hadisui“: „*Tuokitės ir dauginkitės.*“ Šeimos sukūrimas yra pati svarbiausia žmogaus pareiga. Šeimos dėka žmogus pasiekia tiek dvasinį pasitenkinimą, tiek materialinį priteklių todėl, kad šeima ir vaikai yra jo džiaugsmo šaltinis ir paskata geriems darbams.

3. Paleistuvystė – grėsmė moterų teisėms

Tos jėgos, kurios stengiasi įdiegti paleistuvystę kaip gyvenimo normą, populiarindami palaidą seksą, dažniausiai šiam tikslui panaudoja moteris. Iš tiesų, tai jie pažeidinėja moters teises. Stengdamiesi įskiepyti „šiuolaikinio gyvenimo būdo“ idėją, jie apgaudinėja moteris ir eksploatuoja jas savo tikslais įvairiose TV laidose ir t. t. Feministinės organizacijos, kurios neva gina jų teises, bet iš tiesų paverčia į prekę, kurią galima pirkti ir parduoti. Islamas atvirkščiai, išaukština moterį pranašo Muhammedo (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) žodžiais: „*Rojus randasi po motinų kojomis*“ ir apgina jas.

4. Paleistuvystė – venerinių ligų šaltinis

Įvairių venerinių ligų, tarp jų ir neišgydomų, skaičius labai stipriai auga tose šalyse, kuriose palaidas seksualinis gyvenimas tapo norma. Pranašas Muhammedas (*tebūnie jam taika ir Allaho palaima*) prieš šimtmečius įspėjo dabartinį pasaulį:

„*Jei kokioje visuomenėje paplis paleistuvystė ir tai bus daroma atvirai, toje visuomenėje paplis užkratas ir negirdėtos ligos.*“

Išvada

1. Paleistuvystė Islame griežtai draudžiama.
2. Palaidas seksas griaua visuomenės dorovės bei moralės pamatus.
3. Ištvirtavimas – užkrečiamų ir neišgydomų ligų šaltinis.
4. Nesantuokiniai santykiai pažeidžia moterų teises.
5. Seksualiniai santykiai – tai dalis žmogiškosios prigimties ir Islamas neuždraudžia šios žmogaus prigimties, o tik reguliuoja, nukreipia ir šiuos santykius daro leistiniais tik santuokoje.
6. Islamas parodo, kaip gintis nuo paleistuvystės:
 - Nežiūrėti į nieką, kas provokuotų paleistuvystę;
 - Vyrams ir moterims, kurie būtų leistini vienas kitam, nepasilikti kartu vienumoje;
 - Tuoktis ir sukurti šeimą;
 - Ginti moteris nuo seksualinės industrijos;
 - Užimti tvirtą poziciją prieš pornografiją;
 - Įtikinti žmones, kad Allahas juos visada stebi.

Islamą draudžia paleistuvystę ir nustato bausmę įvykdžiusiam paleistuvystę vyrui ar moteriai. Reikia paminėti, kad ir kitose dieviškosiose religijose paleistuvystė laikoma nuodėme ir už tai skiriama bausmė. Pavyzdžiui, judėjų Talmude sakoma: „Jei rabino dukrą pagautų ištvirtaujant, ją reikia sudeginti gyvą, o vyrą, kuris buvo su ja – pasmaugti“ (Every man's Talmud, page

319–320). Taip pat žmonės, kurie yra santuokoje ir pagauti paleistuvaujant, baudžiami mirties bausme. „Jei vedusį vyrą pagautų su kito vyro žmona, tai bausmė abiem – mirtis“ (Bibliją: Pakartoto Įstatymo knyga, 22:22).

Paleistuvystei nepritaria ir krikščionybė, kai pas Jėzų (*taika jam*) atvedė paleistuvę ir liepė ją nubausti pagal Dievo Įstatymą. Jis paleido ją tardamas: „Eik ir daugiau nepaleistuvauk.“ Bet tai nereiškia, kad paleistuvystė krikščionybėje leidžiama. Reikalas tas, kad žmonės atvedę paleistuvę norėjo įvilioni Jėzų (*taika jam*) į spąstus. Jei Jėzus (*taika jam*) paleistuvę būtų nubaudęs, tada jie sakytų: „Žiūrėkite, koks šis žmogus su jumis žiaurus.“ Be to, tuometinėje Romos imperijoje už paleistuvystę nebuvo baudžiama mirtimi ir jei Jėzus (*taika jam*) būtų nubaudęs ją mirtimi, jis būtų turėjęs reikalų su Romos teisėsauga. Todėl Jėzus sakė: „Gera, užmėtykime ją akmenimis, bet tegul akmenį meta pirmas tas, kuris be nuodėmės.“ Dėl to rabinai išsiskirstė įrodydami, kad jie patys ne mažiau yra nuodėmingi. Ir tada Jėzus (*taika jam*) pasakė paleistuvei: „Eik ir daugiau nepaleistuvauk.“

Paleistuvystė yra baudžiama ir kai kuriose nedieviškosiose religijose, pavyzdžiui, Indijos religijos „Manu“ bausmių už paleistuvystę sistema – vienas iš pavyzdžių.

Islamas, kaip jau buvo kalbėta, paleistuvystę laiko viena iš mirtinų nuodėmių, todėl paleistuviai ir paleistuvės baudžiami nustatyta Aukščiausiojo Allaho Tvarka.

TURINYS

Santuokos reikšmė Islame.....	5
Santuokos įtvirtinimas.....	10
Pasiruošimas santuokai ir vestuvės.....	11
I. Nuotakos išsirinkimas ir pasipiršimas	11
II. Sužadėtuovės.....	13
III. Vestuvės	14
IV. Sututuoktųjų ceremonija ir malda	16
Santuokos esmė ir būtiniosios sąlygos	18
I. Santuokos akto sąlygų galiojimas	19
II. Teisė nutraukti santuoką atsižvelgiant į kai kurias aplinkybes.....	23
Draudžiama santuoka	25
I. Nuolatiniai draudimai.....	25
II. Laikinieji draudimai.....	29
Santuokos sudarymo pasekmių teisinės normos.....	31
Teisiniai sprendimai, kylantys iš negaliojančio santuokos sutarties akto.....	36
Sutuoktinių pareigos vienas kitam.....	38
I. Žmonos pareigos	39
II. Vyro pareigos.....	43

Vaikų pareigos tėvams.....	53
Intymus sutuoktinių gyvenimas	55
I. Pirmoji santuokinė naktis.....	55
II. Intymaus gyvenimo rekomendacijos.....	57
III. Šarijato draudimai intymiaame gyvenime	61
IV. Saikingų lytinių santykių nauda ir žala nuo nesusilaikymo.....	64
Skrybos ir teisiniai sprendimai.....	66
I. Santuokos anuliavimas	66
II. Skrybos ir jų rūšys	67
III. Skrybų pasekmės. „Iddat“ laikotarpis	71
Kai kurie klausimai, susiję su šeimos teise	75
I. Vedybinis amžius.....	75
II. Globa.....	76
III. „Mahr“ (Vedybinis garantinis bonusas)	77
IV. „Kafajat“ (Lygybė)	78
V. Giminaičių materialinis aprūpinimas	80
VI. Nėštumo nutraukimas	82
VII. Dirbtinis apvaisinimas.....	83
VIII. Mirusiojo nuosavybė ir palikimas	84
IX. Palikimo išdalijimas.....	86
Šariato išmintis sutuoktinių klausimais ir šeimyniniame gyvenime	89
I. Pranašo Muhammedo (<i>tebūnie Jam taika ir Allaho palaima</i>) šeimyninis gyvenimas – pavyzdys musulmonams.....	89
II. Pavydas šeimyniniame gyvenime.....	94

III. Problemų sprendimo būdai	98
IV. Geri moterų darbai	102
V. Musulmonės rūbai	107
VI. Santuokos pranašumas	111
VII. Vyras – šeimos galva	117
VII. Mahr (Vedybinis garantinis bonusas)	120
IX. Negatyvūs nuotakos išpirkos momentai.....	129
X. Žmona – šeimos židinio saugotoja.....	131
Pranašo Muhammedo (<i>tebūnie Jam taika ir Allaho palaima</i>)	
Daugpatystės priežastys ir paslėptos reikšmės	144
Šeimos planavimas Islame.....	153
I. Trumpa gimstamumo kontrolės istorija.....	153
II. Gimstamumo kontrolės paplitimo Europoje priežastys	155
III. Vakaruose iškilusios problemos dėl gimstamumo kontrolės	157
IV. Islamo požiūris į gimstamumo kontrolę	158
Islamo požiūris į paleistuvystę	165
Turinys.....	172

